

Ñaí eò-Í ààðáóðañeèé aî ñoààðñoàáí í Úé óí eààðñeòàò
Òeèí ñí òñeèé òaéóeùòàò

À. È. Áðí añeèé

ËÎ ÆÈÊÀ ÈÄÂÎ ËÎ ÆÈÉ

Ëç èñòí ðeè ðóññeí é ì î èèðe÷añeí é
ì ùñeè XIX–XX àâeí â

Ó÷ááí í â ì î ñí àeà é eóðñó
«Ëñòí ðeý ì î èèðe÷añeí é ì ùñeè â Ðí ññeè»

Ñaí eò-Í ààðáóðá
2006

ÁÁË 87.3
Á 88

Í àó÷í Úé ðáààeòí ð
à-ð òeèíñ. í àóé, ì ðí òáññí ð È. Á. Í ñeí í â (Ñ.-Í àòáðá. aî ñ. óí -ò)

Í á÷àòáàòñý ì î ðáøáí ep
Ðáààeóeí í í ì-èçáàòáeúñeí aî ñí áàòà
òeèí ñí òñeí aî òaéóeùòàòà
Ñaí eò-Í àòáðáóðañeí aî óí eààðñeòàòà

Áðí añeèé À.È.
Á 88 Ëíàeèà eàáí eí àeé: Ëç èñòí ðeè ðóññeí é ì î èèðe÷añeí é
ì ùñeè XIX–XX àâeí â. Ó÷ááí í â ì î ñí àeà. – Ñí á., 2006. –
90 ñ.

À ó÷ááí ì î ì ñí àeè aî eòí ðà òeèí ñí òñeèò í àóé À. È. Áðí a-
ñeí aî í â eí í eðáòí ùò ì ðeí áðáò eç èñòí ðeè ðóññeí é òeèí ñí ðeè
è ì î èeòí eí àeè áí aèeçeðòpòñý eí àe÷añeèà aî ñí àeòù òí ðí eðí-
aáí eý ðáò óáàæaáí eé, óáí í í ñoáé è ì eòí â, eí òí ðùá ì î ðáààeýpò
ñááí aî ý í àøe áí çðáí eý è eáààeù.

Í ì ñí àeà ðáññ÷eòáí í í a ñoòááí òí â è aî ñí eðáí òí â òeèí ñí ò-
ñeèò òaéóeùòàòí a óí eààðñeòàòí â.

«Ñeíàà è ìçáóeè». Áúí óñe 15.
Í ðeèíàeí eá è aeuí aí áòò eñòí ðeè ðóññeí é
òeèí ñí ðeè è eóeùòòù «Áá÷á»

Ñaèáàòáeúñoáí í ðáàeñòðáòeè ñðáàñoá ì àññíáíé eí òí ðí àøeè
№ 1946 от 8.04.1996.

ISSN-0135-5535

© А. И. Бродский, 2006
© Слова и отзвуки, 2006

Āāāāāī ēā

Ī Ī ŌÓ NŌĪ ĐĪ Ī Ó ĒŅŌĒĪ Ū Ē ĒĀĒĒ

ĒĪāāā ōđāī ōŕŕŕēēē nāī āđī đ āđāī āī Ī āī īēāī ī ā Āī ōāī ĒŌē Ēēī ā Āāŋŕŕŕ āā Ōđāŋē ī đēāōī āē nēī āī «ēāāī ēī āēy», Ī Ī ēī āē ā āēāō ī ā+ōī ēŋŕēī Ī Ī Ī Ī Ī đāāāēāī ēŕ. Nī āēāŋī Ī āā Ōđāŋē, ēāāī ēī āēy – yōī ō+āī ēā ī ā ēāāyō, nī Ī nī āī ŪŌ āāōū đāāđāŪā ē Ī āŋī Ī Ī āī Ī Ūā Ī nī Ī āāī ēy āēy ī āōēē, Ī Ī đāēē ē Ī Ī ēēđēēē. Đāē ōāē nēō+ēēī nū, +ōī Ī ā nēēī Ī Ī Ūē āī āāđyōū Ī Ī āī ēyī nāī āđī đī ā Ī ā Ī Ī ēāī Ī Ī đēāāē yōī ō nēī āō ēđī Ī ē+āŋēēē ōāđāēōāđ. ĒĪ Ī āđāōī đ Ī āçŪāāē ēāāī ēī āāī ē āŋāđ ōāō Ī ā+đāđāēāē ē đāçĪ Ī āđĪ ā ā Ī Ī ēē-đēēē, ēī đī đŪā āāđōŋy āāāāōū nī āāōŪ ē Ī Ī ō+āđū, Ī ā ēī āy Ī ā Ī āēāēŕāāī Ī đāāŋōāēāī ēy Ī đāāēūī Ī ē Ī Ī ēēōē+āŋēī ē ēī Ī ūŕī ē-ōōđā. Ā nī ōŋŷ Ī Ī ēāāēā Ē. Ī āđēŋ ŋōāē Ī Ī āđāçōī āāāōū Ī Ī ā ēāāī ēī āēāē ē āī āŋā ēī āēī ā, ēçāđāŪāī Ī Ī ā nī çī āī ēā, ēŋēāæāŕŪāā Ōāēōē+āŋēī ā Ī Ī ēī āēāī ēā āāē, ŋōđāī yŪāāŋy āāōū Ī đāāđāōī ā Ī đāāŋōāēāī ēā Ī āāēŋōāēōāēūī Ī ŋŕŕ. (Ōī, +ōī Ī āđēŋ nī çāāāāē ŋāī, Ī Ī ŋ+ēōāē Ī ā ēāāī ēī āēāē, ā Ī āōēī ē). N ōāō Ī Ī đ, ā ōŋōāō Ī Ī āēō ēŕāāē, ēāāī ēī āēy – āđāī Ī Ī ā nēī āī.

Ēōāē, ēāāī ēī āēē ēāōŌ! Ī ā ŋāī Ī Ī āāēā, yōī ōōāāđāēāī ēā ēī āēī Ī đāē āēā, ēāē ēī āēī Ī ē Ī āđāōī ā ōōāāđāēāī ēā, +ōī āŋā ēāāī ēī āēē nī Ī āŪāŕŕō Ī āī ēāēŕŕ-ōī ēŋŕēī ō. Āāēī ā ōī Ī, +ōī Ī ē Ī āī ā ēāāī ēī āēy ā Ī đēī ōēī ā Ī ā Ī Ī āāđ āŪōŪ Ī ē ēŋđēī Ī ē, Ī ē ēī āēŭŕ. Ēāāī ēī āēē āēāōō ā ēī Ī ē ŋōāđā, +āī ōā, ēī ōī đāy Ī Ī ā-ēāāēō Ī ōāī ēā Ī ā ēŋŕēī Ī Ī ŋŕŕ ēēē ēī āēī Ī ŋŕŕ. xōī āŪ Ī Ī yŋī ēōŪ yōō Ī ŪŋēŪ, Ī Ī Ī đī āōāī ōōī +ī ēōŪ, ēāēī āī đī āā yāēāī ēy Ī āī çī ā+ŕŕŋŷ ā Ī āŕē āī ē yōēī đāđī ēī Ī Ī.

Ēāāī ēī āēŕ +āŋōī Ī Ī đāāāēyŕō ēāē nēŋōāī ō "āçāēyāī ā ē ēāāē, ā ēī ōī đŪō Ī nī çī ŕŕŋŷ ē Ī ōāī ēāŕŕŋŷ Ī ōī Ī ōāī ēy ēŕāāē ē āāēŋōāēōāēūī Ī ŋŕē ē āđōā ē āđōāō, ā ōāēāā nī āāđāēōŋy ōāēē nī çī āōāēūī Ī ē āāyōāēūī Ī ŋŕē"¹. Ī āī āēī ōāēī ā Ī Ī đāāāēāī ēā ēā-æāŋy nēēŕēī Ī ŷōđī ēēī, ōāē ēāē Ī Ī Ī ā Ī Ī çāī ēyāō Ī đī āāŋōē đāçēē+ēā Ī āēāō ēāāī ēī āēāē ē ōāī, +ōī Ī đēī yōī Ī āçŪāāōŪ Ī ē-đī āī ççđāī ēāī. Ī Ī nēāāī āā Ī đāāŋōāēyāō nī āī ē ŋŕēōēēī Ī nēēā-āŪāāŕŪāāŋy āōōī āī āī ā đāđāçī āāī ēā, Ī ōī Ī ŋyŪāāŋy ē ŋōāđā Ī āŪ-āāī Ī Ī āī Ī Ī Ūā. Ī ēđī āī ççđāī ēā – yōī ōī, +ōī ā ōāēī Ī Ī đāāāēyāō

Ī Ī āāāī ēā +āēī āāēā ā ēōēŭōōđī Ī ē āāī +āŋŕē. Ā Ī ōēē+ēā Ī ō Ī ē-đī āī ççđāī ēy, ēāāī ēī āēy – Ī đī āōēō đāī đāōē+āŋēī ē āāyōāēūī Ī ŋŕē. Ī Ī ā Ī ā Ī đī ŋŕŕ āāēēāđēđōāđ ēāēēā-ōī ōŋōāī Ī āē ē Ī đēāī đē-đŪ, Ī Ī ē Ī Ūōāāōŋy ēō Ī āī nī Ī āāōŪ. Ā yōī Ī nī Ūŋēā ēāāī ēī āēy āēēçēā Ī āōēē ē ōēēī nī ōēē. Ī ōēē+āāōŋy āēā Ī ō Ī Ī nēāāī ēō ēāāī ēī āēy ōāī, +ōī ŋōđāī ēōŋy Ī āī nī Ī āāōŪ Ī ā āāŋēđēī đēāī Ūā ŋōāēā-ī ēy (Ī Ī ēŋāī ēy, Ī āŪyŋī āī ēy, ōōāāđāēāāī ēy), ā ŋōāēāāī ēy Ī đā-ŋēđēī đēāī Ī āī ōāđāēōāđā, ō. ā. Ī Ī đī Ū, ōāī Ī Ī ŋŕē ē ōāēē. Nēāāī-āāōāēūī Ī, +ōī āŪ đāçī āđāōŋy ā ŋōŪ Ī Ī ŋŕē ēāāī ēī āēē, Ī āī āōī āē-ī Ī, Ī đāēāā āŋāāī, Ī ŋōāī Ī āēōŋy Ī ā ēī āēēī-ŋāī āī đē+āŋēēō Ī nī-āāī Ī Ī ŋyō Ī đāŋēđēī đēāī Ūō āŪŋēāçŪāāī ēē.

N ōī +ēē çđāī ēy ēī āē+āŋēī ē ŋāī āī ōēēē, āŪŋēāçŪāāī ēy, Ī Ī ŋyŪēā Ī đāŋēđēī đēāī Ūē ōāđāēōāđ, Ī ōēē+ŕŕŋŷ Ī ō āāŋēđēī-đēāī Ūō āŪŋēāçŪāāī ēē ēī Ūī Ī āī đāāēāī ēāī nī Ī ōāāōŋōāēy Ī āēāō nēī āāī ē ē Ī ēđī Ī: ā ŋēō+āā āāŋēđēī ōēē Ī āī āōī āēī Ī nēī-āā Ī đēāāŋŕē ā nī Ī ōāāŋōāēā nī ēđī Ī; ā ŋēō+āā Ī đāŋēđēī ōēē – Ī ēđ ā nī Ī ōāāŋōāēā nī nēī āāī ē Ī Ī āī². Ī Ī yōī ō Ī đāŋēđēī đēā-ī Ūā āŪŋēāçŪāāī ēy Ī ā Ī Ī āōō Ī ōāī ēāāōŋy ēāē ēŋŕēī Ī Ūā ēēē ēī āēī Ūā. Ī ā yōī Ī nī Ī āāī ēē Ī Ī āēā ō+āī Ūā Ī āđāī ē Ī Ī ēī āēī Ū XX āāēā ōōāāđāēāēē, +ōī Ī Ī đī Ū, ōāēē ē ōāī Ī Ī ŋŕē āī Ī āŪā Ī ā Ī Ī āōō āōī āēōŪ nī ŋōāāī Ī ē +āŋŕŕ ā ēāēī ā-ēēāī ēī āē+āŋēī ā đāŋ-ŋōāēāī ēā, ā yāēyŕŋŷ ēēŕŪ āŪđāēāī ēāī ēđđāōēī Ī āēūī Ūō yī Ī ōēē ē āŪī Ī ēī yŕō ā đā+ē ōō āēā ōōī ēōēŕ, +ōī ē Ī āēāī Ī ā-ōēy. Ī āī āēī ā Ī āŕē āī ē āī ēŭŕēī ŋōāī ēī āēēī ā ŋ+ēōāāō, +ōī Ī Ī-đāāāēāī ēā ēī āē+āŋēī āī nēāāī āāī ēy ā đāđī ēī āō ēŋŕēī Ū ē ēāē yāēyāŋy nēēŕēī Ī ōçēēī. Āēy Ī đāŋēđēī ōēē āī āēī āī Ī ēŋŕēī Ū ē ēāē yāēyŕŋŷ Ī Ī yōēy āŪī Ī ēī ēī Ī ŋŕē ē Ī āāŪī Ī ēī ēī Ī ŋŕē, ē Ī đī đēāī đā+ēāŪī Ī āçŪāāāŋy ōāēī ē ēī āāēŋ đāāī āāī ēē, ā ēī-ōī đī Ī āŪī Ī ēī āī ēā Ī āī Ī āī đāāī āāī ēy ēŋēŕŕ+āāō āŪī Ī ēī āī ēā āđōāī āī³.

Ōāēī ē Ī Ī āōī ā Ī Ī çāī ēyāō Ī ā ōī ēŭēī Ī đēī āī yōŪ ēī āēēō ā ŋōāđā Ī Ī đī ē ōāī Ī Ī ŋōāē, Ī Ī ē đāōēī āēŭī Ī Ī đāāāēēōŪ, +ōī Ī đāāŋōāēyāō nī āī ē Ī đī ōāāōđā Ī Ī Ī ēī āī ēy çī ā+āī ēy Ī đāŋēđēī-đēāī Ūō āŪŋēāçŪāāī ēē. Āŋēē Ī Ī Ī ēī āī ēā çī ā+āī ēy āāŋēđēī-đēāī Ūō āŪŋēāçŪāāī ēē – yōī çī āī ēā ōŋēī āēē, Ī đē ēī ōī đŪō yōē āŪŋēāçŪāāī ēy Ī Ī āōō ŋ+ēōāŋy ēŋŕēī Ūī ē ēēē ēī āēī Ūī ē, ōī Ī Ī Ī ēī āī ēā çī ā+āī ēy Ī đāŋēđēī ōēē Ī đāāī Ī ēāāāō çī āī ēā ōŋēī-āēē ēō āŪī Ī ēī ēī Ī ŋŕē ēēē Ī āāŪī Ī ēī ēī Ī ŋŕē.

¹ Политология. Словарь-справочник. – М. 2000. С. 92.

² См., напр.: Searle J. Expression and meaning. – Cambridge, 1979.
³ См., напр.: Врумт Г. Х. фон Логико-философские исследования: Избранные труды. – М., 1986. С. 245-410.

Èííá+íí, òàèíá æá íáí ðààèáí èà nííòáàòíòàèý ì áæáò ñèí-
 ààì è è ì èðíì èì áþò, íáí ðèì áð, íááíáí èý èèè áàèèáðàòèè.
 ×áì æá íòèè+áþòíý ìò í èò ííðì ù è òáí íííòè, íííòòèèðòáì ùá
 èááí èí áèáè? Áèý íáúýíí áí èý ýòíáí íòèè+èý ì ù áí èæí ù èç
 ñòáðù èí áè+áííé í ñáí áí òèèè í áðáèòè á ñòáðò ì ðàáì áðèèè. Á
 ñí áðáì áí ííé ì ðàáì áðèèá àèý ðáðáí èý ííáíáí ùò ì ðí áèáì èí-
 íí èúçòáòíý ííí ýòèá íá íòááòíòááí íííòè çà ñííòááòíòáèá
 ì áæáò ñèíááì è è ì èðíì⁴. Ñ+èòááòíý, +òí á ñèó+áá íááíáí èè è
 áàèèáðàòèè, òàè æá, èàè è á ñèó+áá ááííèðèí òèè, íòááòíòááí-
 íííòòù çà ñííòááòíòáèá ì áæáò ñèíááì è è ì èðíì í áíáò áí áí ðý-
 ùèè, á á ñèó+áá èì í áðáòèáí á è òáí íííòáè, íòááòíòááí íííòòù í á-
 ðáí ííèòíý íá ñèóðáòáèý: íí áí èæáí ñáí èì è áàèíòáèýì è íááí-
 í á+èòù ýòí ñííòááòíòáèá, ò. á. áí í èí ðèòù áí èæí íá á ñóùáì . Òà-
 èèì íáðàçíì , +áèí ááè, íííòòèèðòþùèè í áèèá "áá+í ùá òáí íí-
 ñòè", "áàèèèèá òáèè" è "íáí áòí áèì ùá ííðì ù", íòááòíòááí-
 íííòòù çà ñííòááòíòáèá ñáí èò ñèí á ì èðò áí çèááááò íá í èðòæáþ-
 ùèò ááí èþááè.

Á ýòíì íòííòáí èè èááí èí áèý áèèçèá ì íðáèè. Í á íáðàç-
 ðùáí òþ ñáýçù ííèèòèèè è ì íðáèè òèáçùááè áùá Áðèíòí òáèù⁵.
 Í íðáèù áíáááá èááí èí áè+í á, á èááí èí áèè áíáááá íííýò ì íðáèè-
 çàòí ðíèèè òáðáèòáð. Í áúááèí ýáò ýòèèò è èááí èí áèþ í ðáðáí çèý
 í á òí èááòíòáèùí ùé, íáíáçí á+èì ùé òáðáèòáð íííòòèèðòáì ùò
 ííðì è òáí íííòáè, áèááí ááðý +áì ò èì òáááòíý í áðáí áíòè íòááò-
 ñòááí íííòòù çà ñííòááòíòáèá èò ñèí á ì èðò ñ áí áí ðýùááí í á ñèó-
 ðáþùááí. Í íýòíì ò òáí ðáèùí íé çááá+áè èàè ýòèèè, òàè è
 èááí èí áèè ýáèýáòíý íá í ðííòí íáííí íááí èá ííðì , òáí íííòáè
 èèè òáèáè, íí íáííí íááí èá èì áí íí èò íáíáçí á+èì ííòè. Ýòèèá
 è èááí èí áèý áíáááá ì ùòáþòíý ì ðèí èíáòù ì ðáíèðèí òèáí ùì áù-
 ñèáçùááí èýì ñáí èíòáá áíáí áíáí íííòè è íáí áòí áèì íííòè, ò. á.
 ñáí èíòáá, èí òí ðùá ì íáòò áùòù ì ðèíòùè èèøù íáúáèòèáí íé èí-
 òèí á.

Áí ðàçáí ñèí æí áá íí ðáááèèòù, +áì èááí èí áèý íòèè+ááòíý ì ò
 ì íðáèè. Í á ì íé áçáèýá, ááèí ñòááí ííá íòèè+èá èááí èí áèè ì ò
 ì íðáèè çàèèþ+ááòíý á òíì , +òí èááí èí áèý íí áðèðòáò òòááðáè-
 òáèùí ùì è áùíèáçùááí èýì è, òí ááá èàè ì íðáèù – áíèè, èí í á+-

⁴ Понятие об ответственности за соответствие между словами и миром было введено в логическую семантику Ч. Пирсом и активно использовалось при классификации речевых актов Дж. Остиным и Дж. Серлом. (См., напр.: *Остин Дж.* Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986.)

⁵ См.: *Аристотель.* Соч.: В 4 т. Т. 4. – М., 1979. С. 55.

í í, ýòí áàèíòáèòáèùí í ì íðáèù, á í á ñèðùòáý èááí èí áèý – ñí ñòí-
 èò èíèèþ+èòáèùí í èç íòðèòáòáèùí ùò áùíèáçùááí èè. Í íðáèù
 áí áí ðèò íá í òíì , +òí ì ù áí èæí ù áàèáòù, á ì òíì , +ááí ì ù áá-
 èáòù í á áí èæí ù. Í á íòðèòáòáèùí íí òáðáèòáðá ì íðáèè í áíòáè-
 ááèè ì ííáèá ì íðáèèíòù. È. Õí èíòí é, íáí ðèì áð, íáí áí í èðáòí í
 ííá+áðèèááè, +òí çáí íáááè Õðèíòá – "áíá íòðèòáòáèùí ùá, è íí-
 èáçùááþò òí èúèí òí , +ááí í á èçááííòí íé ñòáí áí è ðàçáèòèý +áèí-
 áá+áíòáá èþáè ì íáòò òæá í á áàèáòù"⁶. Á á èí í òá ì ðí øèí áí ááèá
 òèèíí ò þ. Õðáèááð ñí ðááááèèáí çáí á+áè, +òí "ííçèòèáí ùá
 ì íðáèùí ùá òáí íííòè... í á ì íáòò ááçòíèí áí í èááèèòèòèðí ááòù-
 ñý èàè ì íðáèùí íá (ò. á. ááíí èþòí íá) áèááí, èáí òáðýþò ñáí þ ì í-
 ðáèùí òþ òáí íííòù á òíì ñèó+áá, èí ááá òðááòþò ì ðèí áí áí èý
 áòðí ùò ñðááíòá"⁷. Í íðáèù, ñí ááðæáùáý ííçèòèáí ùá èáááèù –
 òæá íá ì íðáèù, á èááí èí áèý á òçèíì ñí ùíèá ýòí áí ñèí áá; è áí-
 í ðíí ñ ñí áí áíòèì ííòè ì íðáèè è èááí èí áèè – ýòí áí í ðíí ñ òíì ,
 ýáèýþòíý èè ííçèòèáí ùá òðááí ááí èý èááí èí áèè è í áááòèáí ùá
 òðááí ááí èý ì íðáèè ñí áí áíòí í áùíí èí ùì è.

Í ùíèù þ. Õðáèááðá íí-íáí áí ò ííòááðæáááò ì íðáèùí áý
 òèèíí òèý Á. Ñ. Ñí èí áúááá, í èí òí òí é íáí áí í èðáòí í ííéááò
 ðá+ù í èæá. Á ñáí áè çí áí áí èòí é èí èáá "Í í ðááááí èá áí áðá" Ñí-
 èí áúáá ì ðí áí áèò ðàçèè+èá ì áæáò ñòáúáèòèáí íé è íáúáèòèáí íé
 í ðááíòááí íííòòþ. Ñòáúáèòèáí áý í ðááíòááí íáý áí èý ááòáðí è-
 í èðòáòíý í ðááíòááí í ùì è +òáíòááì è – ñòùáíì , æáèííòùþ è
 áèááí +áíòèáì – è ðááòèèðòáò íòííòáí èý èè+íííòè ñ í ðèðí áí é,
 áðóáèì è èè+íííòýì è è Áíáíì . Í áí áèí òèèíí ò ñ+èòáè, +òí
 í ðááíòááí íííòòù íá ì íáèò íáðáí è+èááòíý èèøù ñòáúáèòèáí íé
 ñòáðí é èè+ííé æèçí è. Í í ñáí íé ñáí áè í ðèðí áá ííá òðááòáò
 íáùáíòááí ííáí íííòùáíòáèáí èý. È çááíù òæá íááí ñòáðí +íí í é
 í ðááíòááí í ùò +òáíòá, í é ñí ááíòè, í é òí ðí áèùí íáí áí èáá, òàè
 èáè áíá ýòè ñòáúáèòèáí ùá í á+áèá ì íðáèè áí áí ðýò íáì èèøù ì
 òíì , +ááí ì ù íá áí èæí ù áàèáòù, í í íá òèáçùááþò í áì òí áí , +òí
 ì ù áàèáòù áí èæí ù, í á ááþò í èèáèí é ííçèòèáí íé òáèè í áðáè
 ááýòáèùí íííòè. Í íýòíì ò íáí áòí áèì í íáúáèòèáí íá ííí èì áí èá
 í ðááíòááí íííòè, áùòáæáþùááíý á íáùáíòááí ííì èáááèá, ò. á. á
 èáèí é-òí ííèèòè+áííé è èááí èí áèè. Õáðáèòáðí í , +òí á ðàçáèá,
 íííáýùáí ííì ýòí é ñáí í é íáúáèòèáí íé í ðááíòááí íííòè, Ñí-
 èí áúáá íí ðáááùáááò áíá òí , +òí ñ òí +èè çðáí èý ñòáúáèòèáí íé
 í ðááíòááí íííòè ðáííì áððèááèííù èì æá ñáí èì èáè çèí – áí é-

⁶ Толстой Л. Н. Царство Божие внутри нас // Полн. собр. соч. В 90 т. Т. 28. – М.; Л. 1928–1958. С. 80.

⁷ Шрейдер Ю. А. Этика. Введение в предмет. – М., 1998. С. 255.

í ũ, ɔpɔũ í ũ, èaçí è è ò. í. – è, á èí í òá èí í ɔí á, í ðeɔí àèò è èááá í í ðááááí èý çèà èàè í áí áɔí àèí í áí yèáí áí òá í ðí áðáññá⁸. Yòèèá í í çèðeáí ũò èááàèí á – yòí yòèèá, á èí òí ðí é òàèè í í ðáááũááɔ ñðááñòáá.

È èááí èí àèè è í í ðàèè í áí í ñðááñòááí í í í ðèí ũèáɔò òàèèá ɔí ðí ũ í áũááñòááí í í áí ñí çí áí èý èàè ñí òeàèúí áý í eɔí èí àèý è ɔò í í èý. Í í í ðí áóáí í í ðáááèèòú è yòè í í í yòèý.

×òí òàèí á í eɔí èí àèý? Èññeááí ááòáèè áðááí áé í eɔí èí àèè ÷áñòí í òí á÷áɔò, ÷òí á eɔéúòòðá í á ñòũáñòáóáò ñí áòeòe÷áñèè í eòe÷áñèèò òàèñòí á. “Òàèñòũ, í áũ÷í í (òí áñòú á áũòò, í áóéá è ò. á.) í áçũáááí ũá í eòe÷áñèè è, – í èñáé, í áí ðèí áð, A. Í . Í y-ðeáí ðñèèé, – í ÷áí ù ñeááí í áðeèðí ááí ũ í òí í ñeòáèúí í òàèñòí á, í áçũáááí ũò èí ũí í áðáçí í , í ðàèòe÷áñèè – í áí áðeèðí ááí ũ”⁹. Í eɔí í í í æáò ñòáòú áñá, ÷òí ɔáí áí í. Òí, ÷òí ááèááò ɔí ò èèè èí í é òàèñò í eòí í , çáàèñèò í á í ò ááí ɔí ðí àèúí ũò èèè ñí ááð-æàðáèúí ũò í ñí ááí í í ñòáé, á í ò ɔí áí, èàè yòí ò òàèñò áí ñí ðeí è-í ááòñý èɔáũí è, èàè í í í èí ááòñý çí á÷áí èá ñí ñòááèýɔɔèò ááí áũñèáçũááí èé.

Èàè áũèí ñeáçáí í áũøá, í í í èí áí èá çí á÷áí èý ááñèðèí ðeá-í ũò áũñeáçũááí èé í ðááí í èááááò çí áí èá òñèí àèé, í ðe èí ɔí ðũò yòè áũñeáçũááí èý áóáóò ñ÷eòáòũñý èñðeí í ũí è èèè èí æí ũí è. Á ñeó÷áá í ðáñèðèí ðeáí á áí áí ðýò ɔæá í á í á èñðeí í í ñòè, á í áũ-í í èí èí í ñòè è ñ÷eòáɔò, ÷òí í í í èí áí èá eò çí á÷áí èý í ðááí í èá-áááò çí áí èá òñèí àèé eò áũí í èí áí èý. Í áí àèí á ðááèúí í é ðá÷á-áí é í ðàèòeèá í áæáó èí àèèí-áðáí í áòe÷áñèí é ɔí ðí í é áũñeá-çũááí èý è ááí ñáí áí òe÷áñèí é èí ðáðí ðáðáòeáé (í í í èí áí èáí) í á áñáááà èí ááòñý ñí í òááòñòáèá: í áðááèí ááñèðèí ðeáí ũá áũñeá-çũááí èý áí ñí ðeí èí áɔòñý èàè í ðáñèðèí ðeáũ. (Í áí ðèí áð, áũ-ñeáçũááí èá: “Á èí í í áðá æáðèí ” í í æáò áũòú í í í yòí, èàè ððá-áí ááí èá í ðeðũòú í èí í). Í ðááñòááèýáòñý, ÷òí á òàèñòá, ɔóí é-òeí í èðɔɔũáí èàè í eò, èí ááò í áñòí èí áí í í òàèí á í áñí í òááò-ñòáèá. Í eò í áũ÷í í ñí ñòí eò èç í í èñáí èé, ɔòááðæááí èé è í áũ-ýñí áí èé, ɔí áñòú èç áũñeáçũááí èé ááñèðèí ðeáí í áí ɔáðáeòáðá. Í áí àèí í í í èí áí èá í eòá í ðááí í èááááò í á çí áí èá òñèí àèé èñ-ðeí í í ñòè è èí æí í ñòè ñí ñòááèýɔɔèò ááí áũñeáçũááí èé, á çí á-í èá òñèí àèé áũí í èí áí èý í í ðáááèáí í ũò ððááí ááí èé è í í áááá-í èɔ. Í á ñeó÷áéí í áí èúøeí ñòáí èññeááí ááòáèé áðááí eò í eɔí á (A. Ò. Èí ñáá, Í . È. Ñòááèèí -Èáí áí ñèèé, Ò. Ò. Èáññeàè) ñ÷e-

⁸ Там же. С. 260.
⁹ Пятигорский А. М. Некоторые общие замечания о мифологии, с точки зрения психолога // Учен. зап. Тартуского ун-та. Вып. 181. – Тарту, 1968. С. 39.

òàèè, ÷òí í eòũ áũí í èí yèè í á í í çí áááòáèúí ɔɔ, á èñèèɔ÷è-òáèúí í ñí òeàèúí í-ðááòèýòeáí ɔɔ, ò. á. í í ñòèè ááèá èááí èí àè-÷áñeóɔ ɔóí èòèɔ á í áũáñòáá. Yòí, èí í á÷í í, í á èñèèɔ÷ááò í á-èè÷èý, èàè á áðááí eò, òàè è á ñí áðáí áí í ũò í eòáò yèáí áí ɔí á í áúáèòeáí í áí çí áí èý í í eðá. Í í òàèú í eòá – í á í áũýñí yòú èèè í í èñũááòú í eð, á çáááááòú í í ðáááèáí í ũé ñí í ñí á í í ááááí èý. Á í eòá, ñí áí í é ñòí ðí í ũ, ðááèúí í ñòú í ðááæááòñý í á òàèí é, èàèí-áá í í á áñòú, á òàèí é, èàèí é í í á áí èáí á áũòú èñòí áý èç áí í è-í èðɔɔũèò á ááí í ũé í áðeí á ñí òeàèúí ũò ɔñòáí í áí è; ñí áðóáí é ñòí ðí í ũ, ñí òeàèúí ũá í í ðí ũ è ɔáí í í ñòè áí ñí ðeí èí áɔòñý èàè í á÷á-áñòáááí í í á, í áí ñí í ðèí í á, í áèáááɔũáá òàèèí æá áñá-í áũèí è “í ðeí òàèòáèúí ũí ” àèý ÷áèí ááèá ɔáðáeòáðí í, èàè è çáèí í ũ í ðeðí áũ. Òàèèí í áðáçí í, áñèè á áðááí í ñòè í eòũ í í è-í í ñòũɔ áðáèè í á ñááý áñá ɔóí èòèè èááí èí àèè è í í ðàèè, ɔí á í áøè áí è í eò í ðááñòááèýáò ñí áí é ñeðũòòɔɔ, èáðáí ɔí ɔɔ ɔí ðí ó èááí èí àèè. Í eò – yòí èááí èí àèý, èí ɔí ðáý í ũòááòñý áũááòú ñá-áý çá í áóéó, ɔèèí ñí ɔèɔ, í áúáèòeáí ɔɔ èí ɔí ðí áòèɔ, ðáèèáí ó è ò. í .

Í ɔí á÷áí í ũá í ñí ááí í í ñòè í eɔí èí àèè çáèðáí èýɔòñý í á yçũèí áí í ɔðí áí á. Ñ ñáí èí èí àè÷áñèí é ɔí ÷èè çðáí èý í ðeðí áá í eòá áũèá ðáñí í ððáí á á èí èáá ð. Ááðòá “Í eɔí èí àèè”¹⁰. Ñí-àèáñí í Ááðòó, í eò í ðááñòááèýáò ñí áí é í áóáýçũèí áí á yáèáí èá: ɔí, ÷òí yáèýáòñý çí àèí í, áàèí ñòáí í í çí á÷áɔũááí è í çí á÷ááí í-áí á í áũ÷í í yçũèá, á í áóáýçũèá ñòáí í áeòñý áñááí èèøú í çí á-÷áɔũèí, í òñèáɔɔũèí è áðóáí í ɔ í çí á÷ááí í í ó. Òàèèí í áðá-çí í, è í ðááí áðí í í ɔ çí á÷áí èɔ ñèí áá í ðeèðáí èýáòñý áí í í èí è-òáèúí í á (èí í í í òàèeáí í á) çí á÷áí èá, èí ɔí ðí á í í ñèò, èàè í ðááè-èí, èááí èí àè÷áñèèè ɔáðáeòáð. Áèááí ááðý òàèí ó “í áðáçèðeðí-ááí èɔ” í á èááí èí àè÷áñèè í áeòáèúí ũò ñèí ááò í í èèòe÷áñèí é èááí èí àèè ɔáááòñý ñeðũòú ñáí ɔ ñí òeàèúí í -èèáñí áɔɔ í ðeðí áó. Í á í í é áçáèýá, í í èñáí í áý Ááðòí í ñòðeòòðá yçũèá í eòá è yá-èýáòñý ɔáí ñáí èí òe÷áñèèí í áóáí èçí í í, áèááí ááðý èí ɔí ðí í ó ɔáí í í ñòè è í í ðí ũ, í í ñòeèèðóáí ũá èááí èí àèé, í ɔí æááñòáèý-ɔòñý ñí òàèòáí è í áúáèòeáí í áí í eðá.

Ñòí áí ũí è ñí ñí òeàèúí ũí è í eòáí è èí àèèí-ñáí áí òe÷áñèè-í è è í ðááí áòe÷áñèè è ɔáðáeòáðeñeèèáí è í áèáááɔò ɔóí í èè. Í í áí áí í í eòáí, ɔóí í èè ñí ááðæáò í ðàèí ɔũáñòááí í ááñèðèí-ðeáí ũá áũñeáçũááí èý, èí ɔí ðũá, í áí àèí í í í èí áɔòñý èàè í ðá-ñèðèí ðeáũ. Í í, á í òèè÷eá í ò í eòí á, ɔóí í èè ááðí ðáðeáñeáí ũ. Í eɔí èí àè÷áñèí á í ũøèáí èá í á í í æáò í ñí çí áááòú ñááý á èá÷á-

¹⁰ См.: Барт Р. Избр. произв. – М., 1989. С. 46–130.

noaa òaerí aí aí . Oóí í è-áneí á æá ì uøæáí eá, í aí ðí òeá, í ní çí áàò ñááý èí aí í í èaè oóí í è-áneí á, ò. á. eae eí í ñòðòèðòð uáà èáá-àeúí ué, aí í áðàæááí ué ì èð, á eí oí ðí ì í ðáí aí eáí í í ðí òeáí ðá-èá ì áæáò ñò uèì è aí èæí uí . Oóí í èè í ðááñòááeyðò ñí aí é òáí ðáòè-áneèá ì í ááèè, í ðeçááí í uá í í áòááðáèòú í ðááèeúí í ñòú òáò èèè eí uò eááí eí æè-áneèò óñòáí í aí é. Í ðè-áì , oóí í èè áñá-ááá èðeòè-í u í í í oí í øáí ep é í aèè-í í é ááèñòáèòáeúí í ñòè, oí ááá eae eááí eí aèè è ì èò u ì í áòò á uòú è aí í eí ááòè-áneèì è. Í í, yáeyýñú í ðí aóeóí ì èðeòèí-ðáòeí í áeèñòè-áneí é ááý-òáeúí í ñòè, oóí í èè ðááeí í èaç uááðò í aí í ñòááñòááí í í á aí çááè-ñòáèá í á ì áññí aí á ñí çí aí eá. Çí aí aí eò ué aí í eí ááò ñí òeáeúí uò ì eóí á è í aèí èç í ðááòáñòááí í èeí á òàøèçí à Æ. Ñí ðáeú í èñáè á yóí é ñáýçè: «Í ì eòá í áeúçý ñí í ðèòú, í í oí ì ó +oí, á ñò uí í ñòè, í í ñí ñòááeyáò í aí í ñ óááæááí eáì ñí òeáeúí í é áðoí í u, yáeyáòñý á uðáæáí eáì yòèò óááæááí èé í á yç uéá ááèæáí èý, è áñéááñòáèá yóí aí ááí í áeúçý ðaçeí æeòú í á -áñòè è ðáññí áððeááòú á í eí ñéí-ñòè èñòí ðè-áneèò í í eñáí èé. Oóí í èý æá, í aí aí ðí ò, í í æáò í í á-éáæáòú í áñòæááí ep, eae epááý ñí òeáeúí áý eí í ñòðòèòèý... Áá ì í æéí í í ðí ááðáòú, í í èaç uááý, +oí òà yéí í í è-áneáý òáí ðeý, í á eí oí ðí é í í á í ñí í á uáááòñý, í áñí aí áñòeí á ñ í óæááí è ñí áðá-ì aí í í aí í ðí èçáí áñòáá»¹¹. Oóí í èý ì í æáò ñòáòú ááèæò uáé ì áñ-ñáì è ñeéí è oí èuèí á oí ñ. ñeó-áá, áñèè í í á í ðááðáðeòñý á ì eò.

Í á eááí eí áeyò, ì èòáò è oóí í eyò í í eááò ðá-u á í áñòí y uáì ó-ááí í ì í ñí áèè. Í aí aèí yóí í í ñí áeá í á yáeyáòñý òðí í í eí æè-áneèì èèè èaè-oí eí á-a ñeñòáì áðeçèðí ááí í uí èçeí æáí eáì èñòí ðèè eááí eí áèè á ðí ññèè. Í í á í ðááñòááeyáò ñí aí é ðýá í -áðéí á, í aí eñáí í uò í í ðaçí uí í í aí ááì , í í í á uááéí aí í uò í aí í é í á uáé çááá-áé: í á eí í eðáðí uò í ðeí áðáò èç èñòí ðèè ðóññeí é eóèuòòú èññéááí ááòú eí áèeó oí ðí eðí ááí èý í áøeò ñááí aí yóí èò óáí í í ñòáé, eáááeí á è í í ðí í í ááááí èý.

Ñí áðáí í uá çááñú í -áðèè ðáí áá í óáèèéí ááèèñú á ñéááòp-uèò èçááí eyò: «Áá-á. Áeúí aí áò ðóññeí é òeéí ñí òèè è eóèu-òòú» (á uí . 4 è 17); «Ááñóí èè Ñáí èo-í áðáðáðáñeí aí óí eááð-ñeóáòá» (Ñáð. 6, 2004, á uí . 2); «Áí í ðí ñú òeéí ñí òèè» (1995, № 10); «Çááçáá» (2003, № 12); «Ðóññeáý è ááðí í áeñeáý òeéí ñí-òeý: í òèè ñóí æááí èý» (Ñí á., 1999); «Í eí óáøáá è í áí ðáòí áý-uáá á æeçí è è ðáí ð-áñòáá Á. Ñ. Ñí eí á uááá» (Ñí á., 2003).

¹¹ Sorel G. Lettre a D.Hallevey // Sorel G. Reflexion sur la violence. 7 ed. – Paris, 1936. P. 46–47.

× àñòú I

Í ðí ðí × ÁÑÒÁÁ È ÈÑÒÌ ÈÈÍ ÁÁÍ Èß

1. Í aí í eáí í è Áí í eáèèí ñeñ

Oí ðí øí ñí ñòááeáí í uá í ðí ðí -áñòáá í á ì í áòò í á ñá uááòúñý. Yóí í oí í ñeòñý í á oí èuèí è ááèè-áeøèì í ðí ðí -áñòááí , áðí áá eí eae í ðí ðí eá Ááí èèèá èèè Áí í eáèèí ñeñá ñá. Èí aí í á, í í áá-æá è oúááí ñeí ì ó ááááí ep í á eáðòáò, áñèè eí í á-í í áááèèá í áeáááò áí ñòáòí +í uí oðí aí aí í ðí òáññeí í áèèçí á. Í áñòáðñeè á uí í eí aí í í á í ðí ðí -áñòááí aí aí ðeò í á yç uéá òáèèò ñeí aí eí á è í áðáçí á, eí oí ð uá í í áòò á uòú í ðeí aí èì u á í ðeí òeí á è epáí é ñeòóáòèè. È eaeí ì ó á u áðáí aí è èèè ðááeí í ó ì u í á í oí áñèè oí èèè eí í á í ðááñeáçáí eá, ì u áñáááá í áeááí í á-oí, +oí ì í æáò á uòú èñòí èeí ááí u eae ñááðøáí eá í áá uáí í uò ñí á uòèè.

ß áí aí ðp yóí aí áñá í á èç í ðí ñááðèòáeúñeí aí æáeáí èý í í á-ááðáí oóú í ðí ðí -áñòáá ðáòeí í áeúí í é èðeòèèè, á áey oí aí, +oí-á u í áðáòeòú aí eí aí eá í á ñáí aí òè-áneèá í ñí ááí í í ñòè í ðí ðí -á-ñeèò óáèñòí á. Í í æéí ñí áeáñeòúñý ñ Æ. Ááeáçí ì , eí oí ð ué ñ-e-òáè, +oí í ðí ðí èè – yóí «áeááí uá ñí áòeáèèñòú í í çí áeáì »¹. Çí aí aí eò uá í ðí ðí -áñòáá ñòí aí è ááèèèè í ðí èçááááí èý ì èñ-éóññòáá, eí oí ð uá í í oí ì ó è «áá-í u», +oí ì í áòò eí òáðí ðáðèðí-ááòúñý í í-ðáçí í ì ó è á eáæáòp yí í óó í ðeí áðáðáðò í í a ué ñí uñè.

Á ðí ññèè ðáñòááò í ðí ðí -áñeí é è ì èñòè-áñeí é èèðáðáòòð u í ðeøáèñý í á yí í óó óáðñòáí ááí èý Áeáèñáí áðá í. «Oáeí í á çí á-í eá» oí aí áðáí aí è á uèí á í ñí í aí í ì eí í í ðóí uí . Áí èuøòp í í-í óeyðí í ñòú í ðeí áðáèè ó-áí èý òáèèò áeáí áeøeò ááðí í áeñeèò ì èñòeéí á, eae ß. Ááí á, Ý. Ñááááí aí ðá, Ó. Oáí áeí í ; á uèè í áðá-ááááí u è èçááí u ááæí áeøeá ñí -eí aí èý Á. Yéèáðñááóçáí á, È. Oáeéáðá, È. Áí ñí áðá. Áí ðí -áí , í í yáeyéáñú è í óá-áñòááí í áý ì èñòeéí-ì í ðáeéçáòí ðñeáý èeòáðáòòá. Oáèá-áí eá ì èñòeòèç-

¹ Делез Ж. Критика и клиника. – СПб., 2002. С. 188.

ì ì ì ì òààèèì, èàè èçààñòí ì, ààæà àÙñøèà ì ðààèòàèùñòàáí í Ùà èðòàè, àèèþ-àÿ ñàì ìàí èì ì àðàòí ðà Àèàèñàí àðà Ì.

Ðàçòì ààòñÿ, ì èñòè-àñèèì àí ì àòóààèáí èàì àÙèà òí ààà ì ð-àà-áí à í à òí èùèí Ðí ññèÿ, í ì è Çàì àáí àÿ Ààðí ì à. Ì èñòèòèçì ÿàèÿèñÿ í àí òàì èàì í é +àñòóþ òóàì æàñòàáí í ì àí è òèèí ò-ñèí àí òí ì àí òèçì à. «Ðí ì àí òèçì – òóàáðæààè Á. Ì . Àèðì òí-ñèèé – ÿàèÿàòñÿ ñàì àí àðàçí í é ... òí òí í é ðàçàèòèÿ ì èñòè-àñèí-àí ñí çí àí èÿ»². È, ì àðàÙàÿñù è ààðí ì àèñèí é è ðóññèí é ì èñòè-àñèí é èèòàðàòóðà òí é ÿí ì òè, ì Ù í àèçì àí ì ì ì àòàèèèààì ñÿ í à ì àðàç «ñààòí ì ñí ì àí Àí òòí èà» – èçèþàèáí ì ì àí ì àóàèòà àñàò òí ì àí òè-àñèèò +àÿí èè.

Ñðààè ì èñòè-àñèèò ì èñàòàèáé, ì ì èùçí àààøèòñÿ ì ñí àÙì ààòí ðèòàòò ì ò í àí àòèèò è ðóññèèò òí ì àí òèèí à, ñèààòò àÙàà-èèòó ààñòòàèùñèí àí àèàçí ì àí àðà-à, à ì ì ñí àí àñòèòàèùñòàò ì èà-òèñòà, àòòí àè-àòà è ì òí òí èà È ì àáí ì à Áàí ðèòà Þ í àà-Ø òèèèèí-àà (1740-1817). Á ì ì èí àí òè Þ í à-Ø òèèèèí à àÙè àèèçí è è ì ðààðí ì àí òè-àñèí ò èèòàðàòóðí ì ò ó ààèæáí èþ «Ø òí òí è ì à-òèñè», àðóæèè ñ Áàòà, ì àðàí èñÙààèñÿ ñ Èàí òí ì . Áàí ñí àñòàáí-ì Ùà ñí -èí àí èÿ, ñí òòí ÿàøèà à ì ñí ì àí ì ì èç ì ì ðàèèñòè-àñèèò ì àñòààèáí èè è ì òí òí +àñòà, ì àðààèí ì ðèí èì àèè òí òí ò óòàí æà-ñòàáí ì ì àí ì ì àáñòàí àáí èÿ. Á Ðí ññèè ì àðàí é +àòàáðòè XIX ààèà Þ í à-Ø òèèèèí à àÙè +ðàçàÙ-àèí ì ì ì òèÿðáí. Àñà àáí èí èàè àÙèè ì àðàààáí Ù ì à ðóññèèé ÿçÙè, à ì àðàí èñèè ñ í èì ñí òòí ÿèè ì ì ì àí à àÙñí èí ì ì òààèáí ì Ùà àí òààðñòàáí ì Ùà àÿÿòàèè, àòòí à-ì àÿ ó-áí èòà Ø òèèèèí àà à-æà Áðþáí àð ì àèí òí òí à àðàì ÿ èàðàèà çàì àòí óþ òí èù ì ðè ðóññèí ì àáí ðà, à à 1814 à. ðóññèí ì ì ðààè-òàèùñòàí ññòàèèí Ø òèèèèí àò çí à-èòàèùí óþ àáí àæí óþ ñòí ò ó, è ñÙí ì èñòèèà àÙè ì ðèí ÿò à ì àðàðàòðàá ì à ñèóàèáò.

Ì ñí àóþ ì ì ì òèÿðí ì òòò ñðààè ðóññèèò +èòàòàèáé ì ì èò-èèí ñí -èí àí èà Þ í àà-Ø òèèèèí àà «Der graue Mann», ì àðàààáí ì ì àí ì ðóññèèé ÿçÙè èçàáñòí Ùì òí ññèèíèèì ì èñòèèí ì , èçààòàèáí «Ñèí ì ñèí àí Áàñòí èèà», ì èñàòàèáí è ì àðàáí à-èèí ì Á. Õ. Èàá-çèí Ùì . Á ÿòí è èí èàà Ø òèèèèí à ñí àðàè ñàì è ì +àðèè, ì àí èñàí-ì Ùà à ì 1797-1805 àà. Ì +àðèè ì àóààèí ÿèí òí, +òí à ì èò ààèñòàí-ààè ì àèí è òí ò æà ì àðñí ì àæ: ì àèèè çàààáí +ì Ùè +àèí ààè, ñòðáí òàòóþÙèè ì ì ì òàà-áí ì ì è àí èí ì è Áàðí ì à, òàðí æàþÙèè, ì òí òí +àñòàòóþÙèè è òàòàòóþÙèè èçì ó-áí ì Ùò àáàñòàèÿì è èþ-ààé. Der graue Mann ì àðàáí àèòñÿ ì à ðóññèèé èàè ÑàðÙè +àèí-ààè. Ì àí àèí Èàáçèí ñ-àè òàèí é ì àðàáí à ì àçàáí èÿ ì àèí àÙðàçè-

² Жирмунский В. И. Немецкий романтизм и современная мистика. – СПб., 1912. С. 10.

òàèùí Ùì . ÑàðÙè ì ì -ì àí àòèè ì çí à-ààò òàè æà ñàáí é è òàðþì Ùè, +òí àí ì èí à ì ì àòí àèò è ì àðàçò àèàáí ì àí ì àðñí ì àæà ì ì àáñòè; ì ì ì ì -ðóññèè ñàðÙè – ÿòí ñèí ðàà ì àààæàñòàáí ì Ùè, +òí óæ ì èèàè ì à ñí ì òààòñòàòàò çàì Ùñèò ààòí ðà. Áí ðàçàí àÙðàçèòàèùí àè Èàá-çèí ò ì ì èàçàèí ñù èì ÿ àèàáí ì àí ì àðñí ì àæà. Áàà ì àí àòèèò èì à-ì é è òàì èèèþ Ñàðí àí +àèí ààèà Èàáçèí ì àðàààè ì à ðóññèèé; ì ì èò-èèí ñù: Õàðí ç Áí àááí ì àè- Ñààòí àí òòí èí à. Õàðí ç ì ì ÑàðÙè +àèí ààè ì àçàáí ì ì òí ò ó, +òí òàðí æààò ì ì àðÿçòáì ó à àðàòàò +à-èí àà-àñòàò. Áí àááí ì àè- ì ì ì òí ò ó, +òí ì ì ñèàí ì à çàì èþ ì à èí à-à èàè ñàì èì Áí àí ì . Õàì èèèÿ æà Ñààòí àí òòí èí à òèàçÙàà-àò ì à òí àèí ò Õàðí çà Áí àááí ì àè-à – Áà-ì Ùè Áí òòí è. Á Ðí ññèè ì ì àáñòó Þ ì àà-Ø òèèèèí àà àÙèà ì ì à ì àçàáí èàì «Õàðí ç Ñààòí-àí òòí èí à».

«Þ èì àþ òàèùþ – ààÙàòò Õàðí ç Ñààòí àí òòí èí à, – ì ààèðàòó àí èí ì à àèÿ ðàòè Áí ñí ì àí àé». Ì ðèøèí àðàì ÿ ààà. È ðáí ùòà àÙ-ààèè àí èí Ù, àí èí à è ì ì òð, ì ì ì Ùí àòí àà àðàì ÿ ì ðààçí øèí à ÿòí ì ì òí ì òáí èè àñà ì ðàæí èà àðàì àí à. «Ì à àñòó èè àñà ÿòí ò ì ðèçí àè ñèí òí àí èçàààèáí èÿ ì ò àñÿèèò ààà? Ì à àí èæí Ù èè ì Ù òàì àí èàà ðàáí ààòóñÿ, +òí ñí àñáí èà ì àòà òàè àèèçèí »³.

Èàè è ì ì èí æáí ì èþáí ò òðèñòèàí ñèí ò ó ì òí òí èò, Õàðí ç Ñààòí àí òòí èí à çáí èì ààòñÿ òí èèí àáí èàì ààòòí çàààòí ì é èí èàè ì òí òí èà Áàí èèèà è ì òèðí àáí èÿ ñà. È ì àí ì à. Á èí èàà ì òí òí èà Áàí èèèà àààèèí ñèèè òàðó Ì ààòòí àí ì òí ò àèàèò àí ñí à ì àèí à òàèí, àí èí àà èí òí òí àí çí èí òàÿ, àðòàù ñàðààðÿí àÿ, ñí èí à ì àà-ì àÿ, à ì ì àè èç æàèèàçà ñí àòáí ì ì àí ñ àèèí ì é. ×àòÙðà +àñòè òà-èà – ì àóÿñí ÿàò Õàðí ç Áí àááí ì àè-, – ÿòí +àòóðà Õàðñòàà, à ì èà-ì ó èí òí ðÙò ì àòí àèèèñù ààðàè: Áààèèí ì , ì àðñèÿ, Áðàòèÿ è Ðèì . Áàá ì ì àè èç æàèèàçà è àèèí Ù – ÿòí ààà +àñòè, ì à èí òí ðÙà ðàçààèèòñÿ Ðèì ñèàÿ èì ì àðèÿ: Çàì àáí àÿ è Áí òòí +ì àÿ. È ñèè ì ì àè òáòò ðàçàèòó ì àèèì èàì ì àí , ñèàòèàøèì ñÿ ñ àí ðÙ, à ðà-çòèùòàòà +àáí ðòòí àò àñà òàèí .

Èì àþò èè ì òí ì òáí èà ÿòè ñèì àí èÙ è ñí àðàì àí ì Ùì ñí àÙòè-ÿì ? Èì àþò, ì òàà-ààò Õàðí ç Ñààòí àí òòí èí à, òàè èàè Ðèì ñèàÿ èì ì àðèÿ ñòÙàñòàòàò è ì ì ì Ùí à. Áà çàì àáí àÿ +àñòó – ÿòí ñí àðà-ì àí ì àÿ Çàì àáí àÿ Áàðí ì à, à Áí òòí +ì àÿ – ÿòí òí, +òí ÿàèÿàòñÿ à ì àøè àí è ì èòí ì àáí ì àòáí ñèèì . È ì àà ÿòè +àñòè ñí àðàì àí ì ì àí Ðèì à ì ì àñàì ì ðèçí àèàì ñèí òí àí èæí Ù òáòòò ðòòí òòó, +òí ì ç-ì àí àí òàò ñí àí é èí ì àò çàì ì ì é, +àèí àà-àñèí é èñòí ðèè.

³ Юнг-Штиллинг И. Г. Угроз Световостоков: В 3 ч. Ч. 1. – СПб., 1806. С. 83.

Oà aã òaðñoàà Í àáoõí áí í í ñí ð àeàè ò è á í àeèèà +àòùðàò çàáðáé, àùõí àýùèò èç í í ðý. Ýðèò çàáðáé ì ù àñððà+ààì è á Àí í èàèèí ñeñà. Í í ñeàáí eé çàáðù – ýõí í í ýòù aã Ðeì ñeàý eì í à-ðeý. È òóò Õáðíç Ñàáòí áí ñòí eí á ðáeí ì áí áóáò í áðàðeòù áí eì à-í èý í à ðí àà í í ñeàáí ááí çàáðý. Ñðáàe àáñýòe ðí áí á çàáðý, ñeì -áí èeçeðòðùèò àáñýòù òaðñoà, àõí àýùèò á Ðeì ñeòð eì í áðeð, àñòù í àeì «ì àeùé ðí á». Ñáe «ì àeùé ðí á» àñòù «ðí á áðáðà +àeí -áà+àñeí áí», è í í àçðàñðàò è áóááò í ðáàùøàòù àñà í ñòàeúí ùà ðí àà. Õí èùeí á í àøe áí è, óááðýáð Õáðíç Ñàáòí áí ñòí eí á, í eí í -+àðáeúí í í ðí ýñí eèí ñù, +òí ñeì áí èeçeðòáò ýòí ò «ì àeùé ðí á». Í í àñòù ñàì í á çeàeøáà è ñàì í á àeýòàeúí í á áí ñóáðñòáí ñí áðà-ì áí í í áí Ðeì à, eñòí +í èe àñàð áðáòí á, çààeóæááí eé è ñí àeàç-í í á. «Í àeùé ðí á» – ýõí Õðáí òeý.

«Èí áí í í Õðáí òeý – áí áí ðeòñý í á ñððáí eòáò í í àáñòe Þ í -àà-Øeèèeí àà, – àñááàà àáààeà ñí áí é í ðeì áð àñàì áí ñóáðñò-áàì è àñááàà áùeà í áðáí é á í í àáò, í àeòáò è á ðí ñeí øe. Àñà áðóáeà çáì eè è í áðàæàeè áe. Á òáí áðù òáì ààæá áðáì ý í áðáì á-í eèí ñù (í í àùé eàeáí àáðù) è çàeí í ù í áðáì áí ýòñý. È óæ ááí í áðàç+eè Ñððàøí í áí Õáðý – Ðí ááñí ùáð. Í í ñeí ðí áí eááò ááeí è áí í áñòí ýùááí⁴. Èí ý í áñòí ýùááí òáðý á eí eáà Øeèèeí àá í eááá í á í àçùáááòñý. Í í ó +eòáðáeáé í á í ñòááòñý í eèaèeò ñí -ì í áí eé: ýàeýðùeèñý í ù í á áí Õðáí òeè Ñððàøí ùé Õáðù eèe ×áeí ááe Áðáòà àñòù í eèòí eí í é, eàe í áí í eáí í Áí í áí áðò.

Èí í á-í í, á òá áí áù í á í àeí Þ í á-Øeèèeí á òááðæáàe, +òí í áí í eáí í áùé í ðáàñeàçáí. Ááðí í áeñeèà í eñòeèe í áòí àeèe òðáí òóçñeí áí eì í áðáòí ðá òí á ááðòí çàááòí ùò í ðí ðí +àñòááò, òí á í ðeðí ááí eè ñà. Èí áí í á, òí á eí eáà XVI á. «Liber Marabalis», í ðeí eñùááàì í é ñà. Ñáçáðó, òí á çàááí +í í í «Õðáeòáðà í ðí ðí -+àñòá Í eèááðeý». Ðàçòí ááòñý, è ó í í ñòðáààì óñà í áøeè è ðáà-ñeàçáí eá, +òí, í í ñeà í áðeí áà «ðàçáðáeáéí èý òáðeááe è óáeèñòá ñáýùáí í eèí á», ñ í ñòðí áà ááeèçe Èòáeèe ýàeòñý í áeòí, eòí, áí òáðeáøeñù áí Õðáí òeè, çàeùáò ááñù í eð í í òí eáì è eðí áe. Õáðáeòáðí í, +òí òðáí òóçñeèé «ì ááeñòð í eèeóeúí ùò í áóe» Ýeèòáñ Èáàe, í eñááøeé óæá á ýí í óò í ðáaéáí èý í eáì ýí í eèá í áí í eáí í á í Èóe Áí í áí áðá (Í áí í eáí í á III), í eáéáò ó òí áí æá í í ñòðáààì óñà òðáçò: «È í eáì ýí í eè çàááðøeò òí, +ááí í á ñáà-èàe àýáý»⁵... Èáe óòó í á àñí ì ì í eòù ýí èçí á èç «Áí eí ù è ì eðá», á eí òí ðí ì Í ùáð Ááçòóí á óçí ááò ì ð ñáí eò áðóçáe-ì àñí í í á, +òí í áí í eáí í ýàeýáòñý Áí òeððeñòí ì, òáe eáe, àñeè áùðáçeòù áóe-

⁴ Там же. С. 135.
⁵ См.: *Леву Э.* Учение и ритуал. – М., 2002. С. 486.

áù òðáí òóçñeí áí àeòáàeòá á òeòðáð, òí ñeí áà í'empereur Na- poleon àáðò á ñòí ì á +eñeí Çàáðý – 666!

Í í àñòù á Àí í èàeèí ñeñà í àeí ñí àñàì óæá ñððáí í ùé çàáðù. Çàáðù ýòí ò eì ááò àeà Ááí òá, í í áí áí ðeò í í ýçùeí ì çí áý è ðù- +eò eáe eáà (Í òe. 13; 11). Èáe eñòí eèí ááòù ýòí çàáááí +í í á ñó- ùáñòáí? Çàáðù ýòí ò – í áúýñí ýáò Õáðíç Ñàáòí áí ñòí eí á – áóòí á- í áý ñeèà, eí òí ðáý í í áááðæeáááò Ðeì ñeí á òáðñòáí, eáòí eè+á- ñeàý òáðeí áù, í áí eñòù, í í í áøáñeèà í ðááí á, í ñí ááí í í í ðááí Èáçòeòí á. «Í í áááù eáçòeòù óí è+òí æáí ù!» – áí ñeèeòáðò óáeáeáí í ùá ñí ááñááí eèe í ðí ðeòáðáeý. (Í áí í í í Þ, +òí á 1773 á. Í áùáñòáí Èeñòñá áùeí ðáñí óùáí í í áí í é Èeèí áí ò XIV, è áí ññòáí í àeáí í eèøù á 1814 á. Í eáì VII) «Í e+ááí í í áí áí í áí» – í ðáá+ááò Õáðíç. – Èáçòeòù eèøù ñí ðýòáeèñù è ááeñòáðò òá- í áðù í í á àeáí ì eèeðí eí áòí á, Ááeèeí áí ñí Þçá í ðí ñááùáí èý, èç eí òí ðí áí áùøeí è Òeí áeí ñòáí áí Õðáí òeè. Á í ù í +á eèeð- ì eí áòù-í ðí ñááòeòáeè áí í áù í áúááeí eèeèñù ñ í áí eñòáì è. Áí eñ- òeí ó í áúááeí eèñý Í eèáò ñ Èðí áí ì, +òí áù ýàeòù í eðò ×áeí áá- eá Áðáòá! Á ýòí ì í áñòá í í ááñòáí ááí èý Þ í á-Øeèèeí á, í í -áeáèì ì ò, èì ááò á àeáò òí, +òí á 1801 áí áò Í áí í eáí í çàeèð- +eè ñ í áí í é Í eáì VII eí í eí ðááò, áí ññòáí í àeáøeé áí Õðáí òeè í í ááðæáí í óð á áí áù ðááí èðòeè eáòí eè+àñeòð òáðeí áù.

Á óñòáò í ðí òáñòáí òá-í eáðeñòá, eáeí áùì ýàeýeñý Þ í á- Øeèèeí á, òáeáý áí òeéáòí eè+àñeáý òðáeòí áeá çàáðý, «eì áð- ùááí àeá Ááí òá», áí í eí á í í í ýòí á. Í í í í á í í æáò í í áááðáí óó- ñý è í áeí òí ðí ì ó ðáñøeðáí èð.... ×áðàç ñòí ááááòáòù eáò í í ñeá áùòí áà eí eáe Þ í á-Øeèèeí áà, í á ýòí áí í í áí çðeòáeúí í áí Ááí òá í áðáðeò áí eì áí eá Áýáeá Á. Èí òðáí ñ á ñáí eò í áeñòí áí - áí òeððeñòeáí ñeèò eí ì ì áí òáðeýò è Áí í èàeèí ñeñò. Õí èùeí çááñù óæá çàáðù, «eì áðùeé àeá Ááí òá», í eáæáòñý òí æááñò- ááí í ùì áðóáí ò, àeááí ì ò Ááí óó Áí í èàeèí ñeñà, Ááí óó, eí òí - ðùé ñí eì ááò í á+àðe ñ eí eá, è eí òí ðùá eì áí óáòñý «eúáí ì èç eí eáí á Èóáeí á» (Í òe. 5; 5-6). Á «Áí í èàeèí ñeñà» ì ð Èí òðáí ñá, ýòe ááá çàáðý ñeèááðòñý. È í áí ðáñí í ñá. Èí áí í í ùòááòñý í áñ óááðeòù, +òí ñí eì áðùeé í á+àðe Ááí áò – ááeñòáeòáeúí í ááí áò! «Èí áí í òáááðæáááò – í eøáò Èí òðáí ñ, – +òí Ááí áò “eáe áù çá- eéáí”, í í ì ù áí àñá í á àeáeí, +òí áù í í áùé çàeéáí; í ù òí èùeí áeáeì ááí òí ðáeýðùeí í á çàeéáí eá ì eèeéí í ù.... È ááæá eí ááá á eí í òá í í ýàeýáòñý á í í áááí í í ñí ùò í eðí ááeáí í ùò í ááæááò – ýòí eðí áù í á ááí»⁶. Á eí ì ì áí òáðeýò Èí òðáí ñá, çàáðù á øeòðá Ááí òá ýàeýáòñý ñeì áí eí ì óæá í á eáeí é-eéáí òðeñòe-

⁶ Lawrence D. H. Apocalypse. – N.Y.; L., 1974. P. 59.

ái neí é éí í óáññèè èèè ì í í àðáñéí áí í ðááí à, à òðèñòèáí ñòàà à òáèí ì , òðèñòèáí ñòàà í í ááàèàðááí, òí ðæáñòáðóðááí è èðí áá-áí áí .

Í í ááðí áí ñý è éí ì ì áí òàðèýì Ð í áá-Ø òèèèèí áá. Èèèðì è-í àðó-í òí ñáàðèðáèè (í í è æá – çáì áñèèðí áááðèáñý èáçòèòó) áóáòì áèè í í áí á è ì ý äèý òáð, èòì ááðæèðñý éí í áí í áðáçá ì óñ-èè: í áñèòðáí ò, òí áñòó çáðáì í èðáèü. «È ì áí ý í áóýáèýðò í á-ñèòðáí òí ì , – æáèóáðñý Ð í á-Ø òèèèèí á Óáðí çó Ñááòì áí ñòí éí áó, – è ì í í áèò ì í èò áðóçáé»⁷. ×òí í çí à-áðò ñèè ñèí áá? Èèèðì è-í áò – í áóýñí ýáò Óáðí ç – ýòí +áèí ááè, èì áðóóèè òáèèá áèáçá, +òí í áò áì ó í óæáó í è á ñí éí óá, í è á èáèí ì áðóáí ñááðèèá, òáè èáè ñááò í í í óááðñý èçáèá+ü èç ñááý ñàì í áí, èç ñí áñòááí í í áí ðáçòí á. Í áñèòðáí ò, í áí òí òèá, í á èì ááò í èáèí áí ñí áñòááí í í áí ñááòà è áèáèò èèòó òí ááà, éí ááà ñí éí óá í ñááðèò áì ó í ðááí áòó, òí áñòó éí ááà ðáçòí ááí í çáðèðèñý áí æáñòááí í óí Ñááòí ñ Áí ñ-òí èá. Áñá í í áèèí í óá òèèí ñí óó áóèè è á ýòí ñí óñèá í áñèòðáí-òáì è. «Ñàì óá ááèèèèá òèèí ñí óó í áðááí áðáì áí è, Èáí ò è Óèòðá, áí èáçáèè ñ í ì àðáì áðè-áñéí é ááðí í ñòóð, +òí ðáçòí , çá í ðáááèí ì áèáèí í áí òáèáñí í áí ì èðá, í á ì í æáò ñí áñòááí í í þ ñè-éí þ í áðí áèòó í èááèèá èñòèí ó. Óí, +òí áí áí ðèèè Èáí ò è Óèò-ðá, áí èáèí í áóèí áó í áí ááèáí í í í áðáðèòó +áèí áá-áñèèè áóò í áèè è èñòèí í í ò èñòí =í èèó áñáé èñòèí ó, è Ñáýóáí í í ò ó í è-ñáí èð è Óðèñó»⁸.

Í í ñèáçáí í : í òááèèñý í ò áí ðó èáì áí ü, è óááðèò í í í æá-èáçí í -áèèí ýí óí í í ááì ááèèèáí á, è ðóóí áò áñá òáèí. Áí ðá – ýòí Ñèí í . Á èáì áí ü í áçóáááðñý Øèèí á, òí áñòó òí èðèòáèü, í ðèì è-ðèòáèü. È çááñó Óáðí ç Ñááòí áí ñòí éí á ñí ááòáò áñí í ì í èòó, +òí òáèí ááèèèáí à èç ñí á í ááóòí áí í í ñí ðá – ýòí áóá í á áñá +áèí áá-áñòáí . Çá í ðáááèè è í ðí øèí é è í óí áðí áé ðèì ñèí é èì í áðèè áñòó éí óá çáì èè è éí óá í áðí áó. Èì áí í í í òðóáá ñèááóáò í áí æááòó ñí áñáí èý. «Èç áóñí èèò, í áí ðèñòóí í óó áí ð Áí ñòí èá í ðí-ðóááðñý í óí á òèòèá ðó-áèèè, ñí ñòááèýðóèá èçðýáí óé í í-òí é, éí òí ðóé èáòèðñý í í òèòí í úèó áí áðáá è í í áí óááò éí á-ááá èòéí èüí óá òðí óáè è èáðòí =í óá áí í èèè áí ñí í á í ðí ñááðèòá-èáé»⁹. Í òèòáá æá í í è, ýòè ñááðèóá ðó-áèèè? Èòí òá èðáè, éí-òí ðóá í áñò ñááò ñí Áí ñòí èá? Í á ñòáí èòáò ñáí áé í í ááñòè í Ñá-òí ì +áèí ááèá, Ð í á-Ø òèèèèí á, ñ í áí áó-í í é áèý òáèí áí ðí áá ñí +éí áí èè í òèðí ááí í í ñòóð è éí í èðáòí í ñòóð, çáýáèýáò: í í ñè-

⁷ Юнг-Штиллинг И. Г. Ук. соч. Ч. 3. С. 4.
⁸ Там же. Ч. 2. С. 251.
⁹ Там же. Ч. 3. С. 279.

òáèýì è ñí áñèòáèüí í áí ñááòá ýáèýðñý à í óí áðí áá áðáì ý ì í-ðááñèèá áðáòóý – ááðí áóòáðó.

Çááñó í í ááòí áèì í ñááèáòó í áèí òí ðóá í í ýñí áí èý. Í í ðáá-ñèèá áðáòóý – ðáèèèèí çí áý ñáèòá, áí çí èèòáý á XV ááèá, í í ñèá ðáçáðí ì á áñèòèñéí áí ááèæáí èý. Á XVII ááèá, í í ñèá í í ðáæáí èý ×áññéí áí áí ñòáí èý 1618 – 1620 áá., ì í ðááñèèá áðáòóý í áðá-ì áñòèèèñó á Ñáèñí í èð, ááá, í í á í í èòí áèòáèüñòáí í áðáòá Í . È. Óèí óááí ðóá, í ñí í ááèè áí òí á Ááðí áóò (Áðáá Áí ñí í ááí). Í òñðáá èò í í çáí áèòáá í áçááí èá: ááðí áóòáðó. Í áí áèí Ð í á-Ø òèèèèí á ñ-èòáè í ðí èñòí æááí èá ì í ðááñèèò áðáòóáá áí èáá áðááí èì . «Í í ðááñèáý Áðáñèáý Óáðèí áó – áí áí ðèòñý í á ñòðá-í èòáò «Óáðí çá Ñááòí áí ñòí éí áá» – í ðí èñòí áèò í áí í ðááñòááí í í ò áðááí áé Áí í ñòí èñéí é... Áá í ñí í ááí èá ááðó áóèí, áñòó è áó-ááò Áááí ááèñèè »¹⁰.

Á ááðí áóòáðáò Ø òèèèèí áó í ðááèòñý áñá. Í í «í ñí áèèáí áí ñòí éí í í ðèì á-áí èý áí áðí áá ó-ðáæááí èá è áðáæááí ñèí á èò í áóáæèòáèüñòáí, èò óáðèí áí áý è áðáæááí ñèáý í í èèòèý. Í í á í á èì ááò í í áí áí óó ñááá è ñí ááðæèò í áí ñí í ðèì í çáðí áóó è í ñ-í í ááí èá áóáóóááí óáðñòáèý Èèñòñá Óðèñòá í á çáì èá... Í í ðáá-ñèáý óáðèí áó áñòó éí éáí í Èóáí áí ì áæáò áááí ááóáðè éí éáí áó-òí áí í áí Èçðáèèýý. Èí ááá ñèá éí éáí í í ðèááò á ááèæáí èá, òí ááá áóáóòá áí èì áðáèüí ó! Óí ááá ì ó áñá áí èáèí ó áóááì è í áí ó í ðèì éí óóó. Ááèòá è ì í èèòáñó!»¹¹.

Èòáè, Ð í á-Ø òèèèèí á í áðí áèò áèý áèáéáèñèèò í ðí ðí -áñòá áí í éí á éí í èðáòí í á è í áí í çí á-í í á òí èèí ááí èá. Í +áì ýòí áí áí-ðèò? Í òí ì , +òí áèáéáèñèèá ñèì áí èó ñèèòèí ì í í áí çí á-í ó è ì í áóò áóóò èñòí èèí ááí ó èðáóí í áðáçí ì ; èèè í òí ì , +òí èñòí-ðèý í ðááñòááèýáò ñí áí é èèòó ì í ñòí ýí í í á áí ñí ðí èçááááí èá í á-èèò í ðí òí ðèí è-áñèèò ñèòóáòèè, í í èñáí í óó Ñáýóáí í óí í è-ñáí èáì ? Í í -áèáèí í ò, í òí ì è í áðóáí ì . Áí áí ðý òí =í áá, áèá-éáèñèáý ñèì áí èèèá í ðááí ñòááèýáò í áí ñòí èü í áðèðí í á í ðí-ñòðáí ñòáí áèý éí òáðí ðááòèè èì áí í í í í òí ò, +òí ááðèáí óó èñòí ðè-áñèèò ñèòóáòèè í á ááñéí í á-í ó. Á éí í óá XVII ááèá áè-òèì èè-áí áí ñèí á Áðáí áçèòñ Èèðóáð á ñí =éí áí èè «Ars Magna Sciendi sive Combinatoria» í áñ-èòáè 3 628 800 áí çí í áèí óó òí è-éí ááí èè áèáéáèñèèò óáèñòí á. Ñ áðí áð, +òí ýòí òáèí ñòááí í í á +èñéí, í í èó-áí í í á ñí í ì í óóð çáì óñéí ááòóó í ðááèè èááááè-ñòè-áñéí é éí ì áèí áòí ðèèè, í áí í í áí í ðááóóáð èí èè-áñòáí áñáò áí çí í áèí óó á í áðáé çáì í í é æèçí è ñèòóáòèè?

¹⁰ Там же. С. 233.
¹¹ Там же. С. 236.

Í î, ânèè àí àí ðèòù ñàðùàçí î, ààæí àà í î-àððéí òòù àðòàí à. Ðàè èè òæ î ðèè-àþòñý ÿèè î ðí ðí -àñòàà î ò òí àí, +òí î ðàèèàààò òèèí ñí ðèý èñòí ðèè Í î àí àí è Í î ààèøààí àðàí àí è? ÀÙ à à ñàð-àèí à XIX ààèà ñí òèàèèèò è àòàèòò Í ùàð Í ðòàí í ñ ñí æàèáí èàí àí àí ðèè, +òí í î ñàí, ààèòòàóý à í àòèà èàè ò-àí Ùé, òí àñòù í ò-òàí í ààèþààí èý è í àí àÙàí èý, àÙàí àÙ ñàí è àÙí òæàáí èçèà-ààòù í à ýçÙèà àí àí ñèí àèý, òàè èàè ò í àñ í ðí ñòí í àò àðòàí àí ýçÙèà. «Í à ààààþ - í èñàè í î, - àóàòò èè ì î è òí ðí òèèðí àèè - ðàí èí àè-í Ùà àí î ðàèè ì í àè àí èà - í î í ÿòù àòèààèùí î èèè òèàò-ðàèùí î, í î... í àøè çàèí í Ù, í àøè èààè, í àøè ýçÙèè è í àøè í àòèè - àñà çàðàæáí î ÿèè ñòàààðèàí, àí à èí òí ðí àí ì Ù í à ñèèàò í è àí àí ðèòù, í è ààèòòàí àòòù, í è ààæà ì Ù ñèèòù»¹². À à í à-àèà XX à. Ñ. Í . Áòèààèí à ñí ààðòàí í î ñí ðàààèèèàí çàì àðèè, +òí «èçí àðàçèòù àñþ ì èðí àóþ èñòí ðèþ èàè ñí àí ó è àí ðùáò í à-ñèí èùèèò àí î èàèèí ðè-àñèèò çààðàé, ÿòí, í î-ñàí àí ó, àñòù àààù òàèàý æà ñí àèí ñòù èí àè-àñèí è ààñòðàèèèè è ñèì àí èèçí à, èà-éòþ ì Ù èì ààí à òàèèò í àøèò òàí àðàòí èò ñí ðèí èí àè-àñèèò í î í ÿèèýò, èàèí àÙ «ñí î ñí à í ðí èçàí àñòàà», «ðàçàèòèà í ðí èçàí-àèòàèùí Ùò ñèè», òàí ààèèçí, í àòòðàèùí í à òí çýèòàí, èàí èòà-èèçí è ò. à.»¹³. È à í ðí ðí -àñòààò è à òèèí ñí òèè èñòí ðèè ì Ù èì ààí ààèí ñ ààñòàèòí Ùì ñèì àí èèçí î î, ààç èí òí ðí àí ì Ù í à ñí í àèè àÙ í ðààñòàèòù èñòí ðèþ à èà-àñòàà çàèí í î ñí àðàçí í àí î ðí òàññà, èí àþÙààí òàí í î ñí í à ñí ààðàèí èà. À ÿòí ñí Ùñèà, ì í àèí í ñèàçòù, +òí àèý òèèí ñí òèè èñòí ðèè àí î èàèèí òèèà «èì ààò çí à-àí èà èàè àÙ òí ðí àèùí í è èí àèèè èèè ò-àí èý í à "í ñí í àí Ùò èàòàí ðèýò"»¹⁴.

Àèùòàðí àòèàò ààñòðàèòí î-ñèì àí èè-àñèèì (àí î èàèèí ðè-à-ñèèì è èñòí ðèí òí èèèì) í î èñàí èýì èñòí ðèè í ðààñòààèýþò àí ñòí àýÙèà è í àòèà Í î àí àí àðàí àí è ì ðè-èí í î-ñèààñòàáí í Ùà èèè èàóçàèùí Ùà àà í î èñàí èý. Èàèèì í ðàèí òùàñòàí î í àèààþò í î è í àðàà òàí, +òí ì Ù í àòí àèí ò ì èñòèèí à, í ðí ðí èí à èèè òí î-çðèòàèùí Ùò òèèí ñí òí à? Ààññí î ðí î, +òí èàóçàèùí Ùà ì í ààèè í àúýñí àí èý í ðèàèèèæàþò èñòí ðè-àñèòþ í àòèò è ñòàí ààðòàí ðàòèí í àèùí î ñòè, í ðèí ÿòí è à àñòàñòàáí í Ùò í àòèàò. Í àí àèí àèý èñòí ðè-àñèí àí ì Ùò èàí èý í í è -ðàààòù è í î ðàààèáí í Ùì è í î ðà-ðýì è.

¹² Цит. по: *Абрамс М. Г.* Апокалипсис: тема и вариации // НЛО. 2000. № 46. С. 7.

¹³ *Булгаков С. Н.* Апокалиптика и социализм // *Булгаков С. Н.* Соч. В 2 т. Т. 2. – М., 1993. С. 384.

¹⁴ Там же. С. 377.

Ààñòðàèòí î-ñèì àí èè-àñèí à í î èñàí èà èñòí àèò - ñí çí àòàèù-í î èèè ààññí çí àòàèùí î - èç èí àèèí -òàèàí èí àè-àñèí è ì í ààèè, à èí òí ðí è ì ðè-èí à è ñèààñòàèà ñàýçàí Ù ì àæàò ñí àí è èàè àí òà-òààáí ò ñ èí í ñàèàáí ò î î, è à èí òí ðí è èàæàí à í î àí à èñòí ðè-à-ñèí à ñí ñòí ýí èà ì í àèòò àÙòù àÙàààáí î èç í ðààÙàòÙààí ñ èí àè-à-ñèí è í àí àòí àèì í ñòùþ. Àèàáí ààðý í ðàààèùí î è ì í î àí çí à-í î ñòè ì ðí ðí -àñèèò ñèì àí èí à èèè ì ðàààèùí î è ààñòðàèòí î ñòè èñòí ðèí-ñí òí èèò èàòàáí ðèè, èàæàí à èñòí ðè-àñèí à ñí ñòí ýí èà, í àí çí à-ààí í à òàí èèè èí Ùì ñèì àí èí ì èèè èàòàáí ðèàé, ì í àèòò àÙòù í ðààñòàèàáí èàè èì í èèèòèòí ñí ààðàèàÙààñý à í ðààÙàòÙàí, à ðàçòèòòàòà +àáí ñí àí à ÿèòò ñí ñòí ýí èè - èçí àðàæáí à èè í í à à èàà àÙòí àýÙèè èç ì î ðý æèàí òí Ùò èèè, í àí ðèí àð, ñí àí ýþ-Ùèò àðòà àðòàà í àÙàñòàáí í î-ýèí í î è-àñèèò òí ðí àòèè - í ðè-í àðàòàòò í àèèè í àèí è àààòèèèè. Í ñí í àí Ùì æà í ðèçí àèí ì èàò-çàèùí Ùò ì í ààèèè ÿàèýàòñý òí, +òí, èàè í î èàçàè àÙà Á. Þ ì, í ðè-èí à è ñèààñòàèà çààññ ì à ñàýçàí Ù ì àæàò ñí àí è èàèèì è-èèàí èí àè-àñèèì è î òí î òàí èýì è, ÿàèýþòñý èí àè-àñèè í àçààè-ñèì Ùì è àðòà í ò àðòàà. Í àí àèí à èñòí ðè-àñèèò í àòèàò, èí òí-ðÙà í à èì àþò ààèí ñ í àí í ñòààñòàáí í î í ààèþààáí Ùì è òàèòàì è, èàóçàèùí Ùà ì í ààèè ààèàþò èþàÙà í àúýñí àí èý ì àèí àí èàçà-òàèùí Ùì è. À ñàí à àðàí ý Ð. Áæ. Èí èèèí àòà í à ààç í ñí í ààí èý òàààðàèàèè, +òí òí èùèí èí í òàí òèè, ñí àèàñí î èí òí ðÙì ñí àí ýþ-Ùèà àðòà àðòàà èñòí ðè-àñèèà í àðèí àÙ ñàýçàí Ù î òí î òàí èàí èí àè-àñèí àí ñèàáí àáí èý, ì í àòò ñààèàòù èñòí ðè-àñèí à ì Ùò èà-í èà àí èàçàòàèùí Ùì. «Àñèè... àðàí àí í àý í î ñèàáí àòàèùí í ñòù è èí àè-àñèí à ñèàáí àáí èà í à èì àþò àðòà ñ àðòàí î ì è-àáí í àÙàáí ... àñèè àðàí àí í è ðýà - í ðí ñòí ñí àí èòí í î ñòù í àñàýçàí í Ùò ñí àÙ-òèè, ì Ù í èèí ààà í à ñí í àèè àÙ àí èàçàÙààòù î ò í àñòí ÿÙàáí è í ðí òèí ò»¹⁵. Ðàèèì í àðàçí î, àí î èàèèí ðè-àñèèà è èñòí ðèí-ñí òí èèèà èí í òàí òèè èñòí ðèè àí èàà àí èàçàòàèùí Ù, +àí í àó-í Ùà. Í àí à ààà: í í è ñèèøèí ì àí èàçàòàèùí Ù. Àí èàçàòù çààññ ì í àèí í àñà, +òí òàí àí í.

À «òàí àí î» àí èàçàÙààòù, èàè í ðààèèí, òí, +òí í î ñòèò òàðàè-òàð àí èæàí ñòàí àáí èý. Èþàí à í ðí ðí -àñòàí àñààà ñòàì èòñý í î ðàààèèòù òàèè í àòàè ààýòàèùí î ñòè. Í ðè-àí í î ðàààèèòù ÿèò òàèè í í î ñòàààòñý òàè, +òí àÙ í í è ðààñòààèýèèñý í àèçààæ-òàí Ùì è í àçààèñèì Ùì î ò í àòàè àí èè ðàçòèòòàòí î í àèí è èñòí ðè-àñèí è çàèí í î àðí î ñòè. Àí î èàèèí òèèà è èñòí ðèí òèý àí àí-ðýò î í àèçààæí î ñòè àÙì í èí àí èý í àì è í àèí è ì èññèè. Àí àí ðý ñèí ààì è òæà òèòèðí àààøàáí ñý àÙøà Ñ. Í . Áòèààèí àà, òí, +òí à

¹⁵ *Коллингвуд Р. Дж.* Идея истории. Автобиография. – М., 1980. С. 106.

ãðóãèð ñéó÷ãÿò óðããðããããñÿ á äãéñóãèðãèíí çãéíãã è í íãã-
èèðãèíí í ãèéíí áí èè, «ãì íããèè ðèèãì è áÚðããããñÿ á ñòðã-
ããðãèíí çãéíãã è ãããèðãèíí í ãèéíí áí èè»¹⁶. Í í èì áí í í á
ñòãðã «ñòðãããðãèíí í áí » è «ãããèðãèíí í áí » ó í ðí ðí èí á áí çí è-
èãðò ðãçí í ðãí èÿ èñòí ðèè è «éí í ÕèèèðÚ èí ðãðí ðãðãèè».

À. Õ. Èãçéí ñíí ðí áí àèè ñãí é í ðãããí á Õðèèèè áã í á-
áí èúøèì è èí í í áí ðãðèÿì è. Í á í ñòããèè í í áãç áí èì áí èÿ è ðãñ-
ñóãããí èÿ í í ðãããèèð ðãðãóÿò. Á òí í í áñòã, áãã Õðèèèè á
áí áí ðèò, ÷òí í í ðããñèãÿ òãðèí áú áí ñòí àèò í áí í ñòããñòããí í í è
òãðèãè Áí í ñòí èúñèí é, Èãçéí çãí á÷ããò, ÷òí í á÷ãèí òðèñòèáí-
ñòãò á í í ðããèè, èãè è á ðí ññèè, í í èí ãèèè Èèðèè è í èòí-
ãèè. Èí áãã ãã Õðèèèè á áí áí ðèò, ÷òí í Ú ãñã ñèí ðí áí èãéí Ú
áóããí í ðèñí ããèí èòúñÿ è ããðí ãóí ðãðãì , Èãçéí ñí áãðóãò ÷èðã-
ðãèÿì «í ñòããèòú ÿòí óðããðãããí èã í á ñí áãñèð ããòí ðã». Áí í áÚã-
òí áãñú òãðãèòãð í ðãããí áã è èí í í áí ðãðèãã í í çãí èÿãò í ðããí í-
èí ãèòú, ÷òí í í áí èã Èãçéí í í áí í ðí ñò, í ðèòóãã ãã ñèããóãò
í ãèèããòú ñí áñãí èã è áãã í ðóí àèòñÿ ñããòí í í ñí Úé Áí ñòí é, ñòÚã-
ñòããí í í ðãñòí àèòñÿ ñ í í áí èãì Þí áã-Õðèèèè áã. Çããñú í áããò
ããòí ðí í è í ðãããí á÷èèíí ÿáí í èì áãò í áñòí «éí í Õèèèð èí ðãð-
í ðãðãèè». Áããú í áããðí í Õðèèèè áí áñèèè ÑãðÚé ÷ãéí áãé í í-
éò÷èè ðòññèè èì ÿ, í ð÷ãñòãí è òãì èèèþ. Ñãÿòí é Áí ñòí é, ñòðã-
í á Áã÷íí áí Õðã, í ðèòóãã ðãéòò «ðèòèã ðó÷èè» – ÿòí, èí í á÷íí
ãã, ðí ññèÿ, áãèèè á í ðããí ñèããí í á òãðñòãí, ðãñí í èí ããí í í áí á
í ðãããèí á áÚãðãé è í Úí áðí áé ðèì ñèí é èì í áðèè... Á òí ñã-
ì í í áí áó, èí áãã Þí áã-Õðèèèè á çãããðøèè ðããí ðó í áã ñãí èì
«Der graue Mann», á Èãçéí í ðãñòóí èè è í ðãããí áó ÿòí é èí èãè,
ðòññèèã áí èñèã í ðããðèè ðããí èòò ñ Áãñòðèãé, ÷òí áÚ ñí áãéí èò-
ñÿ ñ áãñòðèèèèè è ÷ãñòÿì è áèèçú áí ðí àèã Áóñòãðèèè. ðí ññèÿ
áñòóí èèã á áí èí ó ñ í áí í èãí í í í .

Çããñú ñí í áã ñòí èò í áðãðèòúñÿ è óãã òí í í èí áãøãì òñÿ ÿí è-
çí áó èç ðí í áí á «Áí èí á è ì èð». Õçí áã, ÷òí í áí í èãí í – ÿòí Áí-
ðèòðèñò, Í úãð Áãçóòí á í á÷èíí áãò çãããããòú ñããã áí í ðí ñ í òí í ,
èòí èì áí í í í í èí ãèò í ðãããè àèãñòè Çããðÿ, èòí í ñòãí í àèò í á-
í í èãí í á. «Í úãð í áí èñãè á í ðããòã í á ÿòí ð áí í ðí ñ: L'empereur Al-
exandre? La nation Russe? Í í ñ÷ãè áóéãÚ, í í ñòí í á èèòð áÚ-
òí àèèã áí ðãçãí áí èúøã èèè ì áí úøã 666-ðè. Í àèí ðãç, çãí èì à-
ÿñú ÿòèì è áÚ÷èñèãí èÿì è, í í í áí èñãè ñãí á èì ÿ – Comte Pierre
Bésouhoff; ñòí í á èèòð òí ãã áãèãéí í á áÚøèã. Í í , èçí áí èã
í ðòí áðãòèþ, í í ñòããèè z àì áñòí s, í ðèãããèè de, í ðèãããèè arti-
cle le è áñã í á í í èò÷ãè ãèèããì í áí ðãçóèúðãðã. Õí áãã àì ó í ðè-

¹⁶ Булгаков С. Н. Ук. Соч. С. 381.

øèí á áí èí áó, ÷òí áãèèè áÚ í ðããò í á èñèí í Úé áí í ðí ñ è çãèèþ-
÷ãèñÿ á áãí èì áí è, òí á í ðããòã í áí ðãì áí í í áÚèã áÚ í áçããí á áãí
í àèèí í àèúí í ñòú. Í í í áí èñãè: «le Russe Bésuhoff» è, ñí ÷òÿ
èèòðÚ, í í èò÷èè 671. Õí èúèí 5 áÚèí èèøí èò; 5 í çí á÷ããò «è»,
òí ñãì í á «è», èí òí ðí á áÚèí í ðèèí òòí á article í ðããã ñèí áí í
l'empereur. Í ðèèí óã òí ÷í í ðãè ãã, òí òÿ è í áí ðããèèí í , «è»,
Í úãð í í èò÷èè èñèí í Úé í ðããò: L' Russe Bésuhoff, ðããí í á 666-ðè.
Í èèÚòèã ÿòí áçãí èí í áãéí áãí ». Èãè ì Ú í í í í èì , ÿòè áÚ÷èñèã-
í èÿ í ðãããñòãðò ðãøãí èþ Í úãðã Áãçóòí áã óãèòú Í áí í èãí í á.

Í í ñèã òí áí èãè í áí í èãí í í áñèãÿ Õðãí òèÿ áÚèã í í áãðããí á,
èì í áðãòí ð Áèãèñãí áð í òããðí áãè, ÷òí àèÿ Ñãÿòí é ðòñè í áñò-
í èè áèããí í ðèÿòí Úé í í í áí ð í áðãðèòú áãñú òèãèèèçí áãí í Úé
ì èð è í ðããí ñèããèþ. Á 1815 áí áó, í á í òèè èç Í áðèãã á Áãí ó, í í
í í ñòèè Þí áã-Õðèèèè áã, èí òí ðÚé áí ãèèããè ñãí è áí è á á.
Èãðèñðÿ. Áí áðãí ÿ áãñããÚ Áèãèñãí áð í í èí ðãðãñí áãèñÿ, èãèãÿ
ãã èç òðèñòèáí ñèèò òãðèããé, í í í Úí áðí áì ó í í áí èþ Õðèè-
èèí áã è á ñããòã í í ñèããí èò ñí áÚèèè, áèèãã áñããí í í áí øèã è
èñòèí í í í ó ó÷ãí èþ Õðèñòã. Á í ðããò ãèè èí í áðè÷í Úé Õðèèèè á
ñòãè áí áí ðèòú, ÷òí, í í áãí í í áí èþ, áí áñãò òðèñòèáí ñèèò èí í-
òãññèÿò áñòú ÷òí í èãòãú í í èí ãèòãèíí í á, è ÷òí áãéí í á á èí í-
òãññèè, á á ÷ãéí áãèã: òí ðí øèè ÷ãéí áãè, ñ í ðèòðÚòÚì ñãðãòãì è
áí çãÚøãí í Úì òí í í , á èþãí é òðèñòèáí ñèí é òãðèãè í áèããò
í òòú è Áí áó. Áèãèñãí áð ðãèè í ðããòí í í á òãí àèòãí ðèèñÿ, çãÿ-
ãèã, ÷òí áããú áí èãéí Ú ãã áÚòú ó í í ÷ãí í í áí í ðí ðí èã èãèèã-
í èãòãú í ðããí í ÷ãí èÿ. Õðèèèè á áí í áú òèèí í èñÿ í ò í ðÿì í áí
í ðããòã. Õí áãã Áèãèñãí áð, ãèèãÿ, í í àèèèè í í ó, ñí ðí áí òèðí-
ããòú ñí áãñããí èèã í á áí èúøòþ í ðèðí áãí í í ñòú, ñèãçãè, ÷òí, í í
áãí ñí áñòããí í í í ó í í áí èþ, áèèãã áñããí è èñòèí í í í ó ó÷ãí èþ
Õðèñòã ñòí ÿò áãðí áóòãðÚ. Í í Õðèèèè á í á í ðí áí èãòèþ í á
í í áããèñÿ è áí í áú ñòãè áí áí ðèòú, ÷òí, áãñèòú, òí ðí á çí á÷ãí èÿ
í á èì áãò, èèøú áÚ ÷ãéí áãè òí ðí øèè í í í àèñÿ... Èí í áðãòí ð
òøãè í ò í ðí ðí èã ðãçí ÷ãðí áãí í Úì .

2. Í eaoí í e-áneay āđai a

Áúā í ðe æeçí e Á. N. Ní eí auāā í ðeí ađae néaaó í ā oí eueí ðeeí ní ða, í oáeeoēnoā eēē í í yōā, í í e í ðí ðí eā, yní í aeāoā, «aí eþoeí aōā». Aaeñoaeoaēuí í, ā í ađauē í ađeí ā nāí āaí ðaí ð-ā-noāā ðeeí ní o ðaaí nōí í í ðí ðí -ānoāí āae í ā oñí āoāo í aúānoāáí - í í aí í ðí ađānā, ānāí eđí í e ðaí eđaðeē e oñoáí í aeáí eē Óađnoāā Áí æuāāí í ā çai eā; ā ā eí í oā æeçí e í ā ðaç aúnoóí ae ā eā-ānoāā āí āí euí í í ðā-í í aí í ðí ðí eā, í ðāānéaçúāāþúāāí -āeí āā-ānoāó í āēñ-eñeēí úā āāāú: çaeāð oðeñoēaí nēí e oēāeēeçaoēē, í í aí ā í aðānoāeā í í í aí eí ā, í ðeðānoāeā aí oēoðeñoā. E ā í aðe ā í e í í í aeā yēçaeúoēođí aāí í úā oí ú nēeí í í ú oñí aððeāaou ā nī -eí ā-í eýō Ní eí auāāā í ðāānéaçaí eā oðāae-áneēo nī áúoēē XX āāeā. Í í -oí nī ānoāáí í í í aí ðí ðí -eē Aeāāeí eđ Nāðāāāāe-? Oðeñoē-āí néay oēaeēeçaoēy aeāāí í eó-í í nōúānoāoāð e í í í ú í ā; aó-øāāāeē ā XX āāeā í ā āađí í aeñeí í í ðí nōaí noāā í oí þau í ā í í í aí eí eāí úā í ađí áú; í eēoí eç aeēoaóí ðí ā í ðí øeí āí nōí eā-ðeý āí āí oēoðeñoā oae e í ā āí oýí oē; ā í ānoóí eāí eā oúny-aeāo-í āāí oāđnoāā Óðeñoā ā í aí çðeí í ā āđai y í ā í ðāāāeāeōny. E ānā-ðaeē, í ā í í e açaeýā, í aí í eç í ðí ðí -ānoā Ní eí auāāā í -āāeāí úí í ađaçí í í nōúāñoāeēí nū... Oí eueí í ðí ðí -ānoāí yóí í oí í nēeí nū e oí í ó, -oí ðeeí ní o nāí aeā e í í ðí aeē: e nōāuāā ðoññeí āí «ðāēē-aeí çí í aí ðaí āñnāí nā», ðoññeí e ðāēēaeí çí í e oēeí ní oēē í aeā XX āāeā. E nī āāðæeōny yóí í ðí ðí -ānoāí í ā ā í í çáí áeøeð noāouyō ðeeí ní oā, í ā ā çí āí āí eoí e «Eðaoeí e í í āānoē í ā aí ðe-ðeñoā», ā ā eñoí ðeeí -oēeí ní oñeí í í -āðeā «Æeçí áí í ay āđai ā í eaoí í ā».

Yóí o í -āðe aúe í aí eñāí Ní eí auāāúí āí āđai y í í aāí oí aeē e eçaaí eþ í āđai āí í í eí í aí ðoñneí āí í ađāí āā í eaoí í ā. Á í ðí -oāñnā ðaaí oú, Ní eí auāā nōí eēí oēny n āí í ðí nī í, ā eaeí í í í ðyā-eā í āđāí aeōú e eçāāāoú í eaoí í í aú aeaeí ae í ðe í oñoónoāeē í í ðyāeā í aúāí ðeí yóí āí? Ánā nī í ađāæāí eý çāðoāāeí úo eñoí-ðeeí ā e oēeí eí āí ā í ā yóí o n-āð í í eaçaeēēñ Ní eí auāāó í aeí-óāāāeðaeuí úí e. E oí āāā ðoññeēē oēeí ní o í aðāe nāí e, āāñuí ā í ðeāeí aeuí úe, oí oý e í ā nēeøeí í oāāeðaeuí úe aúoí ā. Aeý í eaoí í ā, ðāñnoāeē Ní eí auāā, oēeí ní oēy aúeā í ā aeāāāí e-ā-nēeí, «eāaeí ađí úí » çai yōeāí, eae aeý āí eúøeí noāā nī āđā-í āí í úo oēeí ní oí ā, ā í ðāæāā āñāí æeçí áí í í e çāāā-āe. E æeçí ú í eaoí í ā aúeā í ā í eđí í e ní āí í e āí ae e eāð, eae, í ā-í ðeí ađ, æeçí ú Eāí ðā, ā aeoaí eay e nēí æeí ay āđai ā. Áí o e nēā-

āoāð í í í úoāoúny ðaeí í nōðoēðí āaou æeçí áí í oþ āđai ó í eaoí -í ā, aúāāeēoú ā í ae çāayçeó, eóeui eí aōeþ e ðaçayçeó, ā çāðai ðāñí í eí æeōú ðaí ðaí eý oēeí ní oā ðae, -oí aú eð ní únē nī í oāāð-noāí āae í í ðāāāeāí í úí yōai āí yóí e āí í ađāæāāí í e eñoí ðeē.

Áí ā ānyeí āí nī í í aí eý, çāayçeā æeçí áí í í e āđai ú í eaoí í ā çaeēþ-āí ā ā í oí í øaí eē āāeēeí āí ðeeí ní oā e nāí āí ó āí çeþā-eāí í í í ó o-eoaēþ - Ní eðaoó. Eí āí í í çāāñú néāaóāð eñeāou eñ-oí -í eē oí āí í eđí āí ççðaí eý, eí oí ðí ā í ðeí yóí í açúāaou í eā-oí í e-áneēí eāāāeēçí í í . Á í -āðeā «Æeçí áí í ay āđai ā í eaoí -í ā» Ní eí auāā í ðāānoāaeýāð í ðí eñoí aeāáí eā í eaoí í í añeí āí eāāāeēçí ā ā aeāā í aeí āāí nēeēí æeçí ā, āí eúøay í í nūeēā eí ðí-ðí āí aāí ā o-āí eāí Ní eðaoā, ā í āí úøay í í nūeēā - āāí nī ađoúþ. Áneāā çā Ní eðaoí í, í eaoí í í ðí í eēny oāāæāáí eāí, -oí āaçõñ-eí āí í ā Áí ađí nōúānoāoāð, -oí í í í ðāāeúí í, e -oí «í í aeēí í í ānoú oí eueí oí, -oí āí nōí eí í aúoú». Í í Ní eðāð aúe í ðeāí āí ðaí e nī aððe. Aeāāeú Ní eðaoā aeoaí eí í í ðaçeēā í eaoí í ā. Áneē ā í eðā ānoú aāñí eþoí í ā āí ađí, oí í í -āí ó í ðāāāāí eē ā í āí í í ae-āāāð? Í aóæāeē Ní eðāð í øeāāeñy, e ā í eðā í āð í ānoā aeý í ðāā-āú? Áí çí í æeí í eē í ðeí eðeouñy n oaeēí oí ðæāñoāí í çeā? Ánā yōe āí í ðí nū, í í í í aí eþ Ní eí auāāā, í í āāāeē ađā-āneí āí ðeeí-ní oā āāæā e í únēe í nāí í oāeēnoāā. Í aí aeí í eaoí í í aðāe ā nāāā nēeú í ðaí āí eāou í o-ayí eā. Í í nāāeāe aúāí ā: ðaç ā yóí í í eðā í ðāāāāí eē í í aeāāāð, çí ā-eo, yóí o í eð í ā eñoēí āí, eí æāí, í í ānoú ađoāí e, eñoēí úe í eð, í eð, āāā í ðāāāā æeāāo. «Áí o āāeñoaeoaeuí í ā æeçí áí í í ā í nī í aāí eā aeý í eaoí í í āā oāāæāā-í eý ā eñoēí í í -nōúāí eāāāeúí í í eí nī í nā, í ðeē-í í í e í ðí ðe-āí í í eí æeí í í í ðeçðā-í í í ó í eðó -oāñoāáí í úo yāeāí eē»¹⁷ - çā-eēþ-aāð Ní eí auāā.

Çāāñú nōí eð í ðaeā-úny í ð eñoí ðeē í eaoí í ā e çai āðeðú, -oí í í eñāí í í ā Ní eí auāāúí í oí í øaí eā í āæāó o-āí eāí Ní eðāðā e o-āí eāí í eaoí í ā í o-ānoē í āí í í eí aāð í oí í øaí eā í āæāó oēeí-ní oēāe nāí í āí Ní eí auāāā e í í nēāāoþúāe ðoññeí e ðāēēaeí çí í e oēeí ní oēāe. Áneāā çā Ní eí auāāúí, í ðāānoāaeoāeē ðoññeí āí «ðāēēaeí çí í aí ðaí āñnāí nā» í ā-aeā XX āāeā āāðeēē ā nōúāno-āí āāí eý āaçõñeí āí í āí Áí ađā, ā eñoēí í í noú Áí eaeí āí eí e ðāeú-í í noú aāñí eþoí í āí Aeāāā. Í aí aeí, oæā ā í ðeē-eā í o Ní eí auāāā, í í e í ā āāðeēe, -oí yóí aāñí eþoí í ā Aeāāí í í æāo aúoú í ðí yāeā-í í, í nōúānoāeāí í ā yóí í, -oāñoāáí í í āāí í í í í āí í eðā. Í í yóí -í ó nī eí auāāñeay āāðā ā aeāāí ðaí ðí í noú nī oēāeúí í āí í ðí ađāñnā, ā āí çí í æeí í noú oñeēeýí e nāí eð eþāāe oñoáí í aeðú í ā çai eā

¹⁷ Соловьев В. С. Сочинения в 2 т. Т. 2. – М., 1988. С. 605.

oãðnoaf ai aða e ni ðaaaãeëaf nõe, aUeà ei aãní eþoí à +oãää. Oãä aëeãeãeðeë ni íaaëæí eë Ní eí auååå Á. Í . Oðóããoëí é õñ- ì aodëaaë í ní íaf óþ í oëaëó nãí aãí aðóåå á õíì , +oí õí õ ì Uoãe- ñý «oðããðãeòu ní aãðøáí nõaf Áí æuåãí Oãðnoåå á õí õí að í ai õí- ñããoëáf í íaf çããøí aãí nõUãñoaf aaf ey»¹⁸. Á æy Áãðayååå, Áoë- åãeí åå, Oðaf eå, Øãnoí åå, Ýðí à è að. í í+oë aëñeí ì aøe+ãñeë è nõaf í ayõny oðããðãeåáf ey, +oí a yoi ì ì eðã aãní eþoí Uo è aãçõñ- eí af Uo oáf í í noåé í åo, +oí a ðaaëuí í é «yí í eðe+ãñeí é» eñoi- ðeë í e+åãí õí õí øãáf í á í nõUãnoåeõny, e +oí aña åaëñoåeðãeuí í oáf í í å è aãní eþoí í á í aoi æeõny í í õo nõí õí í o añaáf í õí eñoi- ayøãáf , a eí í é, oðaf nõaf aaf oí í é nõãðã aUoey.

ÁUe èè ó í açãáf í Uo ðeëí ní õí å í íaf å ðaçí +aðí åaõuny á í eðoãeãþUåí í añ ì eðã í íaf af Ue õí ì ó, ñ eí õí õUí nõí eëí oëny í eãoí í? Eí í å+í í, í íaf å ñ+eòãõ í åø ì eð åãeãeëí í õ ní åãð- øáf nõåå í æeåãõny añaååå. Á æy ðõññeëð oëeí ní õí å nãí Uí oåååeðãeuí Uí ai å+ãðeáf eåí oãeí af õí åå nõåeë ní aUoey 1905 af åå, eí õí õUå, eåe èì eãçaeí nù, í í õí õí í eëe aña oå nãåoëUå í áUãñoåáf í Uå eåååeU, eí õí õUí è æeëå ðõññeay eí oåeëååáf - oey, í í eðãeí æé ì aðã, í í ñeåáf eå nõí eåo. Á çí af af eoi ì nãí õ- í eëå «Áåoë» (1909) í ðaañoåeðãeë «ðãeëåeí çí í af ðáf añaí nã» í åãeí eëe ðõññeõþ eí oåeëååáf oëþ a õí ì , +oí í í å yéí aU ní ðaf- ðeëå eoeúo eç af øí åãí í ðããõñõí eñoåå æeçí è, ñeëøeí ì í çã- af ðeëanù çãí í Uí æeåáf í í eó+eåí eþãåé, çãåUå í áUñøeð, åã- ñí eþoí Uo è oðaf nõaf aaf oí Uo oáf í í noyo ðãeëåeë. Aña yoi , í í eò ì í af eþ, å eí í oå eí í õí å, è í ðeåãeí è eðí ååUí ní aUoeyí í åðaf é ðõññeí é ðãáf eþoëe. Í ðe+åí aña åãoí õU «Áåo» çã+eñ- eëeë Ní eí auååå å nãí e ní þçí eëe, ò. å. å +eñeí oåð ðõññeëð oí í å, eí õí õUå çãåeë ðõññeõþ eí oåeëååáf oëþ í å oóåå, eóåå í í å í í øeå. Í af æeí nãí Ní eí auååå eåe ðaç oðããðãeåe, +oí í åðãeëåe- í çí Uå í í af õí eëe ní oëaëuí í af í õí aðãñãå, æãæåõUeå í í af é, åoi af í í é è ní ðaaaåeëaf é õí õí U ní eëåãoí í nõe eþãåé, åãeãþo æy í nõUãnoåeáf ey oðeñoëaf ñeí af ååeå af ðaçáf af eúøå, +åí ðãeëåeí çí Uå ní eðeðoåeënoU, eUoUeå ní Uñeå æeçí è eñeëþ- +eðãeuí í å eí í ì , í í õnoí õí í í af aUoëe. «Í åãðõþUeå í õí- aðãññeñoU – çãí å+åe oëeí ní õ, – nõãðãõny – oõaf eë, õí õí øí eë – ní çããõu oåeõþ ní eëåãðí í nõu è eí å+oí oãå nãåeåeë. Eí å- í óþUeå nãay õðeñoëaf ai è í å åãðyò å õñí åø eò ååeå, çeí af í í í ðeøãþò eò õñeëey, í õí ðeayõny èì . Í í ðeøãõu è ì åøãõu åðó-

¹⁸ Трубецкой Е. Н. Спор Толстого и Соловьева о государстве // О религии Льва Толстого. – М., 1912. С. 60.

åeí eåãeí . Í í í õí aóeòã nãí è nãåeåõu eó+øå, ní çããõu õðeñoëaf - nõaf æeáf å, ní oëaëuí í å è añaëáf ñeí å»¹⁹.

Í í åãðí af ny è «æeçí af í í é aðaf å í eãoí í å», eåe åå í ðãã- nõååeë Ní eí auååå... Eðãe, í í ñeå ní åðe Ní eðããå, Í eãoí í í ðe- øåe è áUaf aó, +oí yoi ò ì eð í å ånoú eñoëí í Ue, å nõUãnoåoåo eí í é, eñoëí í Ue ì eð, ì eð «ååå í ðãååå æeååo». E í åðãå af oë+ í Uí oëeí ní õí ì ånoåe af í õí ñ: eåe í õí eí æeòu ì í nõ ì åæåo çããøí æe þáf eúþ è í ðããUåãþUeí í å oí í í í noåååí Uo áUñí oåo nõUãnoåí eñoëí U. Í í í å+åeó Í eãoí í õí í oðãe yoi ò «í í nõ» å eþãåe, Ýðí nã. Í õí eë Ýðí nã eåe pontifex'å (nõí eòãeå í í nõå) ì åæåo ì eðí ì çãí í Uí è ì eðí ì af æãnoåáf í Uí í ní aáf í í yðeí ñeãçáf í å æeåeí ååo «Oåãð» è «Í eð», eí õí õUå Ní eí auåå ñ+eòãåo åãðøeí í é ðaf õ+ånoåå Í eãoí í å. Í af æeí Í eãoí í í å ní í å oåååeòu nãay å õí ì , +oí í áUåeõí Ýðí nã ì í æåð nõãõu +åeí ååe ai åñå ñ åáf í eçøåe, í eí õñeí é í ðeðí af é. Ýðí nã af nõí eí å eèøú áUñøay, åoóí af ay í ðeðí åå +åeí ååeå. E eèøáf í Ue nãí aáf çãí í í af, í eí õñeí af ní åãðæaf ey Ýðí ñ í eãçãeñý +åí -oí nõí eú æå oí í çðe- oåeuí Uí , eåe è nãí ì eð eååé. Ní eí auåå í eøåo: «Í eãoí í í å Ýðí ñ, eí õí õí af í ðeðí åå è í áUåå í açí å+af eå oåe í ðãeðãní í í í eñáf U oëeí ní õí ì -í í yoi ì , í å ní åãðøeë yoi af nãí aáf í açí å+ af ey, í å ní åãeí eë í ååå ñ çãí eåe è í ðãeñí í af åþ, í å í í nõðí eë ì åæåo í eí è í eëaef af åaëñoåeðãeuí í af í í nõå, è ðãáf í aóøí í õí í ðõí oë ñ í õnoU è ðoëaf è å ì eð eåååeuí Uo oí í çðáf eë. Á oëeí ní õ í nõåeñý í å çãí eå – oí æå ñ í õnoU è ðoëaf è – í å í õñ- õí é çãí eå, ååå í ðãååå í å æeååo»²⁰.

E õí ååå Í eãoí í ðãøååò nãí eñí ðãåeòu ì eð, í ðeåeëçeòu nõUåå è af eæé í ì ó. Á «Áí nõåãðnoåå» è í ní aáf í í å nãí åå çãeí í í å æey aóåõUåáf í aðãçõí af af af õí åå í å í nõðí åå Eðeò Í eãoí í í ðãååååååo eåååe ní oëaëuí í af nõðí y, eí õí õUé, í í í í af eþ Ní- eí auååå, í ðããnoååeyåo ní af é af af euí í í eçí af í Ue ñeëåå ì Uñ- eë. Í í oå õí eueí aðóå è í ðeí eøeåáf , í å õí eueí oçãeí í eåååo aña yçãU aðãáf æe æeçí è (ðããnoáf , ðãçãåeáf eå ì åæåo aðãeåí è è åãðåãðaf è, af eí ó ì åæåo í eí è), í í è í í ðãåååo í í eí Uí í õnoú nõåeåí yðe+åñeò í å+åe. Af eåå õí af, å «çãeí í åo» Í eãoí í ní- åãðøååo í õyí í å í ðãååoåeunõáf í åí yoe Ní eðãåå, ðãeí í af aoy í í ååãðãåõu ní åðoí í é eãçí è åñåo, eí eååeåo åãoí ðeòåo í oå+åno- åáf í Uo af af å è çãeí í í å, è ðaf nãí Uí eåe áU í í ðãååUåay oåð, eòí í ðeáf af ðeë è ní åðeå åáf eþãeí í af ó+eòãey. (Ní eðãå, eåe eçããñoí í , áUe í åãeí af å í af í +eòaf eë af af å, eí õí õUo í í +eòãåo

¹⁹ Соловьев В. С. Ук. соч. С. 350.

²⁰ Там же. С. 620.

ái dī á, è á ðaçaðaúarí èè þrífðánoða). Í tyóti ó «Çaeí í Ú» – äó-
óí ar úé eðað Í eaðí í á.

Çáanu ní í áa nóí eð í aðaðeouny è «ðáèèæí çí í í ó ðáí áñnaí nó»
í á-aèà XX ááèà. Á ðáí í eé í áðeí á náí ááí oái ð-ánoða (í ðeí áðí í
ái 10-ó áí áí á) áí eüøeí nóáí ðónnéèð ðáèèæí çí úó ðeéí ní oí á,
ái áí ðý í í óøe, áaaóúái í ð í eða çáí í í áí è í eðó áí æánoðáí í í-
í ó, óeaçúaaèè í á eþáí áú, oái ð-ánoái, í enoè-áñeí á í ðeðí áá-
í eá, eððaoeí í æuí úé í í ðúá. Í ðí eçáaaaí ey óí áí í áðeí áa – yóí
náí ááí ðí áa «Óaað» è «Í eð» ðónnéí é øeéí ní øeè. Í í í eaçá-
eí nú, +óí í í tyóti í ó í óøe ní í ní ar ú eaoè èèøú í áí í í áeá, èèøú
òá, eí áí Áaðayáá í açúaaè «aðenoí eðaoái è áóða» Á eae æá áúou
ñ í noæuí úí è eþáuú è, ñ í eðíí, ááá «í ðaaaá í á æeááó»? È
oái ðóú «ðónnéí áí ðáèèæí çí í áí ðáí áñnaí ná» í á-aèè èneáou
áðoái è í óou, nóæè ní çaaaáou náí è «Áí nóaaðnoái» è «Çaeí í Ú».
Í á-òú í «í í áí í noðáí ááæí áúá» Í . Áaðayááá, nóðái eái eá óí í-
ái áeou èoéúóðó ðáèèæí çí í í ó èoéúó Í . Óeí ðáí néí áí, «ááñí-
eþóí ay í eóí eí áey» Á. Eí nááá, «æí í èñeéñeí-óí ðí áúá» í ðí-
çðáí ey Áý+. Eaaí í áa, í í í aðøeçí Eá. Eeúeí á, «eí í náðaaðeá-
í ay ðááí eþoéí í í í nóú» áaðaçeéóáá – áná yòè í áí ðaaéar ey ðáèè-
æí çí í é í úneè í áðái é í í eí æeí ú XX ááèa í áúaaeí yeí óáæáá-
í eá, +óí +æí ááè í á í áeáááð èæeí -eéaí èe-í úí, í áí í noðáno-
ááí í úí í ðí í øáí eái è áúnoèí oái í í noyí è í í æáo í ðeí á-
úeouny è í eí èèøú +aðaç í í á-eí áí ey náí ááí ní çí áí ey eaeéí -
eéaí eí eéáðeéaí í -aóóí áí úí í áðaçí ááí eyí ðeí á oáðeáe, áí nó-
áaðnoáá, í áòèè è ó. í. Eí áèeá çáanu ðáñní aððeáááony èèøú
eae +ánoú oáeí áí, yeáí áí ð í áeí é ónoðái eái í í é Áí áó eáðað-
øeè. Í á nèø-æeí í á 20-ó áí ááó í í +ðe áná í ðáñnoáæoðeè ðáèè-
æí çí í áí í í ááðí eçí à eñí úóúaaèè nèí í áðeè è çaðí æáááøeí ñý
óí ááá oí ðáèèðaðí úí eááí eí áeyí, í ní ááí í í è eðæúyí néí í ó
oáøeçí ó. «Oáøeçí – ó-eè Á.Í óñní eéí è, – eí í oái øey ðáèè-
æí çí ay. Á í áé +æí ááè ðáñní aððeáááony á ááí èí í áí áí oí í í
í ðí í øáí èè è áúnoái ó çaeí í ó, è í áúáèðeáí í é Áí eá, eí oí ðay
í ðaaúøaað í oáæuí í áí eí áeaeáá è ááeáð ááí ó-ánoí eéí í áó-
óí áí í áí í áúarí ey»²¹. Oáøeçí – eááí eí áey óí ánoðáí í ay ðáèèæe-
çí í í ó ðáí áñnaí nó. È oí è áðoái á ááí áðe-áñeè áí noí áeð è øe-
eí ní óñeí í ó è èeðaðaoðí í í ó í áí ðí í ar ðeçí ó eí í oá XIX – XX
í á-aèà ááèà.

Á +ái æá í ðe-eí á nèí í áðeé ðí í ar ðeéí á í ðí øeí áí ááèà è
í áñeèeþ è ááñí í ðeçí ó? Áóí áþ, +óí í ðe-eí á yòá ar áeí æe-í í
óí é, í á eí ðí ðóþ óeaçúaaè Ní eí áúáá á náýçè ñ Í eaðí í í í : í ááá-

²¹ *Муссолини Б. Доктрина фашизма.* – Paris, 1936. С. 12.

ðeá á nèèú +æí ááèà; í í áí eá, +óí á ðáæuí í é «yí í èðe-áñeí é»
ááènoðeðæuí í nóè í ááí çí í æeí í í nóúánoðeáí eá èæèø-eéaí áèà-
æø çáí úneí á; oáðáí í í nóú, +óí áná ááènoðeðæuí í oái í í á í í-
nèð nááðøeí áeáèaoæuí úé, í áóðeèeðaðí úé oaðæoáð è í á í í-
æáo èí áou eaeí áí -eéaí í ðí í øáí ey è eí oáðánaí è í í ðááí í noyí
eþaaé. Á á í ní í áá ánaáí yóí áí eáæeo áná oí ð æá í eáóí í í áñeèè
ní eðeóaaèeçí, ð. á oááæaaí eá, +óí eþaaè, Yóí ná áí noí eí á
èèøú áúnoay, aóóí ar ay í ðeðí áa +æí ááèà, í í í á ááí í eí úú.
«Eþáí áú, á ní úneá yðí ðe-áñeí áí í áóí ná – ðaçúyí yáo Ní eí áú-
áá, – ánáááá èí ááó náí èí ní ánoðáí í úí í ðááí áóí í oáeáñí í nóú».
Í í áey ðí áí í á-aéuí eéa èááæeçí á «á oáeáñí í é è í ðaeøe-áñeí é
æeçí è í áó í e-ááí í í áeéí í í áí è áí noí eí í áí; áná í í áeéí í í á è
áí noí eí í á í ðaaúaað á náí æe +enóí è èááæuí í nóè, çà í ðaaæeáí è
yóí áí í eða: í í í «òðáí nóar ááí oí í» – í áó í ánoí yúááí í í nóá í á-
æáo ááóí yí eðái è»²².

Áí í ðí ñ í oáeáñí í nóè eae í ðááí áðá eþaaè í í ááí áèð í áñ,
í ðææá ánaáí è í ðí áeáí á í ðí í øáí eé í áæáo í í eái è. Yòè í ðí í-
øáí ey ááènoðeðæuí í í áóí áeéènú á oái oðá ar eí ar ey ðáèèæe-
í çí í é øeéí ní øeè eí í oá XIX – í á-aèà XX ááèa. Áí eüøeí noái
ðónnéèð ðáèèæí çí úó í í ááðí enóí á oí áí aðái ar è í ðeááðæeáá-
èènú áí í eí á «í eáóí í e-áñeí é» oí +èè çðáí ey, ní áeáñí í eí oí ðí é
náènoæuí úá í ðí í øáí ey áí eæí ú áúou í ðáí áí eái ú aóóí áí í-
í enoè-áñeèí è. «Á náènoæuí í í aèðá – í enae, í ar ðeí áð, Áað-
ayáá, – èe-í í nóú ánaááá í áóí æeony ar áeánoè áaçeè-í í é ðí áí-
áí é nóèøeè, nóèøeè, ðí ar yúáè í eð +æí áá-áñeèè ñ í eðí í çáð-
ðeí óúí Á yóí í +æí ááè nèèøeí í í í oí áèð í á eóðeó èèè
ní áæó»²³. Í ðe-áí çáánu, ðæ æá, eae è á áí í ðí ná í áí áøí áí
í áðáónoðí enóáá í eða, øðeñðeáí nèèà í í ááðí enòú çá-eñeyèè
Á.Ñ. Ní eí áúááá á náí è ní þçí èèè. Í ar áeí á náí áé «yðí ðe-áñeí é
øeéí ní øeè» Ní eí áúáá èèøú oðááðæááè, +óí oáeú í í eí áí è eþá-
æ çæeþ-aáony í á á í ðí áí eæaí èè ðí áá, á á áí noðáí í áeáí èè
«eçí á-aéuí í áí ar áðí æeí eçí á ááóóí áí Aaai á». Í í á eáæáðny,
+óí yóí í á í ayçðoæuí í enóí eéí áúaaou eae í ððeóar eá +oáno-
ááí í í -oáeáñí í áí oaðæoaða eþaaè.... Áí ðí +ái, á í ánoí yúáí
í +aðeá, ááðí yóí í, í á noí eð áaéáá ar ar ðeou í á yóð oái ó. Eð-øá
í noái í æeouny í á yøe-áñeí è nóí ðí í á í ðí áeáí ú.

Óæá á náí eð ðáí í eð yòè-áñeèø í ðí eçáááar eyó Áaðayáá,
Áóèáæeí á, Óðái è è áð. nóðái èèènú í í á-aðeí oou æeóáí eí á ðaç-

²² *Соловьев В. С.* Ук. соч. С. 619, 610.

²³ *Бердяев Н. А.* Смысл творчества // *Бердяев Н. А.* Философия свободы. Смысл творчества. – М., 1989. С. 410.

èe+eà i aæáo çai í Úi , yi í eðe+añeèi «B» +æíáæè è áái òðái nõái áái òæúí Úi , «áóóíái Úi B». Óíeúei «áóóíái íá B», óóáðæääè í í e, èi ááo í óí í øáí eá è òðái nõái áái óí í ó í eðò è, ñeáái áaðæúí í, óíeúei í í í óí í øáí eþ è í áì ó í ðei áí èi à óí ði óeá, ñíæeáí í eí óí ðí e +æíáæè áñou óæü, à í á ñðááñoi ááyóæúí í ñòe. Yi í eðe+añeíá «B» +æíáæè íæeáááo áñài è í ðeçí æeái è çai í í e óñeíái í ñòe, è í í yoi í ó í á í í æáo ðañí àð-ðeaaouñy á eá+áñoáá aÚñøæé óæè. Í à yoi í í ñí í áaf èe ðónneèá í eáóííeèe í oáaðæè æeúðoèçí , eae ñeèøeíí «í eðneíá» è «óðeèeðaðí íá» áíççðái eá. «Áñeè æeúðoèçí , – í eñae, í áí ðe-í áð, Áaðáyáa, – oðááoò, +oi áÚ +æíáæè æaðoi áæe ñái èi áo-óíái Úi «B» áí èi y ñ+ánoúy áðoi áí, óí yoi oðái áaf eá í í eí-æeðæúí í áçí ðááñoái í í, í í óí í ó +oi í í á áóóíái í á «B» èi ááo ááñí eþoi óþ í ðááñoái í óþ oái í í ñou, à ñ+áñoúá áðoi áí – ááÚü eí í ááa í ðæðáñí áy, í í í á èi ááo í eæeí e í ðááñoái í í e óái í í-ñòe»²⁴... Eae óóó í á áñí í í eòü, +oi ñí æeáñí í áðoi áí ó çí áí áí e-óí í ó ñí +eí áí eþ Ñí eí áúááa – «Eðaoeí e í í ááñòe í á áí ðeððe-ñóá» – áí ðeððeño ýæeðny eç ñðááÚ «ááðoþÚeð ñí eðeðoáeè-ñoí á», eç ñðááÚ oáð, eoi ááðeò á áí áðí, Áí áa, Í áñneþ, í í eþæeò í á æeæí áái, í á yoi í eð ñ í áñæyþÚeí è áái eþáuí e, à eèøü ñái á «áóóíái í á B».

Í áí æeí í ðaai í áðái áí í ðí ñ: òæe èe óæ çí à+eðæeúí Ú í ðí ðí-+áñoáá Ñí eí áúááa? Ñoi eò èe áí í áÚá í áçÚááoü í ðí ðí +áñoái í í ðááñeaçái eá ñoáúáÚ. Óeéí ñí óñeíái í áí ðáæeái ey, eí ðí ðí í á í eaçæeí í eæeíái æeýí ey í e í á eñoi ðeþ, í e í á eóeúðoðó, è +ueí áæeí ñoái í Úi áeéaaí í á í eðí áóþ óeéí ñí ðeþ í eaçæeñü ááá-ððe í áðæeí æeúí Úá eáóááðÚ, ðaçaðí ñái í Úá à í áøe áí è í í ðí ñneéñeèi óí eááðñeðoðái ? Eí í á+í í, eñoi ðeþ XX áæèa í í ðá-áæyèè eáæe áðoáeò eþáæe. Í í áðoáeí è áÚeè eþæe, à í á eáæe. Áí çí í æeí Áaðáyáa, óóáðæääy, +oi «oái í í ñou, ñáyóÚí y, áo-óíái áy ðáæeúí í ñou èi áþò áí eúøáá çí à+ái eá, +ái çai í áy, yi -í eðe+añeáy æeçí ü eþáæe, +ái eò áeáái è oái æeáoi ðái eá, +ái ñái à eò æeçí ü»²⁵, áaðáñí áæe ñái è ñeí áa eèøü è í áí í áæeí «aðeñoí eðaoðái áooá». Í í í á í ðí eááo è áányøe eáð, eae eáái eí-æey, à í ñí í áá eí óí ðí e – í í ñeí áai áá ñí çáaðæey – «éæeð ñí e-ðeóoáeñoe+añeí á í í yòèæ æeçí e: á yoi é æeçí è eí æeáeá +áðaç í í ñðááñoi ñái í í ððeóái ey, æaðoáÚ +áñoí Úi è eí oáðáñái è,

²⁴ Бердяев Н. А. Этическая проблема в свете философского идеализма // Проблемы идеализма. – М., 1902. С.110
²⁵ Бердяев Н. А. Философия неравенства. – М., 1990. С. 63.

áææá í í áæeái í ñí áðòe í ñoÚáñoáeýáo ñái á áooíái í á áÚoèá»²⁶, í æeáááo ñí çí áí eai í eèeéí í í á. Óeéí ñí ðey ðónñeíái «ðáeèæe-í çí í áí ðái áññái ñá» áí eðæèa á ñáay áñá í æeái eáá oáðæeðoi Úá +áðoÚ eáái eí æeé í á+æèa í ðí øeíái áæèa, í ðaçeèeá á ñááá óí, +oi í ðeí yoi í áçÚááoü «áóóíí yi í ðe». Ñí áí eí ñoáóþÚeí è eáái eí-æeyí è XX áæèa ðónñeèe «ðáeèæeí çí Úe ðái áññái ñ» í áúáæeí ýáo ðí í áí ðe+añeèe áí oeeí æeæeóæeèçí , í ðaçðái eá è óðeèeðað-í Úi í í ððáái í ñoyí è eí oáðáñái eþáæe, eððaoeí í æeçí , eóeúð ñááðoèe+í Úo oái í í ñoáe, í áoi ñ ááðí eçí à è ñái í í æaðoi áa-í ey.

Áñá yoè í eáoi í e+añeèa eí oái oèè í á+eí áþo áí ñí í áñoái ááoü à eóeúoððá ányèèe ðaç, eí ááa áí çí eèááo ðaçí +aðí áái eá à í ðí-áðáñá, eí ááa ñoáæeðny í í á ñí í í áí eá áí çí í æeí í ñou í ðáaf eçí ááoü æeçí ü í á áí eáá ðaçoi í Úo è áoi áí í Úo í á+æeáð, eí ááa oððá+e-áááðny ááðá à áí çí í æeí í ñòe +æeí áa+añeíái ðaçoi á. Óæe áÚeí í á ðoááæá XVIII – XIX áá., eí ááa í ðí ñááðeðoáeúñeèe eááæeÚ oñó-í eèe í áñoí ðí í áí ðeçí ó; oæe áÚeí á í á+æeá XX áæèa, eí ááa èe-ááðæeúí í ðí áðáñneñeèeá óñoðái eái ey XIX áæèa ñoáeè eaçaðü-ny í æeái í ñouþ è í áÚái ñoái í ; í á+oi í í áí í á í ðí eñoi áeò á í áøe áí e, eí ááa í í æeáeèeá í áí yoi í ðí ðæeðoðí Úo ðáæeí áð, à áoi áí eñòe+añeèeá oái í í ñòe áí í áú áÚçÚáapò eðí í eþ eèe í áí a-æeñou. E á yoi í ñí Úñeá í ðí ðí +áñoái Ñí eí áúááa í í -í ðæeí áí ó æeóoáeúí í. Í í eá áoááo æeou ðí í áí ðe+añeèe ñí eðeðoáeèçí , áoááo í í áoi ðyouny «æeçí áí í áy áðai à í eáoi í á».

²⁶ Муссолини Б. Ук. соч. С. 10.

3. Ææðoäy i i añi i nõu

Å 1898 ai ao aadi ai neea ai enea i eeo i eoi aaee eeoaeheop
aaaai u Eeai-xæio. Yoi e i i eeoe-aneie aeoe e i i a daoi o
Aeeuaaeui II i daai i neae nai ai daçi i a eaa i ei ae-aneia i ai ni i-
aa i ea: ni a noaai i i do-i i i ai enae aeaaai de-aneop eaddei o, i i a
i a caai eai «Ææðoäy i i añi i nõu». I a eaddei a eci adaaai u
æai uei u a ai aa uo i ae i aeui uo ei nopi ao, i eeodaai dyp-
uea aadi i aenaea ai noaadnoaa. I adaa æai uei ai e noi eo adoi-
aae. A i ai i e doea i i aadæo i ueapuee i a-, a adoi e oeacu-
aaao i a Ai noi e, i deoa i aaaaæaahny i a-oi oæani i a: a eoa-
ueony i aeæao, i i noaae ycuera i eai ai e aadbaai i i ai ei noa,
i aahny ai a Ai noi ea – Aoa. I i ai enu i i a eaddei i e aeanea:
«I adi au Aadi i u, ani i i i eoa i nai ai aae eei i i decaai ee!».

I a i oi oyæai ee anaai XIX aaea a Aadi i a daçaaaaeenu i de-
cuau ni ei oeouny i adaa eeo i i i ae i e ai aoi ae oadi cu. Ai ai e-
i i ai eai oi eu daei e ai aoi ae oadi cu i oai aeeanu Di nne. I i a-
i aoi ae i noe i auaaei ai ey aadi i aeneco ai noaadnoa a oaaada-
oep i adaa eeo i i «donneie i i añi i nõe» i enaee A. Aoyd,
Æ. I eoea, A. I adoi, O. I eoa. I ai ae i a 90-o ai aa adaa
ni a noeehy aaæa e Ai noi eo. Di nnep noaee danai addeaadu eae
i ai i ai ec +eai i a nai ue aadi i aeneco i adi ai a e oi do-i i no, i da-
adæaapuee «ææoi e danu» i odu i a Çai aa. A Di nne i oi oea
oae i e oi e i a ai çdaæaee. A a i a-æa donnei-yi i i nei e ai ei u
adi opda n dai oi aoeoeae eaddei u Aeeuaaeui a II e edaeeei e
i ae ei i i ai addeai auæa eçai a a Di nne oðææau i adi i i u i
oedaæi i . « Aadi ai ey, – i enae ai i i ei i ue aadi o adi opdu, – a
eoa nai aai aai oai i ni i ai oai æ eea, dai uoa e aeoaæa adoaed
aadæaa i i +oanoi aaæa i deæææapuaai ny +oai æua-Eææa-
i a, ei oi du e ç aahny ææoi e danu e»²⁷ Dai adu aadi i aenaea ai no-
aadnoaa ai eai u i i i you, +oi æeou oae, eae i i e æeæe dai uoa,
i æuçu. I ai aoi ae i çauou an daçi i aeahny, i aæu e «i daada-
oehny a ae i ue i a- ç a ae i i a aae eei a ae i »²⁸.

I i nea i i daæai ey Di nne a ai ei a n Bi i i eae daçai ai du i
«ææoi e i i añi i nõe» noaee noeodou. I a i adau e i eai auæai o-
eenu i oi oea i da-ey i aæao aadi i aeneci e aadæaaai e. I i i aæa

²⁷ Желтая опасность. Картина Императора Вильгельма II и объяснение к ней. – СПб., 1904. С. 5.
²⁸ Там же. С. 10.

aaoi du oi ai adai ai e i daaneacuææe a nei oi i aoo uai i aæai-
oni ai op aadi i aenep ai ei o. Oae, i ai dei ad, a 1909 ai ao i a-
i ae eae nai adae Oeeoai i auæe, +oi adyæo aæee i a noi ee-
i i aai ea i eda Aadi ai nei ai n i eoi Di i ai i neaay nei . (Ai a-
eey i i i a-æo i dei ei ad e Di i ai i neaay nei i o i edo, i i a nei-
da ani i i i eo i nai eo aadi ai neeo ei oi yo.) I ai ae i a caai ai
i eai a yoeo i daaneacaai ee i i +oe anaæa i denoonaai aaæa i ad-
ni aeoeaa ae i aeui i e ai ei u oeæeeçaoee. I i i i ai ep oi ai æa
i ai ae i ai aai adæa, a daçoeuoa aadi i aeneci e ai ei u auæadao
«ææoäy danu». A aææa ç a «ææoi e i i añi i nõu» i i ai ei oony e
adæa i i añi i noe – i ai enea enoneay e +adi ay – ei oi du, a
ei i oa ei i oi a, i i i uapony daçdoeou i ni i au aadi i aeneci e o-
æeeçaoee. Ana i aææau aai adæe ai çæææe i a Ni aæei ai i ua
Ooau Ai adæe, ei oi du, yaeyny i i ea +oi adaa i Aadi i u,
aoo n oai aeadaai dai eai aædaou i a ai ei o aadi i aeneco ai no-
aadnoa, i i , i i i ad a i ahoi eai ey «ææoi e danu» i a Çai aa, ni-
eæaaddeçedopony n Aadi i i e e a noi o i a aa çau eoo²⁹.

A i adet a i adai e i eoi ae ai ei u i oi oi +anoa adyæou aai
noi eei i aai ey oeæeeçaoee i a i daeadaeeenu. Eææay ec
ai pueo noi oi i i aaei yea nai eo i oi oea eei a a daçææa aadi-
i aeneci aæei noaa, a naay auoaaeyea çau eoi eoaæ aaci auo
aadi i aeneco oai i i noæ. I a ç i ai ai eoi i çanaai ee i i nei a nei-
ai daææe ç i i oeei ni onei ai i auanoa i ai yoe A. N. Ni ei auæa
a i eyada 1914 ai aa an a i eæa-eee – N. Aoeææi a, Ay+. Eæ-
i i a, A. Da-ei nee, A. Odoæoei e, N. Ooi e, A. Yoi – ni eeenu a
oi i , +oi aoi ai i e çææ-æe Di nne a oæouæe ai ei a yaeyahny
ai çoi ææai ea «noadi e Aadi i u». «I eei aæa au a ç a nai p ehoi-
dep – ai ai dee N. Aoeææi a, – Di nney ai oae i noi ai e i a naee-
ææænu n Aadi i i e, noi eu danu i , oae i daai e-ane e i a aoi ææa a
aa nai up»³⁰. A, i i i i ai ep N. Ooi ea, Di nney çau euaad a yoi e
ai ei a oa oai i i noe, ei oi du yaeypony aoi ai u i oi aoeoi i
anao aadi i aeneco i adi ai a, e a oi i +ene a i oi aoeoi i «aadi ai-
nei ai aai ey»³¹.

Eoaæ, daçai ai du i ai duaæ oeæeeçaoee eao oæa aai i , e
oaaææai ea ai adæei nei ai i i eoi ei aa N. Oai dei aoi i a, +oi
aai ei eaa 1996 ai aa «Noi eei i aai ea oeæeeçaoee» ç i ai ai oao
ni ai e ai ç i eei i aai ea i i ai e i adææai u ni oææui i i i eedæ-
æ-

²⁹ Рассуждения генерала Шлиффена привожу по книге: Г. Л. Война будущего в современной иностранной литературе. – СПб., 1909.
³⁰ Булгаков С. Н. Русские думы // Русская мысль. 1914. № 12. С. 113.
³¹ Франк С. Л. В поисках смысла войны // Там же. С. 132.

neí aí i Uœeáí ey, yaeyáony, i yaéí aí aí ðy, i ðaóaáe+áí eái ³². Í i aná-ðaeè nài ùi ðaáeéaéuí ùi, nài ùi aáneí i ði enní ùi è ài íeáeéí ðe+áneí í aðaçí i i ði aái a nôi eéí í aái ey ðeáeéèçà-òeé áUeá i í nòaaéái a i ùnèeòáeái, àaæá í á aí æeáøeí aí XX ááeá – Á. Ñ. Ñí eí auáaúí. Ðaáeéaéèçí i í çeòeè Ñí eí auáaá çà-éèþ+aeñý a i ùnèe, eí oí ðoþ í á ðaøeéèñú aUñeáçaoú í è Áeü-ááeüí II, í è Ñ. Óaí ðeí aóí í, a eí aí í í á óaáðæááí èe, +òí aná aí eí ù, eí òí ðuá eí aáa-èeáí i ði enóí aèeé í á Çai eá, áUeè, oí-òy áU a nèi aí eè+áneí i eái á, aí eí í e ðeáeéèçaoéé, aí eí í e Çai aáa ñ Áí nòí eí i, Áaðí i ù ñ Açeáe. «Yòá aí eí a anòu í a+aeí çai í í e, i eðneí e ènoí ðeè, eí oí ðay aí aná nái a i ði aí eæaí eá aðaUaaòny aí eðoá ði eí aí e aí ðuaú i áæaó Áí nôi eí i e Çai aai i i ðe aná aí eáa e aí eáa ðanøeðyþUaény aóái á»³³.

B í a áaðónú nóaèòu, i eò eèe ðaáeüí í nòu aí ðuaá ðeáeéèçà-òeé. Áí çí í æí í, +oí ðaáeüí ay ènoí ðey eí í oèeèòí á, eae a i ði-øeí i, ðae è nàe+an, a aí eüøáe i áða í i ðaáaeyáòny yeí í í i e+áneí è è i í eèðe+áneí è eí oáðanài è í ðaáeüí Uò aí nòaaðnoá, +ái ðaçeè+eyí è eóeüòóð. Í i nòUánoáóáð eáaí eí æe+áneáy eí í-ñòðoéòey, í açUaaþUayñý «aí ðuaí e è ðeáeéèçaoéé»; e í +á-áeáí í, +oí í í a áUá aí eái aóááð aí çaaénoái aáou í a i Uœeáí eá èþaáe a nài Uò ðaçí Uò nòáðaò eò aáyoáeüí í nòe. Í i yoi í ó í aí a-òí aei í ðaçí aðaòuny a oèeí ní ònèeò í ní í aái eyò yoi e eí í ñò-ðoéòeè. E ñ yoi e oí +èe çðái ey, aí aeeç ènoí eí a ðaáeéaéuí Uò aí ççðái eé Á. Ñ. Ñí eí auáaá í ðaánoáaeyáo í aní i í aí í Ue eí oáðan.

Óaí ðey aí ðuaú ðeáeéèçaoéé Ñí eí auáaá yaeyáony í aí i nðaa-ñoaái í ùi ðaçàðeèái aái í áUáé oèeí ní oèe aí eí ù, nái aí aðaç-í ùi í ðaáòí i í a ðá aí i ði nù, eí oí ðuá anðàþò a náyçe ñ oàeòí i nòUánoái aái ey aí eí ù. Áí eí ù ñí i ði aí æaáþò anþ eçaañòí oþ í ài ènoí ðeþ +aeí aá+ánoáa, í í, a oí æá aóái y, í í è eáæòòny í +áaéái ùi i ði ðeái ða+eái ðaçòí ó, áUçí aí i çaðaái ó ñi ùnèó. «Ánèe +aeí aáe í aáaéái ðaçòí í i, +oánoaái è è i ðeáyçai í í nòy-ì è, oí aí çí í æí í nòu aí eí ù ñ +aeí aá+áneí e oí +èe çðái ey ñí-áaðøaí í í í aí í nòeæeí a»³⁴ – i eñae a í a+aeá XIX eáaí eí a «eá-òí eè+áneí e ðaáeòeè» Æ. aá l anòð. Í á nèó+aeí í aí eí a – eç-èþaéái í ay oái a oáð oèeí ní oí a, eí oí ðuá í á nèeí í í ù nèeøeí i aí aáðyòu +aeí aá+áneí i ó ðaçòí ó.

E oèeí ní oèe aí eí ù Ñí eí auáaá í aðaòeèny a nái eò i í çai eò i ði eçaaáái eyò: «Í i ðaáaái eá aí aða» (1897) è «Òðe ðaçai aí ða»

³² См.: Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003. С.27–30.
³³ Соловьев В. С. Оправдание добра // Соч. В 2 т. Т. 1. – М., 1988. С. 476.
³⁴ Местр Ж. де. Санкт-Петербургские вечера. – СПб., 1998. С. 352.

(1900). Áey áaéuí áeøáaí eçeí æaí ey í ní aái í í áaæí í í á+áðe-í oóu, +oí, eae í oí á+þò i í +òe aná eñnèaái aáðaèe oái ð+ánoáa Ñí eí auáaá, í aá i ði eçaaáái ey a çí a+eòáeüí í e nòai aí e i ðaa-ñoaaeyþò ñí aí e í í eái eèó ñ ðaéèaeí çí í í ðaánoáái í ùi è aí ç-çðái eyí è É. Í. Óí enóí aí. "«Í i ðaáaái eá aí aða»"- yoi nèðUoaý i í eái eèa ñ Óí enòUí, ðae eae eí y í eñaoáey oái í eáaá í á oí í-ì eí aáòny. Á «Òðáð ðaçai aí ðaò» áUaáaái í aóñí í æ – Éí yçy, eí-òí ðUe yaeyáony i ðeaaðæaí oái oí enóí aneí aí ó+ái ey, è aí eðoá i í çeòeè eí oí ði aí çayçUaaáòny ñí í ð. Í í i eí í Éí yçy, a "Òðáð ðaçai aí ðaò" ó+anoáðþò Í í eèeèe, Áaí áðaé, Aaí a è í aèeé Z, i ðaánoaaeyþUe è oí +eó çðái ey nài í aí Ñí eí auáaá. Í í çai èþ nà-áa í aí í i í eou nòou i í çeòeè Éí yçy, Áaí áðaèa è í í eèðeèa í oí í-ñeòáeüí í aí eí ù.

Éí yçy óaáðæaááð, +oí aí eí a anòu aani èþoí í a í ðaánoáái í í á çeí. Í í a i ði ðeái a ðaçòí ó è anáe í ðeðí aá +aeí aáeá. Éae è èþaí a óaeénoái, aí eí a çai ðaUái a Áí æuáé çai í aáaüþ, è nòUá-ñoáóáð eèøú a nèeò aèeèò i ðaáðanñoaéí a eèe ñí çí aóáeüí í aí í áæaéái ey æeòu i í í ðaáaá è Áí eá Áí æuáé.

Ñ oí +èe çðái ey Áaí áðaèa, «aí eí a, eae áUeá, ðae è anòu è aóááð aí eí í oá i eða aáeèeèè, +ánoí ùi è náyòUí aaeí i ...»³⁵.

Í í çeòey Í í eèeèeá çaeèþ+aaòny a oí i, +oí aí eí a áUeá èn-òí ðe+áneè í í ðaáaái í a eae í aí aóí aei Ue è í í aí o a noái í aéaí èe aí nòaaðnoaái í í nòe e ðeáeéèçaoéè. Ñ ðaçaeoéai aáðí i aeneí e ðeáeéèçaoéè í í a oóí aèò a i ði øeí á. «Óaí aðu í anooí aáò yí í oá i eða è i eðí í aí ðani ði nòðai aí ey aáðí i aeneí e eóeüòóðU í í-ánþáð. Aná aí eæí ù nòaðu aáðí i áeòai e»³⁶. Í í aey yoi aí aáeá eí í aáa áUá i ðeaaòny i ðeaaáaðu è aí eí á, í aí ðeí áð, ðonñeè – aey oní eðái ey aèeèò eáaèaçoáá, eèe aí aèe+af aí – aey oní è-ðái ey í aè+aaøeò aóðí á.

Í aáaðí í á, áUeí áU í aeaí í nòuþ eñeáðu aey Í í eèðeèa è Áa-í áðaèa eí í eðáóí Uá i ði oí ðeí ù. Í í çeòeè, eí oí ðuá í ðnoaeaaþò yoè i aóñí í æeè Ñí eí auáaá, í á i ðaánoaaeyþò ñí aí e í á+oí í ðeae-í aeuí í a: í í aí aí Uá açaeyáU aUñeáçUaaèe ñí oí è i óaeèeòeñoí a a ðí nneè è Áaðí i á. Í í aná-oaèe «Í i ðaáaái eá aí aða» è «Òðe ðaç-áí aí ða» ñí çaáaèeñú Ñí eí auáaúí í a oí í á ðaáeüí í e í í eái eèe í aí eí á, ðaçaaðí oáøaény a oí aóái y a ðonñeí e í á+aoe. Ó+anoí e-èai è yoi e í í eái eèe áUeè +eái ó+af í aí eí i eòáðà ò eí eñoáðno-áa oèí aí ní a, yeí í í i ènò Éaái Ñoái eñeáaí aè+ Aèeí ó (1836–

³⁵ Соловьев В. С. Три разговора о войне, прогрессе и конце всемирной исто-рии // Соч. В 2 т. Т. 2. С. 664.
³⁶ Там же. С. 697.

1901), í a+æúí eē Áeaaí eē aái áðæúí íaí øðaaá, aái áðæ Ì e-
 òæē Éaaí íaē+ Áðaaí í eðí a (1830–1905) ē Éaa Í eēí eáaæ+
 Òí eñóí é. (Óí +í áá aí aí ðý, ní í ðeēē ñ Òí eñóúí ē áðóá ñ áðóaí í
 Áeēí ò ē Áðaaí í eðí a; Òí eñóí é aí í aí í ñðáañoáaí í í é í í eái eēē ñ
 í açaáí í úí ē áaóí ðaí ē í á ñí eñóí aēē.) Í í çeòēē ðáæúí úó í í-
 eēòēēá, aái áðæá ē áðáòá, á eí í á+í í ñ+áòá, í í eí í ñòup ñ aí a-
 aapò ñ í í çeòeyí ē í áðní í aæáé «Òðáò ðaçáí aí ðí á», í í í aí í í-
 áaí ú í í é, eí í á+í í, áeóáæá ē óááæeóáeúí áé. É í áðáúaí eá ē
 ýeí í í çeòeyí, í á í í é açaeyá, í í çáí eēð eó+øá í í í ýou ðeēí-
 ñí òñéí á ē eñóí ðe+áñéí á çí a+áí eá í ðí ðí +ánoá Áé. Ní eí aúaaa.

Ó+áí eá í aí eí á É. Í . Óí eñóí aí í aí í ñðáañoáaí í í aúoáæáò
 eç añaé aái òeēí ní òeē eñóí ðeē. Áey Óí eñóí aí aí ē í aí é noúá-
 ñoáóáò eáē aú áaa í eðá: í eð aóóí aí úé (ñaí aí aí úé) ē í eð
 aí áøí eē (çaæñéí úé), aí oððáí í ýý æeçí ú ē æeçí ú í aúáñoáaí í-
 í áý. É aí áøí áé æeçí ē í eñáòáeú í ðí í ñeē aña óí ðí ú í aúáño-
 áaí í í aí aúoèý eþááé: aí ñoááðñoáí, ýeí í í í eēó, áðí eþ, óáð-
 éí áú. Çáañú í áò í áñoá ñaí aí áá ē í ðáañoáaí í í ñòē, eáæaí á ñí aú-
 oéá í ðáaí í ðáaáeáí í í ðáaøáñoáóþúeí ē ñí aúoèýí ē, ē eáæaúé
 í í ñoóí í é ánoú eēøú çáaí í á oái í +eá aáçðaçeē+í úó ē aí áðó ē
 çéó í ðe+eí í í -ñeáañoáaí í úó ñayçaé. Í í ýoí í ó çeí eç aí áøí áé
 æeçí ē í aóñoðáí eí í. Áí eí a – ýoí ñaí úé oáðæeóáðí úé í í eaçá-
 oáeú aanoðáí í ñòē ahyeí é í aúáñoáaí í í é æeçí ē. Áá nóúanoáí áa-
 í eá í ðí ðeáí ða+eò eþáúí eē+í úí, aí oððáí í eí eí oáðánaí eþ-
 ááé, í ðí ðeáí ða+eò ðaçóí ó, í ðí ðeáí ða+eò ñaí í é í ðeðí áá +æí-
 ááéa. Á ýoí í ñí únéá, aí eí a ýæyáðny eáē aú aí eaçáðæúnoáí í
 áañí eþóí í aí aí ðaáí í eçí à í áæáó aí oððáí í áé ē aí áøí áé æeç-
 í úþ. xæíí ááē í í æáò oí eúeí aí í aúá í ðeàçáðúny í ð ó+áñoèý aí
 aí áøí áé æeçí ē aí eí ý æeçí ē aí oððáí í áé. Óí eúeí çáañú í í
 í áðáðáð ñaí aí áó, ē oí eúeí çáañú í í í í æáò æeðú í í çæí í aí
 í eðá ē aí áðá.

Í í +aí ó æá eþaē ó+áñoáóþò á í aúáñoáaí í í é, aí áøí áé
 æeçí ē, eí oí ðay í á eí ááò í eææeí aí í oí í øáí ey ē eò í í æeéí-
 í úí eí oáðánaí ? Í ðe+eí ó ýoí aí Óí eñóí é aēááē á oí í, +oí eþaē
 æeáóó á í eáí ó eēeþçéé, çææeóáaí éé. Í ðe+áí ē “çææeóáaí-
 í eyí ” í eñaòáeú í oí í ñeē añþ +æíí áa+áñeóþ eóeúoðó, æeþ+ay
 í aóeó, ðæeæeþ ē ðeēí ní òeþ, eí oí ðúá, í í áaí í í aí eþ, oí eúeí
 ē áæeþò, +oí í í ðáaáúaaþò í aái eæí í á ñí ñoí ýí eá í eðá ē áç-
 í ðáañoáaí í óþ æeçí ú. Í á ñoáðeí í úé aí í ðí ñ – í í +aí ó í é aái á-
 ðæé, í ē ñí eáàò, óáeáay ñááá í í aí aí úó, í á eñí úoúaaþò oáðúçá-
 í ey ñí ááñoè, oí ðý á ñaí áé +áñoí í é æeçí ē í í é í á aí í oñòeēē aú
 áaæá í únéē í á óáeéñoáá – Óí eñóí é í ðáa+æé: í í ðí í ó, +oí í í é
 oēáeēēçí aái í úá eþaē. Áaí áðæé ááðeò á nóúáñoáí aái eá eáeēò-

oí «í aúeò oáeáé», «eí eéáeðeáí úó çáa+»; á ñí eáàò ááðeò á
 ðaçóí í í ñoú ðæeí aí í eðí í í ðýáeá, á eí oí ðí í í aí eæaí aúí í e-
 í ýou í ðeæaçú aái áðæá. Í í é ðá ē áðóáay ááðá ýæyþony áeēeí
 í ðááðáñoáeíí, aí oøáaí úí áñaé ñeñoáí í é eóeúoðóú ē í áðaçí-
 áaí ey.

Í á í ðááðáñoáeáð í aúáñoáaí í í á æeçí ē í ñí í aái í ē í aúáá
 óááæáaí eá á í aí aóí æeí í ñòē ñí í ðí ðeáeáí ey çéó ñeēí þ. Í í á-
 í eá, +oí í ú aí eæí ú í ðí ðeáí í í ñoáæeðú çéó ñeéó, í ñí í aúáaò-
 ny, ñí æeáñí í Óí eñóí í ó, í á ááðá, +oí í ú í í æaí í ðáaæeáòú oí á
 aí áøí eò ñí aúoèē ē aí çáæeñoáí áaòú í a í eò. Á áæeñoáeóáeúí í-
 ñòē, í é í áðáí á, í é aóí ðí á í áaí çí í æí í. Á í aøéæ æeánoē eēøú
 í ú ñaí ē. Í ú í í æaí eēøú ñaí ē í á ñí ááðøáòú çéa, aí áøí ýý æá
 æeçí ú í ð í áñ í á çáæeñeð.

Óí eñóí é ááðeē, +oí aáñní únéaí í úá ē ððáæ+áñeáá í ðí oáñ-
 ñú í aúáñoáaí í í é æeçí ē í í æí í ē aí eæí í í ñoáí í áeðú. Á ðá-
 çeúoðáò í áeí é í ðáañoáaí í í é ðáaí eþoēē, eí oí ðay aúðaçeðny á
 í ðeàçá í ð ó+áñoèý á “áæeáò aí áøí eò ē eí eéáeðeáí úó”, eþáyí
 óáááðny í ðæðoáeðeú oí á eñóí ðeē. Í a+æeí ýoí é ðáaí eþoēē aóááò
 í í eí æaí añaí aúeí í ðeàçí í í ð aí eí ñeí é ñeóæaú ē oí eáðú í a-
 eí aí á, á aúñøáí áá í ðí ýæeáí eáí ñoáí áò ðáæeçáøeý í ðeí oéí á
 í aí ðí ðeáeáí ey çéó ñeēí þ. Ñaí á eñóí ðey eí ñaáí í í ñí í ñí áñoá-
 áò ýoí í ó, aí aí áý +æíí áa+áñeáa ñòðáaáí ey aí eðæeí aái í ðáaáeá.
 “Æeçí ú, í ðí aí eæay ðaçææaòúny ē oñéí æí ýoúny á í ðææí áí
 í aí ðáæeáí eē, – í eòáò Óí eñóí é, – oñeēeáaáò í ðí ðeáí ða+ey ē
 ñòðáaáí ey eþááé, í ðeáí áeð eò ē oí í ó í í ñeáaí áí ó í ðáááeò,
 áæeúøá eí oí ðí aí eáðe í áeúcy”³⁷. Í í eñóí +í eēí í oñoáí í aéaí ey
 í á çáí eá oáðñoáá í eðá ē ñí ðáááæeáí ñòē ýæeðny í á eñóí ðey, í á
 ðaçæeðeá ñí oēæeúí úó eí ñeðeóóí á ē í aúáñoáaí í úó í oí í øáí eé,
 á í ðáañoáaí í áý eí eóeáðeáá, í í áææeí e+áñoáí í ðáæeúí úó eþ-
 ááé.

É. N. Áeēí ò í í ñayðeē í ðí aéaí á aí eí ú í ýðeðí í í úé oðóá,
 óæeáaáøeē ñááò á 1898 aí áó³⁸. Á í áðáúó +áðúðáò oí í áò ýoí aí
 ñí +eí aí ey ðanní áððeáæeñú oáóí e+áñeéá ē ýeí í í í e+áñeéá
 í ðáaí í ñúeēē aóáóúáē aí eí ú. Í ýoúe oí í í í ñeē ðeēí ñí òñéí-
 í í eðeð+áñeēē oáðæeóáð ē á í ñí í aí í í aúé í í ñayúaí í áñoæáá-
 í eþ aí çí í æí í ñoáé óñoáí í aéaí ey añaí aúáaí í eðá.

Á aí í ðí ñá í añaí aúáí í eðá Áeēí ò çáí eí æe eáí oí áñeóþ
 oí +eó çðáí ey: í ðe+eí á aí eí çæeþ+ááðny á aí áððe+áñeí í ñí -

³⁷ Толстой Л. Н. Царство Божие внутри вас. С. 130.
³⁸ См.: Блюх И. С. Будущая война в техническом, экономическом и политиче-
 ском отношениях. Т. 1–5. – СПб., 1898.

nōi yí èè ì ààaí nōáàðnōaáí í Ûò í òí í òáí èé, nī nōi yí èè, èí òí òí á áúeí òàðàeòáðí í àëy áí òòðáí í áé æeçí è í òáàeúí Ûò í áðí áí á á áí áí nōáàðnōaáí í Ûé í áðeí á eò eñòí ðeè. Àëy í nōúáñðàeáí eý àñáí áúááí ì eðá í áí áðí àeì í, ÷òí áú í òí í òáí eý ì àæáò áí nōáàð- ñōááì è nòðí eèèñú í à òáò æá òí òí àeúí Ûò í á-àeáò nī ðáááàè- áí nòè, í à èí òí Òúò nòðí yòñý í òí í òáí eý ì àæáò èí àeàeááì è è áðóí í àì è áí òòðe nī áðáì áí í í áí áí nōáàðnōáá. «Áá-í Ûé ì eð, – áí áí ðeòñý á èí eáá Àeéí òá, – èì ááò nàí á í nī í ááí eá í à í í ÷áá çà- eí í í í nòè, ò. á. ònòáí í áeáí eá ì àæáí nōáàðnōaáí í Ûò í òí í òáí èé í à òí é æá í ðááñōááí í í è ððeàe-àñeí é í nī í áá, èí òí ðáy í áò- ñeáàèeááò í òí í òáí eý ì àæáò áàeí è-í Ûì è áðáæááí áì è èèè áðóí í àì è áðáæááí á áí nōáàðnōáá. Èááy yòá áúòáeááò eç òñí áòí á òeàeèeçáòeè è í ðááñōááeýáòñý í áí áðí àeì Ûì áá áí í í eí áí è- áí »³⁹.

Í áí áeí nàì Èáí ò í í eááàè, ÷òí àëy í nōúáñðàeáí eý òàeí áí eááàè í í òðááóáòñý ì eðí áí á í ðáàeòáeúñòáí, í áeí á «áí nōáàðñ- áí áí nōáàðñōá». Yòò eááð Àeéí ò ñ-eòáè òòí í è-í í é. Áàeí í á á ì eðí áí í í ðáàeòáeúñòáá, á á ðàçàeòeè eáàè nī ðáááàèeáí nòè, ÷òí, á nàí ð í ÷áááú, náyçáí í n í áúeì ðàçàeòeáì eóeúòóðú è í ðááñōááí í í nòè. Óæá nàé-áñ, óóááðæáàè yéí í í èñò, á nòðáí áð ááðí í áeñeí é eóeúòóðú áí çí í áeí í nòú áí eí Û ñí eçeèañú. È èí- ááá-í eáòáú áí eí á è áí áñá óeááò á í òí òeí á. Áàeí ì eðá í áí ðý- ì óð náyçáí í n ðáñí ðí nòðáí áí eá í ðeí òeí í á ááðí í áeñeí é òeàè- èeçáòeè í á àñú ì eð.

Ñ yòèò í í çeòeé Àeéí ò í í áááðáè eðeòeéá ì eðí òáí ð-áñeèá eáàè nī òeàeèñòí á è áí áðeèñòí á, á òí ì ÷eñeá è eáàè È. Í. Óí- ñòí áí. Èí í á-í í, nī òeàeèñòú è áí áðeèñòú nàí áe áí ðeì eèèðáðe- ñòñeí é í ðí í í áááúð nī áàeñòáóáò í ñeááeáí eð á ì àññáò í í í òeýð- í í nòè áí eí Û è áí eí ñeí é áí eááñòè. Í í eðeòeéí é ì eèèðáðeçí á í í è í í eúçòðòñý òí eúeí eáè ñðááñòáí àëy òí áí, ÷òí áú í í eí eá- ááòú á òí áð eáàè í í áí áòí àeì í nòè áí nōáàðñōáá, í í eèèe-áñeí áí áí eáá, áðáæááí nōááí í í nòè è í áððeí ðeçí á. Í á nàì í ì áàeá í òóú è ì eðò nī nōí eò í á á í ððeòáí eè áí nōáàðñōáá, í ðááá, eóeúòóðú, eáè í í eááááò È. Óí eñòí é, á, í áí ðí òeá, á eò áñáì áðí í ì ðàçàe- òeè è eððáí eáí eè. Èðí ì á òí áí «á ÷áeí áá-áñeí ì í áúáñōáá í á- áí çí í áeí í áñá í nī í áúááòú í à eðááè, á í áí áñááá nī ððáí yáòñý í í í yòeá í nī ðáááàèeáí nòè, èí òí ðòð í ðí í í áááí eèè áñáí ðí Ûá- í eý, èí í á-í í, í ñàáeýðò ááç áí èì áí eý»⁴⁰.

³⁹ Блюх И. С. Ук. соч. Т. 5. С. 208.
⁴⁰ Там же. С. 205.

Óí eñòí é è Àeéí ò, òí òý í í-ðàçí í í ó í í í èì àeè í òóú è áñá- í áúáì ó è áá-í í í ó í eðò, áñá-òáeè nōí àeèèñú á óááæááí èè, ÷òí áá-í Ûé ì eð áeàeòáeáí, ÷òí áí eí á áñòú çeí, ÷òí í í á í ðí òeáí ðá- ÷eò í ðeðí áá ÷áeí ááeá. Èì áí í í yòò í áúóð àëy í eñáðáeý è í í- èèèeèá í í çeòeð nàáeáè í áúáeòí ñáí áe eðeòeèè òðáòeé ò-áñò- í èè nī í ðá – ááí áðáè Í. È. Áðááí í eðí á.

«Áí eí á – í eñáè Áðááí í eðí á á nàí áí «ðàçáí ðá “Áí eí Û è ì eðá”, – áñòú áàeí í ðí òeáí í á í á áñáè ÷áeí áá-áñeí é í ðeðí áá, á òí eúeí í áí í é nōí ðí í á yòí é í ðeðí áú – èì áí í í ÷áeí áá-áñeí ì ó eí nòeí eòò nàì í nī òðáí áí eý»⁴¹. Á ÷áeí ááeá yòí ò eí nòeí eò eáðá- áò ááñúí á ááæí óð ðí eú, í í áàeáeí í á áàeí nōááí í óð. Á í í ðý- áí ÷í ì ÷áeí ááeá è á òeàeèeçí ááí í í í í áðí áá í í í á-èí áí ÷á- ñòáò èè-í í áí áí nōí eí nòáá. Á á ÷áñòáá èè-í í áí áí nòí eí nòáá í áðí áyò nàí ð í í í ðó è áðóáeá ÷áñòáá, nōí eú æá áñòáñòááí í Ûá, eáè è èí nòeí eò nàì í nī òðáí áí eý, í í í ðýí í áì ó í ðí òeáí í í eí æ- í Ûá: í òáááá, nàì í í òááðæáí í í nòú, óí í ðñòáí è ò. í. «Áñeè áú áí eí á áúeá í ðí òeáí á ÷áeí áá-áñeí é í ðeðí áá – çàeèð-áè ááí á- ðáè, – eðpáè áú è í á áí ááàè»⁴².

Í á í áí áá ááæáí è eóeúòóðí í -eñòí ðe-áñeèe áñí áeò áí eí Û. «Í í á áú í áðáòí á í ò áðáeí-ðeì nèeò áí ççðáí eè è òðeñòeáí nèeì, í ò eáòí èè-áñòáá è í ðí ðáñòáí ðeçí ó í ðí eçí eòè ááç áí eí Û, á, í á- í ðeì áð, í óóáì í áðááí áí ðí á? – nī ðáðeááè Áðááí í eðí á, í áðá- Ûáyñú è Àeéí óó, è nàì æá í òáá-áe, – í áò!»⁴³ Í í eá í áðí áú áó- áòò nòðáí eòúñý è í nōúáñðàeáí eð ÷ááí -eéáí áí á í ðáááeí á nàí eò áæááí ááí Ûò áñòáñòááí í Ûò í í ððááí í nòáe, í í eá áóáóò nōúáñòáí- ááòú í í eèèe-áñeèá, eóeúòóðí Ûá è ðáeèáeí çí Ûá eáááeú, áí òáò í í ð áá-í Ûé ì eð í á yòí ñááòá í á òñòáí í áeòñý.

Èòáè, í Û áeàèì, ÷òí í í çeòeè òðáò ó-áñòí eéí á nī í ðá, èì ááðááí í áñòí á eí í òá 90-ò áí áí á, ò. á. eáè ðàç á í áðeí á í á- í eñáí eý «Í í ðááááí eý áí áðá» è «Óðáò ðàçáí áí ðí á», áàeñòáe- òáeúí í á í áúeò ÷áðóáò nī áí áááðò nī í í çeòeýì è Èí yçý, Í í eè- òeèá è Ááí áðáeá eç í í ñeááí ááí í ðí eçááááí eè Ní eí áúááá. Èáeí é æá í òááò í á í í nòáeáí í Ûá á yòí ì nī í ðá áí í ðí nú áááò ÷áááðòúe ó-áñòí eè «ðàçáí áí ðí á» – Z. Á nàì eò «Óðáò ðàçáí áí ðí á» nàí ð í í çeòeð Z í áí eòáñeðóáò eèøú òáì, ÷òí çá-eòúáááò «Í í ááñòú í á Áí ðeòðeñòá» í òáá Í áí nī òeý. Í áí áeí í ðeí yòí ñ-eòáòú, ÷òí Z – yòí nàì Ní eí áúáá. Í í yòí ò, ÷òí áú í í í yòú, eáeí áí ðí áá í ò-

⁴¹ Драгомиров М. И. Очерки: Разбор «Войны и мира». Русский солдат. Наполеон I. Жанна Д'Арк. – Киев, 1898. С. 61.
⁴² Там же.
⁴³ Драгомиров М. И. Ответ г. Антимилитаристу // Разведчик. 1897. № 325. С. 4.

áàò í à í í ñòààéáí í Úà áí í ðí ñÚ í áí éí á ààò ì ðà-í í á í ðí ðí ñò-
áí Í áí ñí òèý, í áí áóí àèì í, í á ì í é àçàèýä, í áðàðèòñý è ñí àñò-
ááí í Úì ñí éí áúááñèè ðáññòááí éýì í áí éí á á «Í í ðàáááí èè
áí áðà».

Ñáí á í òí í ðáí èá è áí éí á Ñí éí áúáá áÚñðàèáááò í à í ðí ðèáí-
ðà-èè ì áááò ñóáúáèðèáí í é è í áúáèðèáí í é í ðàáñòááí í í ñòùþ,
éí òí ðí á èáæò á ì ñí í áá áñáè ááí ì í ðàèúí í é òèèí ñí òèè. Ñí
ñóáúáèðèáí í -èè-í í ñí í é òí ñè çðáí éý, ááæí áèøèì ýèáí áí òí ì
éí òí ðí é ýáèýáòñý ñòáñòáí æáèí ñòè, áí éí á áñòù í áñí í í áí í í é
çéí. «Í áò è í á ì í ááò áÚòù ááòò àçàèýáí á í á ýòí ò í ðááì áò: ááè-
í í áèáñí í áñáí è í ðèçí ááòñý, ñòí ì èð áñòù í í ðí á, òí, ñòí áí èæ-
í í áÚòù, à áí éí á - áí ì ì áèèý, òí, ñááí áÚòù í á áí èæí í»⁴⁴. Í á-
í áèí òèèí ñí ò ñ-èòáè, ñòí í ðàáñòááí í í ñòù í á ì í ááò í áðáí è-è-
ááòñý èèøù ñóáúáèðèáí í é ñòáðí é èè-í í é æèçí è. Í í ñáí í é
ñáí áè í ðèðí áá í í á ððááòáò í áÚáñòááí í í áí í ñóÚáñòáèáí éý. È
çááñù óæá í ááí ñòáòí ñí í í é í ðàáñòááí í Úò ñòáñòá, í è ñí ááñòè,
í è òí ðí áèúí í áí áí èáá, òáè èáè áñá ýòè ñóáúáèðèáí Úá í á-áèá
ì í ðàèè áí áí ðýò í áí èèøù í òí ì, ñááí ì Ú í á áí èæí Ú ááèáòù, í í
í á óèàçÚááðò í áí òí áí, ñòí ì Ú ááèáòù áí èæí Ú, í á ááðò í èèá-
éí é í í çèðèáí í é òáèè í áðáè ááýòáèúí í ñòè. Í í ðàèúí Úé ñóáú-
áèðèáèçí í òí èì ááò ó í ðàáñòááí í í é áí èè ðàáèúí Úá ñí í ñí áÚ áá
í ñóÚáñòáèáí éý á «í áÚáé æèçí è», à áí á ñáí ááí í ñóÚáñòáèáí éý
á í áÚáñòááí í í é ñòáðá í í ðàèú í ðàáðáÚááòñý èèøù á í òáèá-áí-
í í á í í í ýòéá. Í í ýòí ò í áí áóí àèì í í áúáèðèáí í á í í éí áí èá
í ðàáñòááí í í ñòè, áÚðàæáþÚááñý á «èñòí ðè-áñèí í ááèáí èè».
«Áááü òáèú èñòí ðè-áñèí áí ááèáí éý èì áí í í è ñí ñòí èò á í éí í ñ-
òáèúí í í í ðàáááí èè áí áðà, ááí í í áí á í áðáí èñðèí í í ñí çí á-
í èè è èò-øáè áí èá; ááñù èñòí ðè-áñèè è í ðí òáññ áÚðáááòÚáááò
ðááèúí Úé òñèí áèý, í ðè éí òí ðí ì áí áðí í í ááò ñòáòù ááèñòáè-
ðáèúí í í áÚèì áí ñòí ýí èáí è ááç éí òí ðÚò í í í í á ì í ááò í ñóÚá-
ñòáèòñý»⁴⁵. Á ñ ýòí é èñòí ðè-áñèí é òí ñè çðáí éý áí éí á óæá í á
ýáèýáòñý ááñí èþòí Úì çéí ì, í í í á í í òí òí ó, ñòí í í á òí ðí ðá ñáí á
í í ñááá, à í í òí òí ó ñòí í í á ýáèýáòñý í áí áóí àèì Úì ýèáí áí òí ì
ñáèí áá-áñèí é èñòí ðèè.

Áí í ðí ñ í ñí Úñèá áí éí Ú òí èðááòñý á áí í ðí ñ í ñí Úñèá çèá
áí í áÚá. Ñí òí èñòí áñèí é òí ñè çðáí éý, ñ-èòááò Ñí éí áúáá, çèá í á
ñóÚáñòáòáò, òáè èáè Òí èñòí é ó-èò, ñòí, áñèè ì Ú í á áóááí ñí-
í ðí ðèáèýòñý çèò ñèèí é, í í í èñ-áçí áò. Í í Ñí éí áúááò, çéí ñó-
Úáñòáòáò, è í í í áÚðàæááòñý í á á í áí í í í ðñòñòáèè áí áðà, à á

⁴⁴ Соловьев В. С. Оправдание добра. С. 464.
⁴⁵ Там же. С. 255.

í í éí áèòáèúí í í áí ó ñí í ðí ðèáèáí èè. Í í ýòí ò é Òáðñòáò Áí áèú-
áí ó í áèúçý í ðèèòè èèøù í òááí èè-í í áí ñáí í ñí ááðøáí ñòáí áá-
í éý. Áí ðúáá áí áðá ñí çéí ì ñí ñòááèýáò ñí ááðæáí èá èñòí ðèè, è
ýòí ñí ááðæáí èá áñòù ñáí ááí ðí áá í í ðàáááí èá çèá. «Áí á áí í òñèá-
áò çéí, í í ñèí èúèò èì ááò á ñáí áè Í ðáí óáðí ñòè áí çí í áèí í ñòù èç-
áèáèáòù èç çèá áí èúøáá áèááí, èèè í áèáí èúøáá áí çí í áèí í á ñí-
ááðøáí ñòáí, ñòí è áñòù í ðè-èí á ñóÚáñòáí ááí éý çèá»⁴⁶. Òáèè
í áðáçí ì, Ñí éí áúáá í ðèí èì ááò áí áí èúí í ððááèòèí í í òþ áèý
òðèñòèáí ñòáá òí ñèò çðáí éý, éí òí ðòþ ì í áèí í í áí áðòáèòù á
òðòáò áèáèáí í áí Áááòñòèí á, ñá. Òí ì Ú Áèáèí ñèí áí, ñá. Èí-
ñèòá Áí éí òèí áí, Á. Á. Èáèáí èòá è áð.: çéí áí í òñèáòñý Áí áí ì
áèý òí áí, ñòí áÚ èçáèáèáòù èç í ááí áí èúøáá áí áðí.

Èáèí áí æá ðí áá áí áðí ì í ááò áÚòù èçáèá-áí í èç áí éí Ú? Ñí-
áèáñí í Ñí éí áúááò, áí éí Ú, à éí í óá éí í òí á, í ðèáí áèèè è áÚñ-
øáí ó èç áèáá, è òí òí ó, ñòí ñí ñòááèýáò ñóÚí í ñòù áñýèí áí áèááá,
áñýèí áí áí áðá, à èì áí í í è ááèí ñòáò. «Á èñòí ðè-áñèí í í ðí òáññ
áí áðí ááí, í í èèòè-áñèí áí í áúááèí áí éý ñáèí áá-áñòáá, - áí áí-
ðèòñý á «Í í ðàáááí èè áí áðá», - áí éí á áÚèá áèááí Úì ñòááñòáí ì.
Áí éí Ú ðí áí á è èèáí í á í ðèáí áèèè è í áðáçí ááí èþ áí ñóááðñòáá,
òí ðáçáí ýáøááí áí éí ó á í ðàááèáò ñáí áè áèáñòè. Áí áðí èá áí é-
í Ú ì áááò í ðááèúí Úì è áí ñóááðñòááí è í ðèáí áèèè çáòáí è ñí ç-
ááí èþ áí èáá í áðèðí Úò è ñèí áèí Úò èóèúòðí í í í èèòè-áñèèò
òáè, ñòðáí ýÚèòñý òñòáí í áèòù ðááí í ááñèá è ì èð á ñáí èò í ðááá-
èáò. ... Ááèè-áèøáý èç çááí áááòáèúí Úò ááðæáá - ðèì ñèáý èì -
í áðèý í ðýì í í áçÚááèá ñááý ì èðí ì - pax romana»⁴⁷. Í ðàáñò-
ááí í Úé ñí Úñè áí éí Ú çáèèþ-ááòñý, ñèááí ááòáèúí í, à òí ì, ñòí
áí éí á áÚèá è áñòù áèááí í á ñòááñòáí í á í òèè è í ñóÚáñòáèáí èþ
ì èðá.

Èñòí ðè-áñèèè è í òóù í áúááèí áí éý èþááè á «ááèí í í òáèá ñ-
èí áá-áñòáá» ñ í áí áóí àèì í ñòùþ í ðááí í èááááò ñóÚáñòáí ááí èá
í áèí é ñèèÚ, í ðí ðèáí ñòí ýÚáè ýòí ò í ðí òáññò. Èí èú ñèí ðí èñ-
òí ðèý áñòù áí ðúáá áí áðá ñí çéí ì, çéí á èñòí ðèè áí èæí í áÚòù
èáè-òí í áðñí í èèèèèðí ááí í. Áí ò òóò-òí á òèèí ñí òñèí é ñèñòáí á
Ñí éí áúáá è áÚááèááòñý òáèòí ð Áí ñòí èá. Á ñáí èò ðáí í èò ðá-
áí òáò, í áí ðèí áð, á «Òðáò ñèéáò» (1877), Ñí éí áúáá òñí ááðèáè
í í çèðèáí Úá í á-áèá èáè á çáí ááí í é, òáè è áí ñòí ñí í é ðèáèèèçá-
òèè, í ðè ðááí í é èò í áí í ñòí ðí í í ñòè. Í áí áèí á ðááí òáò áòí ðí é
í í éí áèí Ú 90-ò áí áí á Áí ñòí é ðáñòáí èáááòñý òèèí ñí òí òí òí èúèí
èáè çéí. Í òèè-èá áí ñòí ñí í é ðáèèáèí çí í ñòè - èñèáí ñèí é èèè

⁴⁶ Там же. С. 260.
⁴⁷ Там же. С. 478, 467.

áóáäenõñêí é – íò òðenõeáí ñêí é ðáèèæeí çí í ñòè Çàí áää çæèþ-
 +ááõñý á «í òñòõñòáèè èáááèà +æeí áá+áñeí áí ñí ááððóáí ñòáà èèè
 ñí ááððóáí í í áí ñí ááeí áí eý +æeí ááèà ñ Áí áí ì – èáááèà èñòeí í í é
 áí áí +æeí áá+í í ñòè»⁴⁸. Áí ñòí +í ùá ðáèèæèè çí àþò òí eüeí í í á+è-
 í áí èá +æeí ááèà Áí áó, í í eí ðí í ñòù áí áðí èì í ðáááèàì +æeí áá+á-
 ñeí áí ñóùáñòáí ááí eý. Ðáèèæeý ýæeýáõñý çááñú ñí ñí í áí é í í ááá-
 èáí eý æeçí è, á í á í ñí í áí é áá ðaçæðeý, èæè á Ááðí í á. Í í ýòí ò
 áí ðúáá Áí ñòí èá ñ Çàí ááí ì , áí ðúáá, á eí òí ðí é, èæè óæá í òí á+á-
 èáñú, Ñí eí áúáá õñí áððeáááð ñí ùñè áñáð áí eí , áñòù áí ðúáá ááóð
 í áñí áí áñðeí ùò í eðí áí ççðáí +áñeèò í ðeí ðeí í á: í ðeí ðeí á ðaç-
 æeðeý è í ðeí ðeí á í í áááèáí eý.

Áí áí eüí í áí eáí áeááí ùí áðááí òðenõeáí ñeí áí , ááðí í áe-
 ñeí áí í eðá áùè ì eð èñeáí ñeèé. Í í òáí áðù, í í í í áí eþ Ñí eí áú-
 ááá, èñeáí ñeèá ñòðáí ù í á í ðááñòáæeýþò æeý Ááðí í ù ñáðúáçí í é
 óáðí çù, òàè èæè í í è èeáí ñeèøeí ì ááðí í áeçeðí ááí ù, èeáí
 ñeèøeí ì ñeááù. Í á í áðááí èé í eáí áùááèáááõñý í í ááý óáðí çà –
 í í í áí eüñeáý ðáñá. «Ýòá ðáñá, – í eðáð Ñí eí áúáá á «Í í ðááááí èè
 áí áðá», – eí òí ðí é áeááí ùé í ðááñòáæeðáèù, èèòáèñèèè é áðí á,
 èñ-èñeýáõñý, í í eðáeí áé ì áðá, á 200 ì eèèeí í í á áóø, í ðè áá-
 èè-áeøáé í eáí áí í í é áí ðáí ñòè, í òèè-ááõñý è eðáeí èì í ðaçðá-
 í eáí é æeçí è, í á òí eüeí +óæí é, í í è ñáí áé. Áí eáá í áæáèè áá-
 ðí ýòí í , +òí í áeçááæé í á í òí ùí á òñáí áí eá çáí ááí í é eóèüòðóí í é
 òáðí èèè áñáþ æáeóí é ðáñí é áóááð æeý í áá òí eüeí ñðááñòáí ì ,
 +òí áù á ðáøeðáeüí í é áí ðúáá áí eáçáòù í ðááí ñòí áñòáí ñáí eð áó-
 òí áí ùò í á+æé í áá ááðí í áeñeèè è»⁴⁹. Í ðí ðí +áñòáí í. Í áí ñí òeý
 èç «Ððáð ðaçáí áí ðí á» í eððùáááõñý í í eñáí èáí ááèèeí áí í áðá-
 ñòáeý ì í í áí eüñeí é ðáñù í á Ááðí í ó.

Çááñú óæeáñí í áðáçí í í ðáèá-ùñý í ò Ñí eí áúááá è áñí ì í í eòù
 ñí áðáí áí í í áí í ðí ðí eá áðýáóùáé áí eí ù óeáèèèçáèèè –
 Ñ. Óáí ðeí áðí í á. Í á í ðí òýæáí èè áñáé ñáí áé eí eáè «Ñòí eéí í-
 ááí eá óeáèèèçáèèè» Óáí ðeí áðí í ðáññí áððeáááð á èá+áñòáá
 áeááí í áí eñòí +í eèá ì áæeóèüòðóí ùò eí í óèèèòí á èñeáí ñeðþ
 óeáèèèçáèèè. Í í çæeáí +eáááõñý eí eáá í í eñáí eáí æeí ááeüí í é
 áí eí ù ì áæáó Çàí ááí ì è Áí ñòí +í í é Áçeáé (Èeðáé, Èí ðáý, Bí í-
 í eý è ò. á.), í á+æeí eí òí ðí é ááðí ð ááðeðóáð 2010 áí áí ì ⁵⁰. Óðóá-
 í í í á çáí áðeòù ñóùáñòááí í ùá ñí áí áááí eý í ðí ðí +áñòáá Óáí-
 ðeí áðí í á ñ í ðí ðí +áñòáí ì «Èðáðeí é í í áñòè í á áí eðeðeñá».

⁴⁸ Соловьев В. С. Магомт. Его жизнь и религиозное учение. – СПб., 1896. С. 68.

⁴⁹ Соловьев В. С. Оправдание добра. С. 477.

⁵⁰ См.: Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. С. 516–522.

Áñeè áí í òñòeòù, +òí áí áððeáí ñeèé í í eèòí eí á í á çí æeí ì ñ í í-
 ñeááí eí ñí +eí áí eáí Á. Ñ. Ñí eí áúááá è í á í í áðáæááð ðòññeí ì ó
 òeéí ñí óó ñí çí áðáeüí í , òí í í áí áí ùá ñí áí áááí eý áùæeýáýò áí-
 áí eüí í ì èñðe+áñeè. È ó Ñí eí áúááá è ó Óáí ðeí áðí í á áí eí á
 í ðááøáñòááð áùááèáí eá á ðáæeí í á í æeí é áí í eí eðóþùáé ááð-
 æááù: Bí í í èè – ó Ñí eí áúááá; Èeðáý – ó Óáí ðeí áðí í á. Ó í áí eò
 í ðí ðí eí á áí eí á í á+í áõñý ñ áí óððeðáæeí í æeüí í é ýeñí áí ñeè: ó
 Ñí eí áúááá Bí í í eý çáðááðùáááð Èeðáé; ó Óáí ðeí áðí í á Èeðáé
 çáðááðùáááð Áúáóí áí . Í áá ì ùñeèòáeý áí áí ðýò í í í ýæeáí èè í á-
 eí é áæeí í é æeý óeáèèèçáèèè eááí eí áeè: Ñí eí áúáá í áçùáááð
 ýóò eááí eí æeþ «í áí í í áí eèçí í ì »; Óáí ðeí áðí í – «ñeí ñeí é
 eáááé». Í æeí áð, è ó Ñí eí áúááá, è ó Óáí ðeí áðí í á, áñeáá çá
 áí óððeðáæeí í æeüí ùí è çááí áááí eý ì è, í á+í áõñý ýeñí áí ñeý í á
 ðòññeèé Áæeüí èè Áí ñòí é è Ñeáèðù, áí eí á ñ ðí ññeáé. Í í ñáí í á
 áeááí í á, +òí í ðè+eí ó í í ðáæáí eý Çàí áá á ýòí é áí eí á í áá ì ùñ-
 èèòáeý õñí áððeááþò á óððáðá çáí ááí í é óeáèèèçáèèèè ñí áñò-
 ááí í í é eááí ðe+í í ñòè, á í òñòõñòáèè áóðí áí í áí ááeí ñòáá çáí áá-
 í ùò ááðæáá.

Í áááðí í á, eçèèeóí á í áí ì í eí áðù, +áí çæeáí +eáááõñý ó Ñí-
 eí áúááá æeí áæeüí áý áí eí á óeáèèèçáèèè: í í áááá í á í í í áí eèç-
 ì á áóááð í ááí eáí é, í áúááeí eáøeáñý ááðí í áeñeèá í áðí áù ñeè-
 í óó áí ñòí +í í á áeááù+áñòáí, í á çáí eá í æeí í áó-òí òñòáí í æeòñý
 áñáí áùeè ì eð. È ýòí ò áñáí áùeè ì eð, ýòí í áúááeí áí í í á +æeí áá-
 +áñòáí í eáæeòñý í e+áí eí ùí , èæè ... óáðñòáí ì Áí eðeðeñá,
 ááñí eþòí ùí áí í eí ùáí eáí çeá. ×òí í çí á+ááð ðáeí é ðeí áé èñ-
 òí ðè+áñeí é áðáí ù? Ñí ááððóáí í í í áááðí í áùeí áù ððáeðí ááòù
 í ðí ðí +áñòáí í á Áí eðeðeñá á áóðá áí ðeáeí ááèeçí á. Áùáí áù
 Óáí ðeí áðí í á – í áí áðí æeí í í ááñááá í ðeáçáðùñý í ò èæeí áí áù òí
 í é áùeí óí eááðñáèeçí á è í ðeí ýòù òí +éò çðáí eý «eóèüòðóí í áí
 ðáèýðeáeçí á» – ñí ááððóáí í í +óæáù òeéí ñí òèè áñááæeí ñòáá
 Á. Ñ. Ñí eí áúááá. Í á ñáí í ì áæá ì ùñeü Ñí eí áúááá æeóáæá è çí á-
 +eðáeüí áé. Áeý í í í eí áí eý ýòí é ì ùñeè í áí áðí æeí í í í ýòù í á-
 ðáðeòñý é «Í í ðááááí eþ áí áðá».

«Í eí í +aðáeüí í á òñòáí í æeáí eá áí áðí ááí, í í eèeðe+áñeí áí
 áæeí ñòáá – í eðáð Ñí eí áúáá, – ðáøeðáeüí í í áí áðóæeð ááí áí òð-
 ðáí í þþ í ááí ñòáðí +í í ñòù, – í áí áðóæeð óó í ðááñòááí í ðþ èñðe-
 í ó, +òí ì eð áí áðí eè ñáí í í ñááá áùá í á áñòù í í æeéí í í á áeááí,
 à +òí í í ñòáí í æeòñý áeááí ì òí eüeí á ñáýçè ñ áí óððáí í eí í áðá-
 ðí æááí eáí +æeí áá+áñòáá»⁵¹. Óæèè í áðáçí ì , í eí í +aðáeüí í á
 í ñóùáñòáeáí eá áùñøeð óæèé çáí í í é èñòí ðeè í eáæáðñý è

⁵¹ Соловьев В. С. Оправдание добра. С. 478.

í êí í ÷àðàëúí í é àèñèðààèðàðèàé èñòí ðèè èàè ñòáðÛ í ñóÛàñòà-
èáí èÿ í á òí èúèí ì àðàðèàèúí Ûò, í í è èóèùòòðí Ûò èí òàðàñí à
èðàáé. Ñí Ûñè èñòí ðèè – á áà ñàì òòðèòàí èè.

À «Èðàðèí é ì í àáñòè í á Áí ðèððèñòá» ñí àñáí èà, èí í á÷íí,
ì ðèòí àèð, í í í í í óæá í á ÿàèÿàòñÿ ðàçóèùòàòí èñòí ðè÷àñèí áí
ì ðí àðàññà. Ááí ì ðí áí çàèàðòò í àèí ì÷è-ì ðàáááí èèè, èðàè,
áí ñòèàðèà èè÷íí áí ñí ááððàí ñòàà. Ì í á èàæàòñÿ, ÷òí çàáñü, ì ì-
ì èì ì æàèáí èÿ ááòí ðà, ó Ñí èí àúááá ì ì ÿàèÿòñÿ òí èñòí àñèèá
ì ì ðèàÛ á ì óáí èá èñòí ðèè: èñòí ðè÷àñèèé ì ðí óáññ í á í àñàò á ñà-
áá í ðàáñòááí í í áí ñí ááððàí èÿ, í è è ÷áì ó òí ðí ðáì ó í í í á ì ðè-
áí àèò, à èèòü ì óòàì òí í í æáí èÿ ááá ñí ì ñí àñòàóòò èçáí á ì ðè-
òí àÿÛáì ó ñí àñáí èð. Ñí àñáí èá – í á èñòí ðèè, á á áá ì ðáí áí èá-
í èè. Ýòí è èì àè á àèáó Òí èñòí é, èí ááá áí áí ðèè, ÷òí èñòí ðè÷à-
ñèèé ì ðí óáññ, ì ðí áí èæáÿ ðàçàèàòóñÿ á òí ì æá í áí ðàáèáí èè, á
èàèí ì í ðàçàèààèñÿ áí ñèò ì í ð, áí ááááò ì ðí ðèáí ðá÷èÿ è ñòðà-
ááí èÿ èðàáé áí òàèí áí ì ðàááèà, ààèùðá èí òí ðí áí èàðè óæá
í àèüçÿ. Á ñí ì ðá Èí ÿçÿ, Ááí àðàèà, Ì ì èèðèèà è Z ì áí èí á, ì ðí-
àðàññà è èí í óá àñáí èðí í é èñòí ðèè ì í ááæáááò Èí ÿçÿ.

4. Í ðí ðí ÷àñòáí Èàèòáí òèÿ

À 1906 áí áò á æòðí àèá «Í àðáááé» áÛèà ì ì óáèèèí ááí á ñà-
òóÿ Ì àèñèí èèèáí á Áí èí ðèí á «Í ðí ðí èè è ì ñòèòàèè. Í ðàáááñ-
òèÿ áàèèèí é ðàáí èðòèè», èí òí ðáÿ ì ðàáñòààèÿèá ñí áí é ì ì ì Ûò-
èó èñòí ðèí ñí òñèè ì ñí Ûñèèòó ðòññéòð ðàáí èðòèè 1905 áí áá⁵².
Á í á÷àèá ñòàòóè Áí èí ðèí ñòááí èáááò ÷àòÛðá ì ðí ðí ÷àñòá í áðÿ-
áòÛáè ì èðí áí é èàðàñòí óá: áðáá ðàñèí èúí èèí áá èç ÿí èèí áá
«Í ðàñòóí èáí èÿ è ì àèàçáí èÿ», ì ðòÛáí é èç ððàèòàòà ñà. Èè-
ì ðèáí á «È Ááí àððèáí ó», ì ðí ðí ÷àñòáí èç ñàáüí ì é èí èàè «Áí-
æáñòááí í Ûò ì àñòààèáí èé» Èàèòáí òèÿ è ñòèòí òáí ðáí èá
Á. Ñ. Ñí èí àúááá 1894 áí áá «Í áí ì í í áí èèçì ». Á ááòò èç ÿòèò
ì ðí ðí ÷àñòá – Èàèòáí òèÿ è Ñí èí àúááá – èí í áò ì èðà ñàÿçÛáááòñÿ
ñ áàèèè é áí èí í é ì áæáó Çáí ááí ì è Áí ñòí èí ì . Ñàì Áí èí ðèí í á
àèòáí ðèðòáò áí èì áí èá í á áí òúáá Çáí ááá ñ Áí ñòí èí ì : ááí èí óá-
ðàñòòò ì ì èñáí èÿ ì ì ðàèúí í áí ì áááí èÿ ÷àèí áá÷àñòáá í àèáí ó á
àèááèè. Í áí àèí á í àðè áí é ì ñí ááí í ì èí ðàðàñí ì ñòáí èòó Èàè-
òáí òèÿ è Ñí èí àúááá. Í áóæáèè èñòí èè ì í ááèòèò ì ðí ðí ÷àñòá ì
ñòí èèí í ááí èè òèàèèèçàòèè ñèááóòò èñèàòó óæá ó òðèñòèáí-
ñèí áí àì ì èí ááòà èí í óà III – í á÷àèá VI áá.? Í ðèáááò òðááí áí ò
èç òèðèðòáì í áí Áí èí ðèí Ûí ì ðí ðí ÷àñòáá:

«Ì á÷ ì ðí èááò ì ì ì èðò è ì ì æí áð æàòáó. Èì ÿ ðèì á áó-
ááò ñòáðòò ñ èèòà çáì èè. Óæáñ ì áí ÿ ì óááòÛáááò, èí ááá ÿ
áí áí ðð ÿòí, í í ÿ áí áí ðð, ì ì òí òí ó ÷òí òàè áóááò; ñí í áá
àèáñòó àáðí àòñÿ í á Áí ñòí é, Áçèÿ ñí í áá áóááò ì ðàáèòó, á
Ááðí ì á áóááò ðàáí é. È ì ðèáóò áðáí áí á óæáñà...»

Í á ñàì ì ì áàèá, ÿòè ñèí áá – í èèàèáÿ í á òèòàòà, á «áí èúí Ûé
ì áðáñèáç»; í á ì áðááí á, á ì áðàòðàçà ðàññòæááí èé, çáí èì áðÛèò
á ñí ÷èí áí èè Èàèòáí òèÿ ì àñèí èúèí ñòðáí èò. ×òí æá í á ñàì ì ì
áàèá èì àè á àèáó ðèí ñèèè ðèòí ð, èí òí ðí áí çà ÷ðáçì áðí í á èðáñ-
í ì ðá÷àè ì ðí çàáèè «òðèñòèáí ñèèì Óèòáðí í ì »? Èàèí é ñí Ûñè
í í áèèááÛááè á ì ì ì ÿòèÿ Çáí ááá è Áí ñòí èá? Áàèñòàèòàèúí ì èè
ì ðàááí ñòèÛáðò ááí ì ðèòí ááí èÿ ì ðí ðí ÷àñòáá Á. Ñ. Ñí èí àúááá?
Ì í á èàæàòñÿ, ÷òí ì ðááòÛ í á ÿòè áí ì ðí ñÛ ì ì çáí èèèè áÛ èó÷á
ì ì ì ÿòó èàè òèèí ñí òèè áí èí Û Ñí èí àúááá, òàè è èñòí èè àñáè
èááí èí àè÷àñèí é èí í ñòðòèòèè, í áçÛáááí ì é áí ðúáí é òèàèèèèçà-
òèè.

⁵² Позднее статья вошла в сборник «Лики творчества». См.: Волошин М. Лики творчества. – Л., 1988. С. 188–208.

«Átā īīđaçēē Áæēī āō ē īnāīāīāēē Nāī ē ī āđī ā, ēī ōī đūē īīāāđāāēñý òyæēīī ō ēāō. Ōāī āđū Áæēī āō – āāñū ī ēđ» – ðæēē ī ē nēīāāī ē ī ā+ēī āāō Ēæēōāī ōēē nāī ā ī đā+īīā ī ōī đī +āñōāī. Ā ōā āāēāēēā āđāī āī ā Āæēī āō āŪē īī đāæāī ī æēī, īī nēī ēūēō ī æēī āŪē ē ī āđī ā Āī æēē. «Ī ī ēāē Āī ā ī đē ēī ī ōā ī ēđā đāñī đī nōđā ī ēō īī āŪē ī āđī ā Nāī ē īī āñāī ēī ī ōāī āñāēāī īī ē, ē ī ā ōāāō ī ē ī āī ī ē nōđāī Ū çāī īī ē, āāā āŪ ī āđī ā yōī ō ī ā nōđāāē ī ō ī đēōāñ ī āī ēē, ōī ī ā ī nōāī āñý ðæēā ī ē ī āī ī ē nōđāī Ū, ēī ōī đāy ī ā ī Ū ōōēēā āŪ ōāāđī ā, ēī āpŪēō āŪōū ī āī āñāī ī Ūī ē ī ō ī đāāī nō-āey Āī æey ē īī āñāī āñōī īī ō ī nāī āī æāāī ēp nāāī ī āđī āā»⁵³. Ī ā ī æēī ēāđā Āī æey yæōñý ōāī āđū ī ā ā æāā yçāŪ ēēē ōūī Ū, ā ā æāā ī āī īī āđī āī ōāēē+āī ēy çēī āŪ. Ī ā ōāāō āī ēūōā ī āæāō ēpāūī ē ī ē ī ēēī nāđāey, ī ē āāđī ī nōē, ī ē +āñōī ī nōē, ī ē ēñ-ēđāī īī nōē. Ā æēāī īā: ī ā ōāāō ī ā çāī ēā āī ēūōā ī ēđā. Ī ā ōī ēūēī đaçēē+ī Ūā ī āđī āŪ, īī ē đaçēē+ī Ūā āī đī āā nōāī ōō āī ā-āāōū āđōā ñ āđōāīī. Ī ā+ī āñý īī āñāī āñōī āy āī ēī ā āñāō ī đī ōēā āñāō. Ē īī āī āī īā ñī nōī yī ēā ī ēđā ōāāō ēī āōū āī ī ēī ā ēī ī ēđāō-ī ōp ī đē+ēī ō. «Ī đē+ēī ā ðæēī āī īī ōñōī ōāī ēy ōāāō ōī, +ōī Đēī nēāy ēī ī āđey, æēāñōāōpŪāy ī Ūī ā ī āā āñāp çāī ēāē, nōī ēū nēēūī āy ē ī īāōŪāñōāāī ī āy (ōæāñī ī nēaçāōū, īī nēāæō, īī ōī ī ō +ōī yōī āī æēī ī nēō+ēōñý), yōā ēī ī āđey ēñōđāāēōñý»⁵⁴.

Çāñū ī Ū ēī āāī āæēī ñ āāñūī ā ōāđāēōāđī Ūī æey đāī ī āāī ōđēñōēāī nōāā ī ōī ī ōāī ēāī ē Đēī nēī ē ēī ī āđēē. Āæā ā yī ī ōō æāñōī +æēōēō āī ī āī ēē, ōđēñōēāī ā đāññī āđđēāāēē ēī ī āđēp ī ā ōī ēūēī ēāē āī ī ēī Ūāī ēā çēā, īī ē ēāē nēēō, ī đāī yōñōāōpŪāy đāñī đī nōđāī āī ēp çēā ā ī ēđā. Ō āī ī nōī ēā ī āæā ī Ū ī āōī æēī ōēāçāī ēā ī ā ōī, +ōī āñōū ā ī ēđā ī ā+ōī, ī ā īī çāī ēy pŪāā đāñ-ēđŪōūñý ōāēī ā āāççāēī ī ēy. «Ōāēī ā āāççāēī ī ēy ōāā ā āæēñ-āēē, ōī ēūēī ī ā ñī āāđōēōñý āī ōāō īī đ, īī ēā ī ā ōāāō āçyō ī ō nōāāŪ ōāāđæēāāpŪēē ōāī āđū» (2 Ōāñ. 2.7.) Yōī ī āñōī āī ī-ñōī ēūñēī āī īī nēāī ēy yæyāōñý, ēī ī ā+īī, āāñūī ā ōāī ī Ūī. Ī ī ī īī āēā ōđēñōēāī nēē āī āī nēī āŪ ñ+ēōāēē ē ñ+ēōāpō, +ōī yōī ō ī āēōī, «ōāāđæēāāpŪēē ōāī āđū āāççāēī ī ēā» – ī ēēōī ēī ī ē, ēāē Đēī. Nāī ē āī ī nōī ēŪ ēī ī āāā ī đēāāāāēē ē đēī nēēī çāēī ī āī, ēāē ē nāī āē çāŪēōā. Ē ī āā ōī āī æā ī āæā, ī đī īī āāāī āāāōāāī ā Ēāđōñāēēī ā, ōī ēī ā ñī æēđāāōñý çāēōū ēāī ī yī ē, āī ī nōī ē ī āī ī-ī ēī āāō āē ī ōīī, +ōī īī – ēōāāē, ōī āñōū nāī ē, ā ī ā +ōæāē. Ī ī ēī āāā āāī ñī āēđāāōñý æē+āāāōū đēī nēāy nōđāæā, īī āñī īī ēī āāō ē ī ñāī āī đēī nēī ī āđāæāāī nōāā, āī āī đy ōŪñý+āī ā+æēūī ēēō:

⁵³ Творения Лактанция, писателя в начале IV века. Ч. II. – СПб., 1848. С. 128.

⁵⁴ Там же. С. 129.

«đaçāā āāī īī çāī ēāī ī æē+āāāōū Đēī nēī āī āđāæāāī ēī ā, āā ē āāç nōāā?» (Āāyī. 22. 25). Ē òyñý+āī ā+æēūī ēē, ōāāāēāōēñū, +ōī ī āđāā ī ēī āæēñōāēōāēūī ī āđāæāāī ēī Đēī ā, ī ōī ōñēāāō ī āæā. Đēī nēēē çāēī ī ñī āñāō āī ī nōī ēā ī ō ī ō+āī ēē, ī ā āāāō ī nōŪāñō-āēōūñý çēō ē āāççāēī ī ēp.

Āey đāī ī āōđēñōēāī nēēō āī ī ēī āāōī ā, Đēī – yōī, ēī ī ā+īī, īī ēī ō ēāī ēī īī ēēī ī nōāā ē ēī æēī ē ī ōāđī nōē. Ā Đēī ā æāñōī ēēā ī đāæēōāēē ē ī āñī đāāāāēēāŪā nōāŪ. Đēī ōōī ī āāō ā ōī nēī ōē ē đaçāđāōā. Ēæēōāēē Đēī ā đaçāēāēāpōñý ēđī āāāŪī ē ēēē āāñ-ñōŪāī Ūī ē çđāēēŪāī ē. Ī æēī ī āō, ā Đēī ā ōđēñōēāī ā īī āāāđāā-þōñý āī ī āī ēyī ē ī ō+āī ē+āñēī ē æēāāē. Ē āñā-ōāēē ēī āī īī yōī ō āī đī ā yæyāōñý āæēī nōāāī ī Ūī ī ā çāī ēā āāđāī ōīī ī ēđā ē çāēī īī īī nōē. «Ī Ū çī āāī, – ī ēñāē Ōāđōōēēēāī, – +ōī ī đāāñōī y-Ūāy ī ēđī çāāī ēp āāēē+æēōāy ēāđāñōđī ōā ē ñāī ēī ī āō ī ēđā, āđī çyŪēē nōđāōī Ūī ē āāāñōāēyī ē, çāī āæyāōñý đēī nēī ē æēā-ñōŪp»⁵⁵. Āey ōī āī, +ōī āŪ ī ā çāī ēā ī ā āī ōāđēēāñū āñāī āŪāy āī ēī ā ē āāççāēī ī ēā, ī āī āōī æēī Đēī – pax romana, āāēēēāy ñāāđōāāđæāāā, æēāñōū ēī ōī đī ē ī āā ī āđī āāī ē īī đāāāāī ī ā āā āī-āī ī Ūī ē yēī īīī ē+āñēēī ī đāāī nōī āñōāīī. Đēī yæyāōñý īī ēī-ōīī çāēī īī īī nōē ē īī đyāēā ī āñī ī ōđy āāæā ī ā ōī, +ōī ñāī ē đēī-ñēēā æēāñōē īī nōī yī īī yōō çāēī īī īī nōū ī āđōōāpō. Ānyēāy īī-ī Ūōēā ēāē-ōī ī āđāī ē+ēōū āāçđaçāāēūī ōp æēāñōū Đēī ā, ānyēēē ī āñōī Ūē āī ōæēī āæēēçī ōāāō ēī āōū ñāī ēī ñēāñōāēāī āñā-ī āŪāā īī ōñōī ōāī ēā. «Ī æēī yōī ō āī đī ā īī āāāđæēāāō ē ī ōđāī y-āō āñāī» – āī nēēēōāō Ēæēōāī ōēē⁵⁶.

Ī ī ēāē æā ñēō+ēōñý, +ōī nōī ēū āāēēēāy ē ī ī āōŪāñōāāī ī āy ēī ī āđey ōāāō đaçđōōāī ā? Āī ō ōōō-ōī, ī ōāā+āy ī ā yōī ō āī ī đī ñ, Ēæēōāōēē ē āāī æēō īī ī yōēā Āī nōī ēā. «Çāī āā īī āāđāī āñý đāā-ñōāō, ā āī nōī ē īī ēō+ēō æēāñōū īī āāēāāāōū»⁵⁷. Ī ā+ī āñý āñā ñ đaçāāēāī ēy āŪñōāē æēāñōē. Bāyōñý āāñyōū ōāđāē ē đaçāāēyō ī āæāō ñī āī ē ēī ī āđēp. Ē ōāāō ōæā ī ā ī æēī Đēī, ā āāñyōū. Ī ā+ī ōñý ī āæāī ōñī æēōŪ. Ā yōī āđāī y īī yæēōñý ī āæēē ī āđī ā ñ ñāāāđā ē çāōāāōēō ñī ā+æēā ōđē ōāđñōāā ā Āçēē, ā çāōāī ē āāñū ī ēđ. Ē ī āđī ā yōī ō «ī đī ēçāāāāō ī āñōāđī ēī Ūā æāñōī ēī nōē ī ā āñāēāī īī ē, ī āđōōēō āī æāñōāāī ī Ūā ē +æēī āā+āñēēā çāēī ī Ū, ēçī āđāōāō ōæāñī Ūā ī āđŪ ē ōāāāđæāāī ēp ñāī āāī æēāŪ+āñōāā,

⁵⁵ Цит. по: Бычков В.В. Эстетика поздней античности. – М., 1981. С. 133.

⁵⁶ Лактанций. Ук. соч. С. 149.

⁵⁷ Там же. С. 129.

óí è÷òí æèð ì ðàæí èà ì ì òàí í àéáí èý è àÚàóí ààò í í àÚà... È ì èð èèøèðòñý èðàñí òÚ, è ÷àéí ààè áóáàò àáçòðàðáí »⁵⁸.

Óàèè ì áðàçí ì , Áí òí è ó Èàèðáí òèý – ì ì í ÿðèà í à òòí èüèí àáí àðàòè÷àñéí à (òðàðóí Úé í àðí à ì ðèààò ñ ñàáàðà), ñéí èüèí èóéüòðóí ì -èñòí ðè÷àñéí à. Çàí àà – ÿòí ðèì , ò. á. ñòáðà ì ì ðýàèà, çàéí í à, òèàèèèèèèèèè; Áí òí è – ÿòí àñà ì òàèüí í à, ñòáðà àáçà-èí í èý è òáí ñà. Á í àéí òí ðí ì ñí Òñéà, Áí òí è çàðí àèòñý à ñàí ì ì ðèì à, èí ààà ì ðí èçí èáàò ðàçàáéáí èà èì ì áðèè è òáí ñàí Òí áó-ààò í àðòðáí ààéí Úé ì èðí àí é ì ì ðýáí é. Áí òí è – ÿòí ñèèà ðàç-ðòðáí èý è ðàçàáéáí èý.

Í ó à ì òí ÿàèòñý, èí í à÷í, í àèèé ì ðí ðí è, èí òí ðÚé áí í àü í àúàáéí èò àñà í àðí àÚ, í ì óæà «áí èì ÿ ñàí à» è çàñòààèò àñàò ì ì ÷èòòò ñàáý èàè Áí àà. Í òí ì çàÚèòí èèè èñòéí Ò ì òàáèýòñý ì ò çéí àáàà è óááàò à ì óñòÚí è. Í òí ì Áí à ñàèèèèèèè ì àà èðàü-ì è, í àáàñà ì òàáðçí óòñý, Áí ñí í àü ñí èçí èáàò í à çàì èð. ðí èü Áí òí èà, ñèàáí ààðàèüí í, çàèèð÷ààòñý à òí ì , ÷òí àÚ ñí í èí à ÿàè-èàñü «òàéí à àáçàéí í èý», ÷òí àÚ ì ðàáááí èèè ì òàáèèèèèèèè ì ò í à-÷àñéàòàà, ÷òí àÚ àí àðí è çéí ì ì èí ì òòòò ðàçí àèàáàèèèèèè àèý ñàí àé ì èí í ÷àòèüí í é ñòàòèè. Àñà ÿòí àòí àèò à ì èàí Ò Áí àèñò-ááí í í àí ì ðí àáááí èý. Í à ì ì àèò àÚòü ì ì àáááÚ àí àðà, àñèè í à ì ðí ÿàèòñý àáñí èðòí í à çéí, èàè àí í àÚà í à ì ì àèò àÚòü ì ì àáááÚ, àñèè í àò àðàà. È ñ ÿòí é òí ÷èè çðáí èý, ì Ò àí èæí à àèèàòü í à-ñòòí èáí èý àñàí èðí í é èàðàñòí òÚ. Í ì ... í à ààé í àí Áí à àí àèòü àí ÿòí àí àðàí àí é. «Ì Ò ì ì ì àèàí òí èüèí ì ì èòü Áí àà, ÷òí àÚ ì Ò-í àðí àà òàðñòàèà ì ðí àèèè ñü èàè ì ì àéí í àí èüòà»⁵⁹.

ß í à çí àð, àÚé èè çí àéí ì Á. Ñ. Ñí èí àüàà ñ «Áí àèñòàáí í-í Òí è í àñòàáéáí èý ì è» Èàèðáí òèý. Áí ðí ÷àí , ÿòí è í àáàæí í. Ñí àí àááí èý ì ðí ðí ÷àñòàà Èàèðáí òèý ñ ì ðí ðí ÷àñòàí èç «Òðàò ðàçáí àí ðí à» Ñí èí àüàà í à àí èæí í óàèàèýòü: ì àà ààòí ðà ì òàè-èèààðòñý ì ò Áí ì èàèè ñèñà è ààðòí çàáàòí Òò ì ðí ðí èí à. Ààæí àà ñí àí àááí èý ì àÚàé ì ì ðàèüí í é èèè ò.ñ. «èááí èí àè÷àñéí é» í à-ì ðààéáí í ì òè ÿòèò ì ðí çðáí èé, ñí àí àááí èà àèààèòè÷àñéèò çà-àà÷, èí òí ðÚà ì ðàñèàáòðò èò ààòí ðÚ.

Èàè óæà àí àí ðèèí ñü, ì . Áí èí øéí ñòàáí èààò ì ðí ðí ÷àñòàí Èàèðáí òèý ñí ñòèòí ðáí ðáí èàí «Í àí ì ì ì àí èèçí ». Ñòðí àí àí àí-ðý, à «Í àí ì ì àí èèçí à» ðà÷ü èáàò àÚà í à ì òí èéí í àí èè òèàè-èèçàèèè, í à ì àí èí à Áí òí èà è Çàí ààà, èàè à «Í ì ðàáááí èè àí à-ðà» èèè «Òðàò ðàçáí àí ðàà», à ì ì ààèààðÚàèñý àèàáèè ðí ñèè. Ñí èí àüàà í àí ì ì èí ààò ì ñóáüàá Àèçáí òèè:

⁵⁸ Там же. С. 132.
⁵⁹ Там же. С. 149.

Èí ààà à ðàñòèáí í í é Àèçáí òèè
Í òòÚé Áí àèñòàáí í Úé Àèòàðü
È ì òàèèèèèèèèè ì ò ì àñèè
Í àðí à è èí ÿçü, èàðàè è Òàðü
Òí ààà ì ì àí ÿèñý ì ò Áí òí èà
Í àðí à àáçàáòí Úé è ÷àéí é,
È ì ì à óáàòí ì òýàèè ðí èà
Áí ì ðàò ñèèí ì èèñý ðèì àòí ðí è.

ÁÚðàæáí èà «ðàñòèáí í àý Àèçáí òèý» ì ÷àèéáí Òí ì áðàçí ì ì òñÚèààò è ì àðàí ì ó ì èñüí ó çí àí àí èòÚò «Òèèí ñí òè÷àñéèò ì è-ñàí » ì . ß. ×ààááááá. «Í ì àí èà ðí èí àí é ñóáüàÚ, – àí àí ðèòñý ó ×àáááááá, – ì Ò ì áðàòèèèèèèè çà ì ðàáñòàáí í Òí ò÷àí èàí , èí òí ðí à àí èæí í àÚéí í àñ àí ñí èòàòü, è ðàñòèáí í í é Àèçáí òèè...»⁶⁰. Àè-çáí òèý ðàñòèáí í à òàè èàè, ì ì à àèèýí èàí ÷àéí àà÷àñéèò ñòðà-ñòàè, àí àèà à àðàò òÚàñèààèý, àí ðàÚí è è ì òí ðààèàñü ì ò «àñà-éáí ñéí àí àðàòñòàà» òðèñòèáí ñèèò í àðí àí à. «Á Ààðí ì à àñà òí àáà àÚéí ì àòøààéáí àèàí ðáí ðí Òí ì à÷àéí ì àèí ñòàà... Àñà òí ñò-ááí ì ì ààèæáí èà òí é ì ì ðÚ òí èüèí è ñòðàí èèí ñü òñòàí í àèòü ààèí ñòàí ÷àéí àà÷àñéí é ì Òñèè, è àñýèèè èì ì òèññ èñòàèè èç àèàñòí í é ì ì ððááí í ñòè í àèòè ì èðí àòð èààð, ÿòò àáí òí í àèòàèü-í èòò ì ì àÚò àðàí àí »⁶¹. Àèçáí òèý ì òàèèàñü ÷àèèà ÿòí ì ó «÷àí-òàí ðí ì ì ó ì ðèí òèè ó», ì ì òí ì ó è ì ì àèàèà. È àèý ðí ñèèè ì èà÷àá-í àý ñóáüàá Àèçáí òèè àí èæí à ñòàòü ñòðí àÚí ì ðàáí ñòàðàæáí è-àí .

Ñòèòí ðáí ðáí èà «Í àí ì ì ì àí èèçí » èàè àÚ ì ðí àí èààò ì à÷à-òÚà ×àááááááÚí ðàçí Òòèáí èý. Ñí èí àüàà òí àè ñòàáí èààò ñóáü-áó Àèçáí òèè ñ àí çí ì àéí í é ñóáüàí é ðí ñèèè:

Ñóáüàí ð àðàí àé Àèçáí òèè
Ì Ò ì àó÷èòñý ì à òí òèì ,
È àñà óááðàýò èñòàòò ðí ñèèè:
ÒÚ òðàòèè ðèì , òÚ òðàòèè ðèì !
Í ó ÷òí æ, ì òàèè Áí àèàé èàòÚ
Çàí àñ àÚà í à èñòí Úáí ...
Áí òí àèò í í àÚà óáàòÚ
ðí è ì ðí àóèàèèèèèèè ì èàí àí .

Ñí àèàñí ì Ñí èí àüààò, àí çí èèøèè à ñòááí èà ààèà òðèñòèáí-ñèèè ì èð (tota christianitas), à çàðàí ñí àðàí àí í àý àáðí ì àèñèàý òèàèèèèèèèèèè – ààèí ñòááí í Úà çàéí í í Úà ì àñèááí èèè pax ro-

⁶⁰ Чаадаев П. Я. Философические письма // Соч. – М., 1989. С. 26.
⁶¹ Там же.

mana, Ðeì nêí é èì í àðèè. Ányèèá í íí ùòèè áÙðáàòùny èç yòí áí ààèí nòàà, í ðí ðeáí í í nòààeòù náy yòí ò ò èðò yàeyþòny áðáòí , í í ðí æááí í ùì òñèèèyì è «í àòeí í àeúí í áí náyeyþáey, nòðáì ý-ùááí ny è áðàæáááí í ò í ðò-óæááí èþ í áðí áí á»⁶², è çàñéóæèáá-þò Áí æeáè èaðÙ. Í í í í ÷áì ó æá áóááò, á eí í óá eí í óí á, ó í è-óí æáí ááñù çáì ááí ùé ì èð, è í á çáì eá òñòáí í àeòny òaðñòáí áí-òeòðeñoá?

Èæè óæá í òì á-æí nù, á eñoí ðeí nì òèè Ní eí áuááà eí í á-í ay áí eí á Çáí ááà ñ Áí nòí eí ì è òñòáí í àeáøeény á ðáçóeúòáòá í áá ì èð áí èæí ù áóáòò í áí áðòæeòù áí òòðáí í þþ í ááí nòáðí ÷í í nòù ányeí áí çáì í í áí ì èðá, ányeí áí çáì í í áí áàeí nòáà. «Ní ááðøáí-í í á áàeí nòáí è náyòí nòù – á Áí áá, á ì èðñeí ì ÷áeí áá-áñòáá – ðí çí ù è áðáò»⁶³. Á eí í óá áðáì áí ÷áeí áá-áñòáí í æèááò á ùá í á-í á àeòáà, àeòáà áðí èè í áuááeí áí í í áí áí òeòðeñoí ì ÷áeí áá-áñò-áá ñ ááðáyì è, eí òí ðùá yàeyþòny í áðí áí ì í á áí nòí ÷í ùì è í á çáì ááí ùì , á Áí æuèì . Yòà àeòáà çáeí í ÷eòny óæá í í eí ùì náy-òí í ðáñòáàeáí eáì : «í ðí eçí øeí çáì eáðòýñáí eá í ááùááeí é ñè-èù..., í ðeðùeény eðáòáð í áðí ì í í áí áóeéáí á, è í áí áí í ùá í í òí èè, ñèeáøeñù á í áí í í eáì áí í í á í çáðí, í í áeí ðeèè è ñàì í áí èì í áðá-òí ðá, è áñá ááí ááñ-èñeáí í ùá í í èèè...»⁶⁴. Èì áí í í yòí ñí áÙòeá çí áì áí óáò «ðáçáyçeó í áøááí eñoí ðe-áñeí áí í ðí óáññá». Á áàeúøá «í ááí ðáñí áóí áòny áàeèeí é ì í eí eáè í ð áí nòí eá áí çá-í ááá...» è ð. á. Çáì í ay eñoí ðey eí í ÷eéáñù, í í ñeááòþùeá ñí áÙ-ðey – áñòðá-á ááðááá ñ í á í ðeí yáøeì è òaðñòáí áí ðeòðeñoá òðeñoðeáí ñeèì è í ðááááí eéáì è, áí ñeðáøáí eá ì áðòáùò, òùny-÷áeáòí áá òaðñòáeá Òðeñoá, Nòðáøí ùé Nóá – í ðí eñoí áyò óæá á eí í ì , áí àeñoí ðe-áñeí ì áðáì áí è, á Áá-í í nòè.

Èæè í í í èì áòù áñá yòè áí á-àðeyþùeá í áðáçù? Í áááþñù, í á áóááò ñèèøeí ì áí eúøeì í áðóøáí eáì eñoí ðeéí-òeéí ñí òñeí é eí ðáéòí í nòè, áñèè áey èò eí ðáðí ðáòáòeè ì ù í ðeáááí áí è òè-éí ñí óó, ÷úá ó-áí eá í í í ðááò ñ-èòááòny eáeí òyññáí òeáé ááðí-í áeñeí é ì áòáòeçè-áñeí é è eñoí ðeí ñí òñeí é ððáàeòèè – è Á. Á. Ó. Ááááèþ. Ááááeú òááðæááé, ÷óí òeéí ñí òey áí áí ðeò í á ýçùeá í í í ýòèè í òí ì æá, í ÷áì áí áí ðeò ðáèeáey í á ýçùeá í ðááñòáàeáí eè. Í í í ðí áóáì è ì ù ñeáçáòù í í ðeááááí í ùò áÙøá í ðí ðí ÷áñòáò í á ýçùeá í í í yòeé áááéááñeí é «Óáí í ì áí í eí áeè áòðá».

⁶² Соловьев В. С. Оправдание добра. С. 473.
⁶³ Там же. С. 508.
⁶⁴ Соловьев В. С. Три разговора. С. 761.

Áey Ááááey, eáè è áey Ní eí áuááà, ñí ùñè áí eí ù çáèèþ-ááò-ny á òí ì , ÷óí í í á ááááò è áàeí nòáò. Í áèè-í í á áÙòeá ÷áeí áàeá – eí áeáeá, ñáì úy, áí nòááðñòáí – í í í ðeðí áá ñáí áe yàeyþòny eçí-èeðòþùeì eñy ñóùí í nòùyì è. Á í èò ñóùí í nòù í áùáñòááí í í nòè í á-éí ááò «ðáçááðòùááòùny á áá ðáñ-éáí áí èè». Áóò «áñáí áùááí ñí ÷áòáí ey» í í í òí í øáí èþ è yòeì eçí èeðòþùeì ny ñóùí í nòyì áñòù èò í áááòeáí ay ñóùí í nòù, òí áñòù èò í òðeòáí eá. È áey òí áí , ÷óí áù eçí èeðòþùeány ñóùí í nòè «í á óeí ðáí eèeñù è í á óeðáí eèeñù á yòí ì eçí èeðí ááí èè», í áí áðí áeì í «áðáì ý í ð áðá-ì áí è áí òòðáí í á í í òðýñáòù èò í í ñðááñòáí ì áí eí ». Áí eí á í áñáò á ñááá í òðeòáí eá ányèeò eçí èeðòþùeòny ñóùí í nòáé, í ðáæáá áñááí í í òí ò, ÷óí í ðááúyáeyáò eì èò áeááí í áí è áá-í í áí áí ñí í-áeí á – Ní áðòù. Ní áðòù áñòù í ááòeáí ay ñóùí í nòù. Í í yòá «í á-ááòeáí ay ñóùí í nòù í eáçùáááòny á ñí áñòááí í í ñí ùñèá áeáñòùþ í áùáñòááí í í nòè»⁶⁵.

Èòáè, áñèè ááðeòù Ááááèþ, áàeí nòáí – í òðeòáðáeúí í á í í í ý-òeá. Áñáí áùáá í í æáò ì ùñèeòùny èèøù eáè í òðeòáí eá eí í-èðáòí í nòè ányeí áí í áèè-í í áí áÙòeý. Í í yòí ò, áñèè ÷áeí áá-á-ñeáy eñoí ðey í ðááñòááeyáò ñí áí é í óòù è áñáááeí nòáò, í í á í á ì í æáò áùòù í è ÷áì eí ùì eáè áàeæáí eáì è ñí áðòè. Á yòí è çáèèþ-ááòny ðáèeáeí çí ùé ñí ùñè áñáò áí eí , á òí ì ÷eñéá è í í-ñeááí áe áí í eáèèè ðe-áñeí é áí eí ù, eí òí ðay «í ðááðáòeò ì èð á í áí áè» (solvet saeculum in favilla). Ðáèeáeí çí í-í ðí óáðe-áñeí á ì ùøeáí eá ì í æáò í á áàeáòù í í áí áí ùò òí í çáèèþ-áí eé, í í í í í í á ì í æáò ì ùñèeòù eñoí ðeþ eí á-á.

⁶⁵ Гегель Г. Ф. В. Феноменология духа // Соч. В 14 т. Т. 4. – М., 1935. С. 241–242.

× añòù II

ÑÈÈÀ ÔÎ ÐÌ Û

1. Í øèàèà ðõññèí àí èèááðàèèçì à

×òí í ðàáñòààèýáò ñí áí é ðèèí ñí ðèý èèááðàèèçì à?

Óááæááí í Ûé áí ðèèèááðàè È. Í. Èáí í óóáá ñ-èòàè èèááðà-
 èèçì ÷èñòí í ððèòàðàèí Ûì ó-áí èáí. ÈèááðàèÛ, ïí ááí í íá-
 í èð, èèøù í ððèòàðò òá í ðèí ðèí Û, í á èí òí ðÛò ñòðí èèáñù è
 ñòðí èòñý í á Ûáñòááí í áý æèçí ù, è í è-ááí í á í ðááèáááðò áçá-
 í áí¹. Í á í áðá Ûé áçáèýá, áí çðàçèòù Èáí í óóááó í áñèí æí í. Èð-
 áí é í áðáçí ááí í Ûé ÷áèí ááè í í æáð í áðá-èñèèòù ðýá í ðèí ðèí í á,
 èááè è òáí í í ñòáè, èí òí ðÛá í í ñòèèèðòáð èèááðàèèí áý èááí èí-
 áèý, è èí òí ðÛá í ðèè-áðò áá í ò èááí èí áèè è í áí ðèí á. Ýòí
 í ðèí ðèí ñáí áí á Û èè-í í ñòè, ááðà á í áí áòí àèí í ñòù è áèááí òáí ð-
 í í ñòù ñí ðèáèí í áí í ðí áðáññá, èááý í í ñòáí áí í í áí è í èðí í áí ðá-
 òí ðí èðí ááí èý í á Ûáñòáá, í ðèí ðèí ááðòí ááí ñòáá çáèí í á, èí-
 òáðí áòèí í áèèçì. Í áí áèí áñá ýòè èááè ýáèýðòñý áí ñòí ýí èáí í á
 òí èúèí èèááðàèèçì à. Í á ñáí áí áá èè-í í ñòè í áñòàèááèè, í áí ðè-
 í áð, Á. Ñ. Óí ï ýéí á è Í. Á. Ááðáýáá, òí òý è í í èèòè-áñèí ò èè-
 ááðàèèçì ó í áá ï Ûñèèòàèý í òí í ñèèèñù ñèáí ðè-áñèè. Ááðà á í ðí-
 áðáññ è èí òáðí áòèí í áèèçì ýáèýèèñù í áí óóáí èáí í é ÷áñòùð
 èááí èí áèè ðòññèò ðááí èðòèí í í Ûò ááí í èðáòí á è í áðèñèñòí á,
 òí òý èáè í áðá Ûá, òáè è áòí ðÛá ñ-èòàèè èèááðàèèçì áóðæóáç-
 í í é è, ñèááí ááðàèèí í, ðááèòèí í í é èááí èí áèáè. Á ñ èááýí è
 ááðòí ááí ñòáá çáèí í á è í í ñòáí áí í í áí ðáòí ðí áòí ðñòáá í í á Û
 ñí áèáñèòùñý è È. Í. Í í áááí í í ñòáá. Í ñòááñý í ðèçí áòù, ÷òí èè-
 ááðàèèçì í ðááí í èááááò í áèè-èá áñáò í áçááí í Ûò èááè ááç èñ-
 èèð-áí èý. Í áí áèí áñá ýòè èááè í í æí í í áèòè, í áí ðèí áð, ó
 Á. Ñ. Ñí èí áúááá, òí òý óòí í è-áñèáý í á-òà ðèèí ñí òá í «áñáí èð-
 í í é òáí èðáðèè», èáè óæá í òí á-áèí ñù, í á èí ááð í è-ááí í á Ûááí ñ
 í á Ûáñòááí í Ûì èáááèí èèááðàèí á. ×òí æá á òáèí ï ñèò-áá ýá-

¹ Леонтьев К. Н. Записки отшельника. – М., 1992. С. 336.

èýáòñý í ðèè-èòàèèí Ûì í ðèçí áèí ï èèááðàèèçì à? Áèý í òááòá í á
 ýòí ò áí í ðí ñ í áí áòí àèí í í áðáðèòùñý è áí áèèçò í á ñí ááðæáðàèè-
 í Ûò, á òí ðí áèí Ûò áñí áèòí á èèááðàèèí Ûò ó-áí èè.

Áí áèèçèðòý òáí ðáðè-áñèèá ñí ÷èí áí èý ðáð ðòññèèò ï Ûñèè-
 òáèáè, èí òí ðÛò í ðèí ýòí í áç Ûááòù èèááðàèè è, í í æí í çáí á-
 ðèòù, ÷òí áí áñáò í èò í ðí áí áèòñý èááý ááòí í í èè òí é èèè èí í é
 ñòáð Û ááýòáèí í ñòè. Áèý èèèðñòáòèè ýòí áí óóááðæááí èý
 áí çùí áí ðááí ò Û èñòí ðèèá È. Á. Èáááèèí á, í ðááí áááá Á. Í. ×è-
 ÷áðèí á, í í èèòí èí áá Í. È. Í í ááí ðí áòááá, á òáèæá ñòáòùè èèáá-
 ðàèèí í í áñòðí áí í Ûò èèòáðáòòí Ûò èðèòèèí á ñáðááèí Û XIX
 ááèá.

Í ÷áí á Û í è í èñáè È. Á. Èáááèèí, í í áñááá ñòðáí èèñý í ò-
 ááðèòù í á áí í ðí ñ: ÷òí ýáèýáòñý í ñí í áí Ûì ñí ááðæáí èáí («òáè-
 í Ûì ñí Ûñèí ») èñòí ðè-áñèí áí ðáçáèòèý ááðí í áèñèèò í áðí áí á?
 Ááæí áèøèí ñáí èñòáí í ááðí í áèñèèò í áðí áí á, í í í í áí èð èñòí-
 ðèèá, ýáèýáòñý áí èý è èçí áí áí èð òí ðí í á Ûáñòááí í í é æèçí è.
 Í á ýòí í ñí í ááí èè Èáááèèí ñ-èòàèè ðòññèèè í áðí á í áðí áí í áá-
 ðí í áèñèèò. Í áí áèí ñáí í í í ñááá èçí áí áí èá òí ðí í è-ááí í á
 ñòí èò, áñèè á ðáçòèòùòáðá ýòí áí í ðí óáññá í á í í ýáèýáòñý èè-
 í í ñòù. «Èè-í í ñòù, – í èñáè Èáááèèí, – ñí çí áð Ûáý ñáí á í í ñááá
 ñáí á ááñèí í á-í í á, ááçòñèí áí í á áí ñòí èí ñòáí, – áñòù í áí áòí àèí í á
 ðñèí áèá áñýéí áí áòí áí í áí ðáçáèòèý í áðí áá»². Í í áí çí èèáèè
 áí í ðí ñù: ÷òí ýáèýáòñý í ñí í áí Ûì í ðèçí áèí ï èè-í í ñòè? Á ÷áí
 áí èæí í ñí ñòí ýòù áá «ááçòñèí áí í á áí ñòí èí ñòáí»? Ñí áèáñí í Èá-
 ááèèí ó, í ñí í áí Ûì í ðèçí áèí ï, í í èí òí ðí ï ó í í æí í í ðèè-èòù
 èè-í í ñòù í ò èí áèáèáá, èí òí ðÛé òáèí áí «çááí èý» í ááí ñòí èí,
 ýáèýáòñý ñí í ñí áí í ñòù è ñáí í ñòí ýòáèèí ï ó è í òááòñòááí í í ï
 í ðááñòááí í í ï á Ûáí ðó. «Óðááí ááí èý áðáí áí è òí èèáðò í áñ í á
 ðáçáèòèá í ðááñòááí í í é èè-í í ñòè, ñáí í ñòí ýòáèèí í é è ñáí í ááý-
 òáèèí í é», – í èñáè èñòí ðèè, è, í áðá Ûáý ñáí é áçí ð í á ðí ññèð,
 ñáòí ááè, ÷òí «í áøá ï èðí áí ççðáí èá í áòí áèòñý á áí í èð Ûáí í ðí-
 ðèáí ðá-èè ñ ýòí é í áñò Û í í é í í ðááí í ñòùð»³. Óáèèí í áðáçí ï,
 ááòí í í èý í í ðáèè ðáññí áððèáèáñù Èáááèèí Ûì á èá-áñòáá
 ááæí áèøááí èðèòáðèý í á Ûáñòááí í í áí í ðí áðáññá. Á í áè-òí, í í
 ááí í í áí èð, è çáèèð-ááòñý «òáèí Ûé ñí Ûñè» ááðí í áèñèí é èñ-
 òí ðèè.

² Кавелин К. Д. Взгляд на юридический быт древней России // Кавелин К. Д. Наш умственный строй. Статьи по философии русской истории и культуры. – М., 1989. С. 29.

³ Кавелин К. Д. Наш умственный строй. С. 311.

Óarí ððæúí í é eáááé aí eüøeí noáa ðeéí ní ðñèè ðaáí ð
 Á. Í . xè-áðeí a yæyáðny eááý aáðííí eè í ðááa. Áí-í áðáúð,
 óááðæááé xè-áðeí, í ðaáí aí eæí í áúøú aáðííí í í ðò í í eèðè-
 èè. Ní yóí é ðí -èè çðáí eý í í í í ááðááé èðeðeéá ðáí ðèè «í í çè-
 ðeáí í áí í ðááa», ní æeáí í éí ðí ðúí çæí í ú í í áóò èí áúøú eáeí á
 óáí áí í ní ááðæáí eá á çáaèñeí í ðòè í ð óáéáé í ðí áí æeí í é áí nó-
 ááðnoáí í í é í í eèðeèè, è ðaóí ááè çá áí çðí æááí eá eááè «áñðá-
 ñoááí í í áí í ðááa», ðí eüeí í -èúáí í í é í ðò í áóóðáèeçí á. Ní æeáí í
 xè-áðeí ó, í ðaáí eèøú ðí ááa nóáí áó áaðáí ðeáé náí áí áú è ní ðá-
 ááèeáí ðèè, eí ááa í áðáñðáí áó çáaèñáøú í ðò í í eèðe-áñeí é eí í ú-
 þí eóóðú, nóúáñðáøþúááí ní ðí ðí çáí eý ñeè è eþáí é óí ðí ú
 áeáñðè, áeþp-áý áeáñøú ááí í eðaðè-áñeí áí aí eüøeí noáa. Áí-
 áðí ðúð, í ðaáí aí eæí í áúøú aáðííí í í ðò í í ðáèè. Ní æeáí í
 xè-áðeí ó, ðáçèè-eá í áæáó í í ðæúþ è í ðaáí í yæyáðny í á eí-
 èè-áñðááí í úí (í ðaáí - í eí èí óí í í ðáèè), á eá-áñðááí í úí .
 Í ðaáí - yóí «náí áí áá, í í ðáááéáí í áý çæí í í í », á í í ðæú í á eèá-
 áúáááð í á -æéí ááèá í áí é ðí eüeí í áý çáí í í ðèè. Í í yóí ó áí nó-
 ááðnoáí, í ní í ááí í í á í á í eó ðí eüeí í ðááñðááí í úð í ðeí ðè-
 í áð, í éí ðí ðí í á-ðáèè ðáèèæeí çí úá áóí áí eñòú, áðí áá
 Á. Ní. Ní eí áúááa, í eáçæí nú áú í e-áí í á í áðáí e-áí í í é ðeðáí e-
 áé, ááñí í ðeçí í í á áóóá Óí ðeááí ááú⁴.

Í á áóááð í ðáóááèe-áí eáí ñeáçáøú, +ðí í ní í áí í é ðáí í é í í-
 èèóí eí æe-áñeèð ðaáí ð í . É. Í í ááí ðí áóááa áúeá ðáí á ááðííí-
 í eè í í eèðeèè í ðò í í ðáèè. Í ðí æááñðáéáí eá í ðááñðááí í í áí
 eáááèá ñ eáááeí í í í eèðe-áñeèí eáæèð, í í í í áí eþ í í ááí ðí á-
 óááa, á í ní í áá áñáð óóí í eè «çáí í í áí ðáý», eí ðí ðúá í á eñóí áá
 XIX ááèá í í ðáðí áèè í í eí í á eððóáí eá, í í ðí áeá ní ðeáèeüí úé
 í áññeí eçí è í í ðáèèçáðí ðñèèè áí í eèðeçí . «Ááèæáí eá í áøèð
 áí áé eáæáðny í í á, - í eñæé í í ááí ðí áóáá áí ááááí eè è náí áé
 í ní í áí í é ðaáí óá «Í á í áúáñðááí í í í eáááèá», - í ðeáí áèð í á è
 çááááí eþ í í eèðeèè ðááè í í ðáèè, á ðí eüeí è ððááí ááí eþ eó
 í áí áóí æeí í áí ðáçáðáí e-áí eý»⁵. Í úñeü í í áí áóí æeí í ðòè ðáç-
 áðáí e-áí eý í í eèðeèè è í í ðáèè è á í áøá áðáí ý áúçúáááð í á-
 áí ðí áí eá, á ðí è ðæáñ ó í í í áeó í í eèðeèí á è í óáèeðeñí á, áá-
 æá ó ðáð, eí ðí ðúá ñ-eòáþ ñááý eéááðáeáí è. Eí eáæáðny, +ðí
 ðáéí á ðáçáðáí e-áí eá í çí á-aáð í ðeçí áí eá áí í ðæúí í ðèè í í eè-
 ðeèè è eáè áú áááð náí eèeþ í á eñí í eüçí ááí eá eþáúð ñðááñðá
 áeý áí ñðeæáí eý í í eèðe-áñeèð óáèáé. Á ááèñðáèðáèeüí í ðèè ðáç-

⁴ См.: Чичерин Б. Н. О началах этики // Вопросы философии и психологии. 1897. Кн. 39. С. 645.
⁵ Новгородцев П. И. Об общественном идеале. – М., 1991. С. 44.

áðáí e-áí eá í í eèðeèè è í í ðáèè í ðeáí áèð eáè ðáç è í áðáðí í í ó.
 Áñeè +ðí è í í æáð í ñðáí í æeóú í í eèðeèéá í ð, í áí ðeí áð, ðeçè-á-
 ñeí áí óí e-ðí æáí eý náí eó í ðí ðeáí eéí á, ðáè ðí eüeí óááðáí-
 í í ñøú, +ðí í í èí í í í eèðe-áñeèð óáèáé, ñóúáñðáóþð í ðááñð-
 ááí í úá í í ðí ú, eí ðí ðúá è í í eèðeèéá í á èí áþò í eáæeí áí í ðí í-
 øáí eý. É, í áí ðí ðeá, í ðí æááñðáéáí eá í í eèðe-áñeí áí eáááèá ñ
 í í ðæúí úí í í çáí eýáð í í eèðeèeáí eñí í eüçí ááøú eþáúá ñðááñð-
 áá eý áí ñðeæáí eý náí eó óáèáé, ðáè eáè yøè óáèè ñðáí í áyøny
 áæeí ñðááí í úí eðeðáðeáí í óáí èè í í ñóóí eí á. Áaóí í í eý í í eè-
 ðeèè í ðò í í ðáèè - áæeí ñðááí í áý áaðáí ðeý í í ðæúí í ðèè í í eèðe-
 èè. É ní æeáí eþ, náí í í ááí ðí áóáá í á óáèèè áí ñðáðí +í í áí e-
 í áí eý yóí ó áñí áèóó ááðííí eè í í eèðeèè í ðò í í ðáèè, ñeí í-
 óáí ððèðí áááøeñú í á eðeðeèéá óóí í eçí á.

Í æeí í áó, í í -ðè áñá eéááðæúí í í áñððí áí í úá eèðáðáðóðí úá
 eðeðeèèè ñáðááeí ú XIX ááèá (Á. Á. Áðóæeí eí, Á. Í. Áí ðeéí,
 Í. Á. Áí í áí eí á) í ðeááðæeááèeñú ðáí ðèè +eñóí áí eñeóññóáa è
 í áñðáèeáèè í á náí í óáí í í ñòè yñóáðe-áñeí áí. «Eñeóññóáí, - í è-
 ñæé í ní í ááðáèü "yñóáðe-áñeí é" eðeðeèè Á. Á. Áðóæeí eí, -
 ñeóæeð è áí eæí í ñeóæeðú náí í ñááá óáèüþ»⁶, è, ñeááí ááðáèü-
 í í, í á eèðáðáðóðí í á í ðí eçááááí eá í ááí ñí í ððáøú eáè í á çáí e-
 í óóúé á ñááá è náí í óáí í úé í eð, í í á-eí áí í úé «çæeí í áí í ðá-
 èðáñí í áí ». Í í á-áðeèeááý náí í óáí í í ñòè eñeóññóáa, «yñóáðú»
 áñðóí áèè á í í eáí eèó eáè ñí ðááñðáæeðáèyí è ðáè í áçúáááí í é
 «ðáæeüí í é eðeðeèè» (Í. Á. Áí áðí eþáí á, Í. Á. Áí óí í í æe-
 Á. É. Í eñáðáá), eí ðí ðúá, í í eðáýñú í á yñóáðeèó Í. Á. xáðí ú-
 øááñeí áí, ñ-eðáèè, +ðí óóáí æááñðááí í í á ðáí ð-áñðáí áí eæí í
 áí ní ðí eçáí áèøú è í áúýñí yøú ááèñáèðáèeüí í ñòè, ðáè è ní ñòí-
 ðí í í eèáí è ðáè í áçúáááí í é «í ðááí e-áñeí é eðeðeèè»
 (Á. Á. Áðeáí ðúáá, Í. Í. Nððáðí á, Í. Í. è Ó. Í. Áí ñòí ááñeéá),
 í í í í áí eþ eí ðí ðúð eñeóññóáí í ðeçááí í áúðáæeðú í áðí áí úé
 áóò è eí ðí è í áðeí í æeüí í é eóeüðóðú. Á ðí æá áðáí ý ñòí ðí í í e-
 èè «yñóáðe-áñeí é» eðeðeèèè í á í ððeðáèè í áúáñðááí í í é í í eüçú
 eñeóññóáa, í í ñ-eðáèè, +ðí áúí í eí ýáð náí þ ðí eü eñeóññóáí
 eèøú í ðè ðñeí áèè náí áé í í eí í é ááðí í í èè. «Yñóáðe-áñeí é
 ðáí ðeý eñeóññóáa, - í eñæé Áðóæeí eí, - eááð eèøú í ðí ðeá ááñ-
 ñæeüñðáa á ðáí ð-áñðáá, í ðí ðeá áðáí áí í úó ááðí ðeðáðí á, áí æeá-
 eáþúèò eñeóññóáí á í eð, í áí ðe-áñðí úé eñeóññóáð, í ðí ðeá
 yèáí áí ðí á, +ðæáúð í í yçèè, í í ðñeèáí í í ááí æeí úð á í æeáñøú

⁶ Дружинин А. В. Критика гоголевского периода русской литературы и наше к ней отношение // Дружинин А.В. Литературная критика. – М., 1983. С. 147.

íáííé ííγçèè áíñóóí í óρ»⁷. Çàùèùáγ ááóí í íì èρ óóáí æáñò-
ááí í íáí óáí ð-áñòáá, «γñòáðè-áñéáγ» éðèðèèèà çàùèùáèè ááóí-
í íì èρ è, ñéááí ááòáèúí í, ñáí áí áó èρáí é -áèí áá-áñéí é ááγòáèú-
í í ñòè, çàùèùáèè ñáí áí áó éáè òàèí áóρ, è á γóíí áèááèè ñáí ρ
í áùáñòááí í óρ ðí èú.

Èðáè, í ù áèáèí , -óí áñá ðóññéèà èèááðáèù í áñòáèááèè í á
ááóí í íì èè ðáçèè-í ùò ñòáð -áèí áá-áñéí é ááγòáèúí í ñòè, á í ñí-
ááí í í ñòè í á ááóí í íì èè òí é ñòáðù, èí óí ðáγ γáèγéáñú í ðááí á-
òíì èð í áó-í ùò çáí γòéé. Èáááèè í áñòáèááè í á ááóí í íì èè
í ðáèè. ×è-áðèí - í á ááóí í íì èè í ðááá, í í ááí ðí áóáá - í á áá-
óí í íì èè í í èøèèèè, èèòáðòóðí ùá èðèøèèè - í á ááóí í íì èè èñ-
éóññóáá. Í í -óí áñóó «ááóí í íì èγ ááγòáèúí í ñòè»? Èáè í í ðááá-
èèòú ñáí òáðí èí «ááóí í íì èγ»? Í á í í é áçáèγá, í ðèí øèí íì ááóí-
í íì èè ááγòáèúí í ñòè γáèγáòñγ èí áè-áñéèí í ðèí øèí íì . Í í áí-
áí ðèð í òíí , -óí í í ðí ù, óáí í í ñòè è òáèè, í ðèí γòùá á í áí í é
ñòáðá ááγòáèúí í ñòè, í á í í áóò áùòú í áí í í ááí ù í í ðí áí è, óáí-
í í ñòýì è èèè òáèýì è, í ðèí γòùí è á áðóáí é ñòáðá. Í ááí çí í áèí í,
í áí ðèí áð, í áí í í ááòú γñòáðè-áñéóρ óáí í í ñòú í ðí èçááááí èγ
èñéóññóáá ñí í áðáæáí èγí è í ðááñòááí í í áí í í ðγáèá èèè áùáí-
áèòú í ðááñòááí í ùá ðááí ááí èγ èç í ðááí áí é í í ðí ù. Í áí áèí, í è
ó èí áí èç ðóññéèò èèááðáèí á í ù í á í áèááí í í áí áí í áí í í ðááá-
éáí èγ ááóí í íì èè. Èò, éáè í ðááèèí, áí í áùá í á éí òáðáñí ááèè
èí áè-áñéèá áñí áèòú γóí áí áí í ðí ñá. Í í í í áí èρ ðóññéèò èèáá-
ðáèí á, ðáçèè-í ùá áèáù ááγòáèúí í ñòè ááóí í íì í ù í á á òíí
ñí ùñéá, -óí í í è í ááùáí áèí ù áðóá èç áðóáá, á èèøù á òíí
ñí ùñéá, -óí í í è í á γáèγρòñý áçáèí í çáí áí γáí ùí è. Í á ááóí í í-
ì èè áí áí ðèèè í á èáè í í ááùáí áèí í ñòè, á èáè í í áçáí áí èí í-
ñòè. Í á í áðáùé áçáèγá í í æáð í í éáçáðùñý, -óí ðáçèè-èáí í áæáð
í ááùáí áèí í ñòùρ è í áçáí áí èí í ñòùρ í á ñòí èú óáè ñóùáñòááí í í.
Í áí áèí γ ðèñéí ó ñéáçáòú, -óí í áí í í èí áí éá γóí áí ðáçèè-èγ
í ðéááèí ðóññéèè èèááðáèèçí è í áí í é ñóùáñòááí í í é í øéáèá,
èí óí ðáγ ñáèáèá ááí í áí í ñéááí ááòáèúí ùí è ñéááùí .

Ááèí á òíí , -óí í ááùáí áèí í ñòú í í ðí , óáí í í ñòáè è òáèáé,
í ðèí γòùò á í áí í é ñòáðá ááγòáèúí í ñòè, èç í í ðí , óáí í í ñòáè è
òáèáé, í ðèí γòùò á áðóáí é, ñáèááðáèúñòáóρ, -óí -áèí áá-áñéáγ
ááγòáèúí í ñòú á òáèí í í èí ááò ááèí ùò è í áùèò í ñí í ááí èè.
Í í ðí ù, óáí í í ñòè è òáèè í á í í áóò áùòú áùáááí ù èç èáèèò-
èèáí í áó-í ùò, ðèèí ñí òñéèò èèè ðáèèáèí çí ùò í ðááñòáèáí èè
í í èðá. Í è í ðèðí áá, í è Èñòí ðèγ, í è Áí á í áí áí ðγò í áí í òíí ,

⁷ Дружинин А. В. «Метель» – «Два гусара». По повести графа Л. Н. Толстого // Дружинин А. В. Литературная критика. С. 119.

-óí è èáè í ù áí éáèí ù ááèáòú. Í í ðí ù, óáí í í ñòè è òáèè ñí çáá-
ρòñý ñáí èí è èρáúí è, è á γóíí ñí ùñéá í í è í á èñðèí í ù è í á
èí áèí ù. γòá èááγ í í æáð áùòú í áçáá í á í ðèí øèí í í í ááùáí áèí í-
ñòè í ðáñèðáí ðéáí ùò (í ðááí èñùááρùèò) áùñéáçááí èè èç
áùñéáçááí èè ááñèðèí ðéáí í áí (èí óí ðí á ðéáí í áí) òáðáèòá-
ðá. Í ðèí øèí í ááùáí áèí í ñòè í ðáñèðèí ðéáí á èç ááñèðèí ðéáí á è
èáæèò á í ñí í áá ááóí í áèñéí áí èèááðáèèçí á, òáè èáè í í , ñ í áí í é
ñóí ðí í ù, óóááðáèááò í í í áí í áðáçéá óáí í í ñòáè è í ðááí èáæáí áí
-áèí ááèá í á ñáí áí áí ùé áùáí ð í èðí áí ççðáí èγ, á ñ áðóáí é - í ò-
ðéòááò í ðáóáí çèè èρáí é èááí èí áèè í á í í í í í èúí í á í áèáááí èá
í ðááèèúí ùí ðáðáí èáí áñáò γéçèñóáí òéáèúí ùò í ðí áèáí . Èρ-
áí á ñòðáí èáí èá í ðáí áí èáòú áóáèèçí í ðáñèðèí òí á è ááñèðèí ðé-
áí á í ðááñòáèγáò ñí áí é í í í ùèòò ñí çáòú «ááèí ñòááí í í ááðí í á»
ó-áí èá, í ðèçùááρùáá è ááñí èρóí í í ðááááí í í é ááγòáèúí í ñòè,
ò. á. γáèγáòñý áóóí áí í é í ðááí í ñùèè é òí òáèèòáðèçí á.

Òáèèí í áðáçíí , èèááðáèúí áγ èááí èí áèγ í ðèè-ááòñý í ò
èááí èí áèè èí í áí ðèí á í á ñòí èúèí ñáí èí ñí ááðáèáí èáí , ñéí èúèí
í í ñéááí ááòáèúí ùí ñí áèρááí èáí òí ðí áèúí í-èí áè-áñéí áí í ðèí-
øèí á í ááùáí áèí í ñòè áí éáèí í áí èç ñóùááí . Óí ðí áèèçí èèááðá-
èèçí á èí ááò í ðèí øèí èáèúí ùé òáðáèòáð. Èèááðáèèçí ááçðáç-
èè-áí é ñí ááðáèáí èρ óááæááí èè, ááí èí òáðáñóáò èèøù òí ò ñí í-
ñí á, èáèèí γòè óááæááí èγ í í èó-áí ù. Ñóòú èèááðáèúí í é èááí-
èí áèè ñí ñòí èò á òíí , -óí -áèí ááè í í æáð áóí áòú áñá, -óí áí ó
çááèáí ðáññóáèòñý, í ðè òñéí áèè, -óí í í áóí ááò ñáí è í á í ò-ò-
æáááò ñáí áí áó ñí ááñòè á í í èúçò èáèí áí -èèáí çáí í í áí èèè áí æá-
ñòááí í í áí ááðí ðèðáðá.

Áí ò γóí ò-òí òí ðí áèúí ùé í ðèí øèí í ááùáí áèí í ñòè í ðá-
ñèðáí ðéáí á èç ááñèðáí ðéáí á è í á áùé áí ñí ðèí γò ðóññéèí èèáá-
ðáèèçí í í . Í áí ðí ðéá, í í -òè áñá ðóññéèà èèááðáèù ñòðáí èèèñú
áùááñòè ááóí í íì èρ òí áí èèè èí í áí áèáá ááγòáèúí í ñòè èç ðáç-
èè-í ùò í áðáòèçè-áñéèò óóááðáèáí èè í ñóùí í ñòè -áèí ááèá.
Èáááèèí, í áí ðèí áð, ñ-èòáè, -óí ááóí í íì èγ í í ðáèè ñáèááòáèú-
ñòáóáò í «í ááèáèí í í , áóóí áí í í í èðá», èí óí ðúè «í áøèí» òðè-
ñòéáí ñóáí è «í í ñòáèèí ááñéí í á-í í áùñí èí í áá áí áøí èí , í á-
òáðéáèúí ùí í èðí í »⁸. ×è-áðèí í í èáááè, -óí èááγ «áñòáñòááí-
í í áí í ðááá» áùòáèáð èç èçí á-áèúí í é, í áðáðèçè-áñéí é ñáí áí-
áù -áèí ááèá. Í í ááí ðí áóáá óóááðáèááè, -óí «èèøù á ñááò áùñ-
øèò èáááèúí ùò í á-áè áðáí áí í ùá í í ðááí í ñòè í í èó-áρò í í-
ðááááí èá»⁹. Í ðááñòáèòáèè γñòáðè-áñéí é èðèðèèè ñéèí í í ù

⁸ Кавелин К. Д. Взгляд на юридический быт древней России. С. 19.
⁹ Новгородцев П. И. Об общественном идеале. С. 91.

áúèè àì àèèèðí ààòù è øàèèèí àeaf nêìì ó ó-áf ep í Ì ðæðaní òì .
 Èðí ì à òí àí , í òí ààèí í áóóí òì ó ò í áí ep àñàò ðóññèèò èèàáð-
 èí á , ðaçèè-í Ùá òáððÙ ààÿðàèúí òí òè , òí òÿ è ààòí òì ò Ò Ù , àñá æá
 í ðááñðààèÿðò òí àí é +àñòè í áí í áí òàèí áí , òí òì Ù í òí ÿàèáí èÿ
 ààèí í áí Àáñí èðòá . Í ðè-èí Ù ÿòí áí òòðáí èáí èÿ í òí èí àeçèðí-
 ààòù +àèí àá-àñèòð ààÿðàèúí òí òòù èáæàò , í à ò í é àçàèÿà , à òíì ,
 +òí ðóññèèé èèàáðàèèçì òàè è í à òí àí áí àèèñÿ òð ààðí í àèñèí áí
 àòí áí èñòè-àñèí áí ò èòá è ðáí àññáí òí í é àáðÙ á «àáèèèí á òí àá-
 í àçí à-áf èá +àèí áàèà» .

Èñòí ðè-àñèè èèàáðàèèçì áí çí èè í à ààçá òèèí òè èè ðáí àñ-
 ñáí òá è áí èáí í àñ í à òááà +áðòÙ í àèðèðè-àñèí áí àòí áí èçì à òí é
 ÿí òè . Í àèðèðè-àñèèé àòí áí èçì èñòí àèò èç òí áí , +òí +àèí áàè
 çáí èì ààò òí òí áí á , òí èèàèúí í á òí àñòí á èí òí òí òá , è +òí ÿòí «òí è-
 èàèúí í á òí àñòí » í òí ðááàèÿàò èðóá àáí í àÿçáí í òí òáè è òí ðáá . Àèÿ
 í àèðèðè-àñèí áí àòí áí èçì à òáðàèòáðí Ù òááððæááí èÿ òèí á :
 «Àñá èðàè òð òí ðèðí á Ù òáí áí áí Ù è ðááí Ù . Òèááí ààðàèúí í , í ááí
 áí òí òòñÿ çá òáí áí áó è ðáááí òòáí » . Í à òáí òí ààèá , ààæá àñèè
 í ðèçí àòù , +òí òááððæááí èá «àñá èðàè òð òí ðèðí á Ù òáí áí áí Ù è
 ðááí Ù » èñòèí í òí (+òí , ðaçòí àáòñÿ , òí òí òí òí) , òí èç ÿòí áí áí àñá í á
 òèááòáò , +òí í ááí áí òí òòñÿ çá òáí áí áó è ðáááí òòáí , òàè æá èàè
 èç òááððæááí èÿ «à èààèí áòá òòí èò àèááí » áí àñá í á òèááòáò , +òí
 í à ÿòí ò àèááí í áí ðáí áí í òí í ááí òèá+òñÿ . Í á òí ðàèðèèá í àèðèðè-
 +àñèèé àòí áí èçì òí òí òí ááí í ðèááñòè òèí ðáá è ÿèí àèí òèì ò
 òáððí ðó , +áí è òí çááí ep àòí áí í áí è òí ðáááèèèí áí í á Ù àñòáá ,
 òàè èàè òí ðááðá Ù áò «àáèèèí á òí ðááí àçí à-áf èá +àèí áàèà» á òèñ-
 òáí ó æáñòèèò è í áí òí èèúí Ù òðááí ááí èé . Í òí ÿòí òí ó ààèúí àè-
 øáá ðaçàèòèè èèááðàèèçì à òí òèí í á òí òí òèè òèðáí èáí èÿ áð-
 òí áí èñòè-àñèí é òí èí àèè , à òí òí òèè ðaçòí í í áí òèáí òèòèçì à ,
 ààæí àèòèí ÿèáí áí òí èí òí òí áí òòáè òí ðèí òèí í ááÙáí àèí òí òè
 áí èæáí í áí èç òòÙááí .

ðóññèáÿ òèèí òèÿ á òàèí ò òàè è í à áÙøèá çá ðáí èè ðá-
 í àññáí òí í áí òòèÿ ò Ùøèáí èÿ . Í á òèò-àèí í à í áè òàè èààèí
 í àèòè òí òèáÙ , òáðàèòáðí Ù á àèÿ ó-áf èé í èèí èàÿ Èóçáí òèí áí ,
 Ì . Õè-èí í , Àæ . Í èèí áàèá Ì èðáí áí èÙ è áð . Çí àí áí èòùá òí òí-
 ááí í òí òè ðóññèí é òèèí òèè – áí òðí òí èí àèçì , èí òí èçì , í òí òí-
 èí àèçì – ÿàèÿðòñÿ òí òí ááí í òí òòÿ è è òèèí òèè èòàèÿÿí òèèò
 àòí áí èñòí á . Áí òí èí á òí ðáááèèèáÙ òí ðááñðààèÿàòñÿ ò í áí èá , +òí
 ðóññèáÿ òèèí òèÿ á Ùá «òáñí í òí ðááí èáòáí à òí àñáí è òí ðí àí è
 í àòèí í àèúí í é áóðí áí òí òè , á òí òí ááí í òí òè òí ðáèèèèèé» , è +òí
 «í í à á Ùá òí ðááÙáááò á òí ðáðí áí òí òí òòí ÿí èè , í à òòáèè òáí í -

òí ðáááèáí èÿ è áÙðááí òèè òí èááðñàèúí Ù ò òí ðèí òèí í á »¹⁰ . Í áí à-
 èí òí í áí áí Ùá òááððæááí èÿ áí òí èí á òí ðèí áí èì Ù è àèÿ çáí ááí í-
 ááðí í àèñèí é òèèí òèè XV–XVI áá . ðaçòí àáòñÿ , ðáí àññáí òí-
 í Ùé òáðàèòáð ðóññèí é òèèí òèè òèè òèáçàèñÿ è í à èááí èí àèè
 ðóññèèò èèááðàèí á . È ÿòí òí ðáááèèèè , í òí èðàèí áè òí áðá , òðè
 òòÙáñòááí í Ù òí ááí òòáòèá ðóññèí áí èèááðàèèèçì á .

Áí-òí áðáÙò , í àèðèðè-àñèèé àòí áí èçì òáàèáè ðóññèèò èè-
 ááðàèí á í áí òí èááí ààðàèúí Ù è . Èááàèèí , í áí ðèí áð , í àñòáèáÿ
 í à àáòí òí èè òí òèè , àèááè òí òí òáò òí òèè á ðáèèèè . ×è-á-
 ðèí òè-èòáè , +òí , òí èí òí òí òááí áí áí , òòÙáñòáò è ðáèèèèçì çí-
 í ðááñòááí í Ùé èáí àè òáÿçè èí àèàèáá òí òí òááðñòáí ò , è òí ÿòí òí
 í èèí ááá òí èí òí òòùð í á òí èáçÙááèñÿ ò èááè áí òóááðñòááí í í áí
 í àáðí àèèçì á . Í í ááí òí àòáá , í áí í áðáí áí í òí òèðèèè é òòí-
 í èçì á , òááððæááè , +òí «òòí í è-àñèèá í òí òòí áí èÿ òòí ÿèè í à òí-
 ááððáí í òí òááèèúí í é òí +áá : á èò èñèáí èÿò ááçòñèí áí í é òí ðáá-
 áÙ æèçí é òí òí ÿàèèí òù èì áí í òí òí òòðáí èáí èá è ááñí èðòí òí ò
 èáááèò , áí á èí òí òí áí í á òí òæáò áÙòù òèèí òí òèí áí ðáçáí èÿ
 í òí àèáí Ù »¹¹ . Èèááðàèúí Ùá èðèðèèè òáðáàèí Ù XIX ááèá áÙèè
 áí áí èúí í èí òí òáðáòèáí Ù á òáí èò àèòáò è í áòáðí èì Ù è èèòá-
 ðáòðí òí òí òí ááòí òí òáò¹² .

Áí-àòí ðÙò , í àèðèðè-àñèèé àòí áí èçì òáàèáè ðóññèèé èè-
 ááðàèèçì áí èèááí í èðáòè-í Ù è . Í òí-òè àñá èèááðàèÙ +è-áðè-
 í òí àñèí é øèí èÙ òè-èòáèè , +òí òí ðááñòáèòàèúí àÿ àèáñòù í á
 áí èæáí á áÙðáæàòù èí òáðáñÙ èçàèðáòáèáè . Çàèí í òí ààðàèè , í òí èò
 òí í áí èð , áí èæáí Ù á òáí áè ààÿðàèúí òí òè èñòí àèòù èç òí àòáòèçè-
 +àñèèò òí ðááñðààèáí èé í «àñòáñòááí òí òí ðááá» , à í á èç í á Ù àñò-
 ááí í Ù èí òáðáñí á , àñáááá òðí òí òèðàèúí Ù è èçì áí +èáÙò . Õà-
 èèí í áðáçí òí , í òí èèòè-àñèèí èáááèí ðóññèèò èèááðàèí á áÙèá
 í á ááí í èðáòèÿ , à í èèááðòèÿ . Àñèè áÙáí ðÙ òí òí èí àðòñÿ èèòù
 èàè ààèáàèðí ááí èá òí èí òí òí +èè , òí , òèááí ààðàèúí í , ááí òáòÙ
 ðáññí àðèááðòñÿ í á èàè áÙðáçèòáèè áí èè í áðí áá , à èàè í àèáí-
 èáá òí òáðÙá è +àñòí Ùá èðàè . Àèáñòù , òí àèáñí òí òàèèí áí ççðáí è-
 ÿí , áí èæáí á òí ðèí áàèáæàòù í á í áðí áó , à í àèáí èáá áí òí èí Ù
 ááí òí ðááñòáèòàèÿ ò , á . ÿèèòá èèè í èèááðòèè . Í ðèí òèí , òí-

¹⁰ Замалеев А. Ф. Лекции по истории русской философии. – СПб., 1994. С. 169.
¹¹ Новгородцев П. И. Об общественном идеале. С. 55.
¹² Об этом свидетельствует, например, тот факт, что представители эстетиче-
 ской критики не приняли роман Л. Н. Толстого «Война и мир», так как сочли
 его не соответствующим эстетическим канонам исторического романа (см.,
 напр.: Анненков П. В. Исторические и эстетические вопросы в романе
 гр. Л. Н. Толстого «Война и мир» // Вестник Европы. 1868. № 2. С. 774–795).

æani í eí oí ðí í ó aai óaðu í á yæyþony aúðaçeðæyí è eí ðaðá-
 ní á eçæðaðææé, áúè á 1906 áí áó çæðái eáf á í í eí æáf èè í áú-
 áí ðað á Áí nóaðñóáí í oþ Áóí ó. Ðaçóeuðað í áí oí ðí øí eçáñ-
 ðái : oí , ðóí í ðí eñóí æeí á Áóí á, í á èí æí í eææí áí í oí í ø-
 í èy è ðææuí úí í í ðááí í ñoyí è eí oáðñai í áñæái èy èí í á-
 ðèè. Áai í eðaðey, áææá áñèè í í á í á ní í ní áí á óeó-øeuð æeçí ú
 í áðí áá, í í æað oí oy áú «áúí óñðeuú í áð», ð. á. í áðái áñèè í í èè-
 ðè-áñeóp áí ðúaó ñ óeèó á çæú çañáái èé. Á Ðí ññèè yóí áí í á
 í ðí eçí øeí. Í eæaðøey, áææá eæaðæuí ay, í á í ðaáñóæyáð
 ní áí è æúaðí aðæú í í í aðøe-áñeí í ó áæí í æeáñeþ.

Á-odáúeó, í æðeoe-áñeèè aóí áí eçí náææe ðóññeó eæáð-
 ðæí á ááññeúí úí è á áí ðúaá ñ í ðí ðeáí eæai è eæáðæeèçí á. Á
 Ðí ññèè eæáðæeèçí í úðæñý áí ðí óúñý ñ ðææeðæé è ðááí eþröe-
 áé «í ðóæúáí í ðí ðeáí eæa», ð. á. í í ñóeèðoy í áææá «áá-í úá
 eááæú», ní í ní áí úá áaðú óáðáúá í ní í ááí èy æy í eðí áí ççðá-
 í èy è ááyóæuí í ñè. Í áí æeí, eç «áá-í úó eááæí á» è «óáðáúó
 í ní í ááí èé» áí ðaçáí eáá-á áúááñðè í áí áóí æeí í ñóú í í eí í áí áæ-
 í í í úñeey, áí nóaðñóáí í í áí í áðáðí æeèçí á è ðañí ðaáú í áá
 eí æeí í úñeyúèí è, ð-áí , í áí ðeí áð, í ðeí øeí náí áí áú ní ááñè.
 Ðóññeí eæáðæeáí í á-ááí áúeí í ðí ðeáí í í ñóæeóú náí eí
 eááéí úí áðááí. Eæáðæeúí ay eááí eí æy í í æað í í eðaðuñý
 oí eúeí í á ðaçóí í úé ñeáí ðeøeçí. «Áæí ñóáí í ay óáðáay è
 í ðí í ay í í ðá náí áí áú, – í eñæé á í á-æéá í ðí øeí áí áæá
 Ñ. É. Óðái è, – áñóú eðeøeøeçí , ní çí áí eá í oí í ñeðæuí í ñèè áñáð
 ðæí áá-áñeèó ááðí ááí èé è ñóðái eáí èé, í ææáþúáá í áyçáí -
 í í ñóú óáææaðú áñáð eþáæ è náí áí áó»¹³.

Á XIX–XX áá. çai ááí í ááðí í æñèèè eæáðæeèçí í ðaðáðí æé
 ñóúáñóáí í úá eçí áí áí èy. Í í í ðeáçæñý í ð eóéúðá ðæí ááèà è
 ñóæé áí eáá í ðaáí aðe-í úí . Áæeáðæeúí Í Í Í í í ðáááð ðæí áá-
 eá, á í ðeè-èá í ð áí áðeæáí ñeí áí Áeèey í í ðáááð, í í eðááñý
 óæá í á í á óðááðæááí eá í «í áí óúáí eáí úó í ðáááð ðæí ááèa»,
 eí oí ðúí è ááí «í ááæèè Óáí ðáó», á eèøú í á áí çí í æí í ñóú eí í -
 náí ñóñá í áæáó ðaçèè-í úí è í eðí áí ççðái ðæèè è è eóéúóð-
 í úí è óðáæeøeyí è. Eñóí ðeè-í óæeèeñó Á. Í . Í áðái í í í á, í ð-
 í á-ay eçí áí áí èy óaðæóaða ní áðái áí í é çai ááí í é ááí í eðá-
 ðèè, ñ-eóááð, ðóí ðáøþúoþ ðí eú á yóí í í ðí óáññá ñúáðæé í ñe-
 oí áí æeèç. «Í úí áóí ýý ááí í eðaðey, – í eðáð í í , – í ðè í í ú í í é
 í í áááðæeá í ñeóí áí æeèçá, í oí þáú í á í áí eúúááñý ðæí ááeí í .
 Í í á í áðáñóæèá ñóðí eóú áóí áí eñðè-áñeèè í èð – ðóí í á í áøæáð

¹³ Франк С. Л. Философия и жизнь. – СПб., 1910., С. 159.

æé í ðeí yóú ðæí áææa ðæeí , eæeí á í í áñóú»¹⁴. Í á í í é açæyá,
 í ñeóí áí æeèç ðóð í á í ðe-áí . Óðæeæeçí , ñ ááí í eóí eí ææé Ýðí ñá
 è Óáí áóí ñá, ñ ááñí eþóí í í ðí eçáí eúí úí è (í áí ðí ááðyáí úí è)
 eí áðí ðaðaðeýí è ðæí áá-áñeèó í í ñóóí eí á, ñeí áí eí á eóéúóð-
 ðú è ní í ææáí èé, ñeí ðáá í í æað ñóaðú í ní í áí è í áí eí í ñáðáðeç-
 í á (ðóí è í ðí eçí øeí ñ øeéí ní øeáé É. Á. Þ í áá), ð-áí ní í ní áñ-
 áí ááóú ðaçæeøeþ ááí í eðáðe-áñeèó è eæáðæeúí úó í ðeí øeí í á.
 Á çí á-eòæeúí í áí eúøæé ñóáí áí è í á eçí áí áí eá óaðæeóaða ní-
 áðái áí í í é ááí í eðáðeè í í æeeyè í í çeðeæeçí . Í í çeðeæeçí ááá-
 í óøæé á í ðí øeí á, í í ðí æeá í áñó áí ð-áðí eó øeéí ní øñeèó í á-
 í ðææeáí èé, eí oí ðúá í oí í ñyony è í áí ó ááñúí á eðeøe-áñeè. Í í
 í í náæeè æey ááí í eðáðeè í áí í áææí í á áæeí : í ðí ááè ðæéóp
 áðái úí í áæáó í eðí í óæeóí á è í eðí í í áøeð ææeáí èé è í áó-èè
 í á í óaðú è í á ní áøeááðú ááá yøeð í eðá. Í í çeðeæeçí çáááð-
 øeè eí í óáí óðæeúí í á ñai í í ðááæeáí eá eæáðæeèçí á. Á æúðáð-
 í áðeáí úá í í çeðeæeçí ó øeéí ní øñeèá ðá-áí èy eæeáí í eaçúáæè
 eááí eí æe-áñeóp í í áááðæeó í ðaáí í ó eèè eááí í ó yéñóðái eçí ó,
 eæeáí í ñóááæeñú ðeñóí í áðæeí æeúí úí è yæeáí èyí è.

Á ÓÓ áææá á Ðí ññèè ñeí áí «í í çeðeæeçí » ñóæeí í í ðè ðóí
 áðái í úí . Ní áðái áí í ay «eæáðæeúí ay» eí óæeèæeáí øey óæeæeá-
 áñý í ðá-áñóáí í úí ðæeæeí çí úí í í ááðí eçí í í í á-æeá áææa,
 í eñðe-áñeí è í í oí eí ææé Óæeááááðá, í áæe-áñeèè è çæeèí á-
 í èyí è í í ñóñóðeóóðæeñóí á è ð. í . Í í çeðeæeçí í ñóááñý ñá-
 í úí í áí í í øeyðí úí øeéí ní øñeèí ó-áí eáí . Áñá yóí náæáðæeú-
 ñóáóáð, ðóí ðóññeay eí óæeèæeáí øey ðæè è í á eçááæeáñú í ð ðí-
 í áí ðe-áñeí è eþáæ è í eðái . Eæáðæeèçí á Ðí ññèè í eðái í áð
 èèøú oí ááá, eí ááá í ú í í eí áí , ðóí í áí ááí oí eúeí ááçðæeè-
 í úé è áí áðó è çeó í eð óæeóí á. Áñá í ñóæeúí í á – á í áøeð ðóeáð.

¹⁴ Парамонов Б. М. Пантеон. Демократия как религиозная проблема // Социо-
 Логос. Вып. 1. – М., 1991. С. 365.

2. I t eei et aey 0000eçì à

A enoi dee deet ni oee anoda+apony ei eae aao0 dei ta. Anou ei eae i «aa+i uo 0eei ni oneeo i di aei ao», e ei oi duì i u ta-dauaai ny, çaaüaay i aaeao, i daaeybueo í an iò adaì af e eo ni çaaí ey. Anou ei eae, oaeeti i aoyi ouüa a eoëuoodí op e eaaí ei ae+áneop neda0e0ep nai aaí adai ai e e í anóueá í a naaa yai ua i deçi aee enoi de+aneí e onei af inòe, i oi i nedaëui inòe. Eí eaa, i ei oi di e i teaa0 da+u a í anoi yuai daçaaea, i oi i nedaony e ei eaaì aoi di af dei a. Anee au i t af í a ni +ei af eá i t yaeeí nu a í a0e af e, oi aaí, nei daa anaai, ai ni dei yee au eae i da-f op 000e0 eee e0-. I t ni çaaaaei nu yoi ni +ei af eá n nai ui e naðu-áci ui e í ai adaí eyi e e a çí a+e0aëui í e noai af e i oðaaeaa ai n-í i anoaopuaa oi i anodi af eá nai ae yi t o0. Da+u eaa0 í a eçaaí-í í e a i aodi daaa a 1918 a. ei eaa Á. Á. i teaa0aaa e í . í . í o-í ei a «í di oea 0eae0eçaoee»¹⁵.

Çi aoi ee e oai e0aee oai da0e+anei ai í aneaaey í . í . í oí e-í a í a epayo ani i ei auu í a yoi e ei eaa, ðanni aodeaay aa eae ne0+aéí ue, i i di aaeí í ue di i af de+ane0i oaadí i daai ep0e-i í í í e yi t o0e yi eçi a a oai d+anoaa o+af í af. E ai daaa0: noi e0 ee au0a0ne0aa0u eç çaaaaí ey ni +ei af eá, i o ei oi di ai, eae eçaañ0-í í , i oðaae0eñu nai e aadi du. Oaa a 1920 ai a0 i teaa0aaa ai af-ðee í oí ei ó, +oi yoi o i di a0e0 e0 ni ai anoi í af oai d+anoaa au0e «nai ui adyçi ui aaeí i » aaí aeçi e, e +oi í í «í eei aaa dae í a i nooi aeny»¹⁶. I t a í anoi yuai i +adeá y í a ni aedapnu aaaaou oai da0e+aneop eee, oai ai eaa, í daañoaaí í op i oai eo yoi o i di eçaaaai ep. I í í ei da0ani í ee0u eae ei ae+anee í af aoi ae-i ue i í í af o daçae0ey eoëuoodu, ni aad0ai í í í çaaenyuee i o noai ae0eaf uo i i deai a e onoi í af e epaae, a oai d+anoaa ei oi-duo yoi o i í í af o í a0ae nai a aaeaa0i í a au0a0aeí eá.

¹⁵ Наверное, нет необходимости представлять читателю известного отечественного искусствоведа Николая Николаевича Пунина. Что же касается другого автора рассматриваемой книги, то не будет лишним сообщить, что филолог, библиограф и педагог Евгений Алексеевич Полетаев родился в 1885 г., окончил Царско-сельскую гимназию, затем Санкт-Петербургский университет. Сражался на фронтах Первой мировой войны. С 1917 по 1921 гг. работал в Наркомате просвещения, затем занимался педагогической деятельностью. В 1937 г. Е. А. Полетаев был арестован и расстрелян. Реабилитирован в 1991 г.

¹⁶ Пунин Н. Н. Мир светел любовью. Дневники. Письма. – М., 1991. С. 125.

Ãdya0uay eoëuooðà

I daaeneí aeá e ei eaa i oi ei a e i teaa0aaa í ai enae nai í adei i i di naauai ey Á. Á. Eoi a+adhnee. Eí oae0e0aí ou, i o-í a+ae í adei i , í au+í í i dei ay0 e ni deaeeçi o i t aaoì i t de-aaì : eeaí eç +oañ0aa ni daaa0e0eai noe e aaeí noe e í açaí eai-í ui , eeaí eç í af aaeno0e e daaeí o, oai adapuai o e ei dae0e-aaí 0ep. I t a aaf í í i neo+aa i u ei aaí aaeí n yaai eai ni aad-0ai í í adoaí ai i t ðyaea. Aaa i t ei au0e ei dae0e0e0a0eaa af çepae-ee a daai +ai aae0aí ee eae daç oi , +oi í au+í í ei oae0e0aí 0ep i daaa0. «O00ea ee: i di neaa0eou aeno0eí eei o, i anni ai nou, aen-oi ei nou, í ao+i op daaeai af da0ep e i aoi eçao0ep aeçi e»¹⁷. I af aei ei af í í aeno0eí eei a, i anni ai nou e aanoi ei nou «ni noaa-eybo nai op i t ae0eí í op noú í í nou í í aae0aaí daai +aaí eeanaa». Oae0eí i adaçí i , aadi du ei eae «í di dea 0eae0eçao0e» i daa-ñoaaeybo ni af e ei dae0e0e0a0eai í í af ai dei a, ai oi au0e ae0eaf i í í ae0ep+eouñy e af duaa ça aaeí ei i i oi eçi a.

N 1917 ai aa i oi ei e i teaa0aaa – i oaañoaaí í ua daai oi eee ai çaeaaeyai í ai Eoi a+adhneeí í adei i a0a. I oi ei – ei i enna0 ðoñneí ai i oçay e Yoi e0a0e; I teaa0aaa – çaaaaopuee i oaaei i noaaí aai í adaçí aaf ey. Eí eaa «í di dea 0eae0eçao0e» i daa-ñoaaeyea ni af e nai aaí di aa oai da0e+aneí a í af ní í aaí eá i di-adaí i u eoëuoodí í af no0í e0a0eñoaa, ei oi ðop «i t ei au0e ei dae-0e0e0a0e» í ai adae0e0eñu i daaeí ae0eou af eú0a0e0eñeí i o i da-0e0a0eño0a0.

Nai e ðañoaaí ey i oi ei e i teaa0aaa au0o0í eee í a i di-0eai í í noaaeai ee eoëuooðu e 0eae0eçao0e. Yoi i di 0eai í í n-0aa0eai eá eçaañ0í í n na0aaei u XIX a0eá a í ai a0eí e 0eeí ni o-ñeí e e0a0a0oðà, í í a ðí n0e0e oi ai adai af e í í í au0a í a oní aei í dei adañ0e i t í 0eydi inou. I ai a0e0eá i un0e0a0e oadi ei í í «eoëuooða» í au+í í í af çí a+ae0e auñ0eá oaf í inòe e eaaa0e, a dae0e ei dae0e0e0a0eui ua, i í daeui ua e oai aanoaaí í ua eá+a-ñoaa í auñ0aa. Oadi ei a «0eae0eçao0ey», eae i daae0eí, i de-i af yeny aey oada0e0a0e0e0e oadi eee, oadi í ei aee e adaa0e «i ad0e0e0eui uo a0e0e di a». I t a ei eaa i oi ei a e i teaa0aaa i u í aoi aei í a+oi ei í a.

Eoëuooðà, ni aeaní í aaoí daí – yoi i aoi en0e+aneay e i í-í en0e+aneí a ni 0eaeui í a 0aeí a, í ní í aaí í í a í a ðani ai i í dei-0eí a; a 0eae0eçao0ey – yoi aoi af en0e+aneí a e ei aeae0a0e0e-

¹⁷ Луначарский А. В. Предисловие // Полетаев Е., Пунин Н. Против цивилизации. – Пг., 1918. С. IV.

ñòe+añeī ā īāUāñòāī, īñī īāāī ī īā ī ā «ñeō+aeī Ūō ñī āāēī āī ēyō». Ēēāññe+āñēēē ī āđāçāō ēōēūōōđū ī đāāñōāēyēī ñī āī ē āđāāī ā-āđā+āñēī ā īāUāñòāī. Āđā+āñēī ē ēōēūōōđā āUēē ī đēñōUē, ī đā-æāā āñāāī, āāā āāUē: ī āōēī ī āēūī ī ā āēī ñòāī ē ī āđāī ēçāōēy æēçī ē. Ē yōē āāā ōāēōī đā ī āāñī ā+ēēē āā ī ēđī āī ā ī āōUāñòāī ē ñāāēāēē ī āđāçōī ī ēōēūōōđū āēy āñāō ī īñēāāōpUēō ī ī ēī ēāī ēē. Āñy ī īñēāāōpUāy ēñōī đēy āUēā ī ī ī ūōēī ē āī ñēđāñēōū ēōēūōōđō yēēēī ī ā. ī ī ī ūōēē yōē ā ōī ē ēēē ēī ī ē ñōāī āī ē ī ēaçUāāēēñū ī āōāā+ī ūī ē. Ē ōī ēūēī ā ī āøē āī ē ñōāēī āī çī ī āēī ūī ī đāī āī-ēāī ēā ōēāēēēçāōēē ē āī ññōāī ī āēāī ēā ēēāññe+āñēī ē ēōēūōōđū. Yōā āī çī ī āēī ī ñōū ī ōēđūēāñū ñ ī ī yāēāī ēāī ñī ōēāēñēō+āñēī āī āāēæāī ēy, ēī ōī đī ā āī āēāō ōāēā ī ī ñōāāēēī ī đēī ōēī ñī ēēāāđ-ī ī ñēē ē ī āUāñòāāī ī ī ē ī đāāī ēçāōēē ī đī ēçāī āñōāā. ī āī āēī ī đāāñōī ēō āUā ī ī ñōāāēōū ñī ōēāēēñēō+āñēī ā āāēæāī ēā ī ā āāçēñ «çāī đī āī āī đāñī āī āī ñī çī āī ēy». «Ēāāy ī āōēī ī āēūī ī āī ēā+āñōāā – ī đī āī çāēāøāēē āāōī đū, – ī āī ēī ōāī ā āī ēæāī ā ñōāōū ēō+øāē ēāāāē ī đī ēāōāđēāōā»¹⁸.

Ēāēī āU æā īñī ī āī ūā +āđōū āđyāōUāē ēōēūōōđū? ī āđāUī ē īñī ī āī ūī āā ī đēī ōēī ī ī āī ēæāī ñōāōū ī đēī ōēī ī āō+ī ī ñōē, ī ī ī ā ā ñī ūñēā «ī đī ōāāōāī ēy ī āōēē», ā ā ñī ūñēā ñī çī āōāēūī ī ē ōī ī đyāī +āī ī ī ñōē ē ōī đāāēāī ēy æēçī ūp. ī ī āāy ēōēūōōđā ī ā ñōāāēō ī āđāā ñī āī ē ēāēēō-ōī ēī ī ā+ī ūō ē āāñī ēpōī ūō ōāēāē, ī ī ī ī ēī āāō ñāāy ēāē «āāñēī ī ā+ī ūē ñēī đāçēđōpUēē ī đī ōāññ āē-ōēāī ī āī ī đēñī ī ñī āēāī ēy ē ēī ñī ī ñō», ī ēāī ī ī āđī ōp đāāī ōō ī ī ī đāī āī ēāī ēp ī đēđī āī ī āī ōāī ñā¹⁹.

Āōī đūī ī đēçī āēī ī āōāōUāē ēōēūōōđū āī ēæāī ñōāōū ōōōō-đēçī. Ēpāī āū ē "ī đāēđāñī ī ī ō ī đī øēī ī ō" ē ōī ñēā ī ī "āī đī āēī ī ī ēī ēī ēēāī", āī ñōēUāī ēā ñōāđēī ī ūī ē ī đī ēçāāāāī ēyī ē ēñ-ēōññōāā ē ī ī ñōāēūāēy ī ī đōāāēōēī ī ī ūī ōī đī āī æēçī ē, āāñū yōī ō ī āññāēçī ē ī āēđī ōēēēy – āī āñā ī ā ī đēçī āē ēōēūōōđū. Āñyēēē ī đī āđāññ āñōū ī ñāī āī æāāī ēā ī ō āđōçā đōāāēōēē²⁰.

Ōđāōūēī ī đēçī āēī ī ī ī āī ē ēōēūōōđū ñōāī āō «ēī ī đō-āēōōā-đāī ōēāōēy». ĀōāōUāē ēōēūōōđā ī ā ōī ēūēī +ōæā yāī ēçī, ēī āē-āēāōāēēçī ē āī āđōēy, ī ī ī ī ā āī ī āUā ī ā çī āāō ī ē+āāī ēē+ī ī āī ē ñāī ī ñōī yōāēūī ī āī. Ēpāē ī ī āī ē yī ī ōē ñ ōēUāēī ē āōāōō āñī ī ī ē-ī āōū ī ōāō āđāī āī āō, ēī āāā ñōUāī ī āUēī āōī āōū ē +ōāñōāī āāōū ēāē āñā. Đāçōī āāōñy, āōāōUāy ēōēūōōđā ī ā çī āāō ī ēēāēēō āā-ī ēāā, āāđī āā ēēē ēçāđāī ī ēēī ā. Ā ñāī āī āāēæāī ēē ī ī ā ī ēđāāō-

¹⁸ Полетаев Е., Пунин Н. Против цивилизации. С. 15.
¹⁹ Там же. С. 26.
²⁰ Там же. С. 27.

ñy ēñēēp+ēōāēūī ī ī ā ī āññī āī ā, ēī ēēāēōēāī ī ā ōāī đ+āñōāī. Ē ēī ī ā+ī ī «ēōēūōōđī ī ā ī āUāñòāī āōāōUāāī ī ā çī āāō ñāī āī āU, ā çī āāō ñēī đāā āī āđī āī ēūī ī ā đāāñōāī, ī đāāī ēçī āāī ī ī ā ī ā ōāī đ+ā-ñōāā ā ēī ōāđāñāō ōāēī āī »²¹.

ī ī āāy ēōēūōōđā ī đāāī ī ēāāāāō ē ī ī āōp yōēēō. Ā īñī ī āā ī ī-āī ē yōēēē «āōāāō ēāæāōū ī ā ī ā+ōāōāēūī ī ā ñī ñōđāāāī ēā ē +ōæī-ī ō āāēāēī ī ō āī đp... ā ōāāđāī ā, ñī ī ēī ēī ī ā +ōāñōāī ñī ēēāāđī ī ñōē ñ ōī āāđēUāī ī ī ī āUāī ō āāēō, ñ ñī ñāāī ī ā ī đāāī ēçī āāī ī ī ē, ī ā-ōāī ēçēđī āāī ī ī ē ōāēāī āā. Ēōēūōōđī āy yōēēā ī ā ī āđāāđōæāī ā ñī ñōāāāī ēāī »²².

Ē, ī āēī ī āō, āāæī āēøēī ēā+āñōāī ī āōāōUāē ēōēūōōđū ñōāī āō ī ī đāāāēāī ī āy «āāçēī ōāēēāēōōāēēçāōēy» ēpāāē. ī đāā-øāñōāōpUēā yī ī ōē, ēī āāā +āēī āāē āUē āUī ōāæāī ī ī ñōī yī ī ī āī đī ōūñy çā ñāī ā ñōUāñòāī āāī ēā, ī đēāāēē ē āēī āđōđī ōēđī āāī-ī ī ī ō đāçāēōēp ēī ōāēēāēōā. ī ī āōāōUāy ī đāāī ēçī āāī ī āy ē ī ā-ōāī ēçēđī āāī ī āy æēçī ū ñī çāāñō ēī ūā ōñēī āēy āēy yāī ēpōēē ī ī çāā. ī ī āēī ī ī æēāāōū «+āñōē+ī ī ā ī đēđōī ēāī ēā ēī ōāēēāēōā çā ñ+āō ēī đāī ñēōēēāōēē ēī ñōēī ēōā»²³.

Ēōāē, ī āō+ī ī ñōū, ōōōōđēçī, ī āññī āī ñōū, āāāōī āī ēçāōēy ē āāçēī ōāēēāēōōāēēçāōēy – āī ō īñī ī āī ūā ēā+āñōāā āōāōUāē ēī ī ī ōī ēñōē+āñēī ē ēōēūōōđū ē, ñēāāī āāōāēūī ī, īñī ī āī ūā çāāā-+ē ēōēūōōđī ī-ī đī ñāāōēōāēūī ī ē đāāī ōū. ī ī ī ī āāy ēōēūōōđā ī ā ī ī āāō āī çī ēēī ōōū ēç ī ē+āāī. ī ī ī ī āī ēp ī ōī ēī ā ē ī ēāōāāāā, ō ī ī āī ē ēōēūōōđū ōāā ēī āpōñy ī āōēī ī āēūī ūā ē āī ñōāāđñōāāī-ī ūā ī đāāī ī ñŪēēē. Ōāēēā ī đāāī ī ñŪēēē āāōī đū ēī ēāē «ī đī đēā ōēāēēēçāōēē» ī āī āđōāæēēē ōāī, ī đēōāā ōī ēūēī +ōī ēñōī āēēā ñī āđōāēūī āy ōāđī çā āēy đī ññēē: ā ñī āōēōē+āñēēō ñāī ēñōāāō āāđī āī ñēī ē ī āōēē ē, ñī ī ōāāōñōāāī ī ī, ā ī ī ēēōēēī-yēī ī ī ī ē+ā-ñēēō ī ñī āāī ī ī ñōyō āāđī āī ñēī āī āī ñōāāđñōāā.

Homo Germanicus

ī ī ōāāāđæāāī ēp ñāī ēō āāōī đī ā, ī ūñēē ī āāēēēī ī ī đāāī ā-çī ā+āī ēē āāđī āī ñēī ē ī āōēē ī đēøēē ēī ā āī ēī āō ā 1916 āī āō, ō. ā. ā đāçāāđ ī ēđī āī ē āī ēī ū. ī āōī āēāøāī ōñy ī ā ī ī çēōēyō ā Āāēēōēē ī ī ēāōāāāō ē ī ñōāāøāī ōñy ā ī āđōī āđāāā ī ōī ēī ō ī ī +ōē ā ī āī ī ē ōī æā āđāī y ī ōēđūēñy ī ī āēēī ī ūē ñī ūñē ī đī ēñōī āy-ūēō ñī āUōēē: ōāēōUāy āī ēī ā āñōū āāēē+āēøāā ā ēñōī đēē +āēī-

²¹ Там же. С. 43.
²² Там же.
²³ Там же. С. 42.

aa+anbaa noi eei faaf ea aao i dei oei fa æeçí è, aao i eoi af ççðaf eé, noi eei faaf ea eoeuodou è oeaeèeçaoèè.

Aey yi toe I adae i eoi af e af ef u acua oadaeoadi a ita- adef ooi oeef ni oneay ei oadi daboey i di enoi ayueo ni au- oee. Ni faaeo adaeapueo noi di i daai dei ei aeeni iti uee ini uneeou af ef o eae i di deai noi yi ea aao i adoeçe+aneeo i dei oei fa. Yoa af ef a, oadaeaae a 1916 ai ao eni af neee oe- ei ni o l . aa Oiti oti a i daaenei aee e odoi oocnei o eçaa ep nai ae ef eae «Odaae+aneia i uouai ea æeçí è», anou «af duaa i aeao aaoi y ef i dai oeyi e e aaoi y i uouai eyi e æeçí è. Ni faife noi di i u – ycu+aneia e i adoeaeeoe+aneia i uouai ea æeçí è i donnei af ei i adoeçeçí a, açuapuaa e aadi af nei o Ai ao, ef oi oue anou i e +oi ef fa, eae i doni i eoeoeoi aaf ita e ni di aoeoi aaf ita i a i da+ i ua i faana Ai noaodnoi ; n adoi e noi- di i u – nayoua eaaaeu adaei-eadei i-odeindeai nei e oeaeèeçao- ee»²⁴. Au a dai uoa donnee oeef ni o A. Ydi daçuyi ye, +oi i a-aaoyny af ef a anou noi eei faaf ea donnei af «i i oi ef æeçí a» n i ai aoeei «oai i i af aeçeçí i i ».

I a i af aa oeef ni oe+i i af ni dei ei aee af ef o aadi af neea ef oaeaeoouaeu. Oae eoi i aeoe e i ai aoeee i enaoaeu XX aaea Oti an l af i a nai ae ef eaa «Daçi uoeai ey ai i eoe+i i af » (1918 a.) oadaeaae, +oi i a ooi fao i eoi af e af ef u i di eçí ø- ei noi eei faaf ea aao aaf eo i di deai eei a: i adoeçeef- ynbae+aneia aooa aadi af nei e eoeuodou e daoei faeu i i daai ad+aneia ai aooa af ae i-odai oocnei e oeaeèeçaoèè. I a- faei, a i oee+ea i o Oiti oti eee Ydi a, O. l af i faa oi aae, i i +ai o nbae adaa i Aadi af ee i eaçaeanu Di nney. I i aaf i fa- i ep, Aadi af ee e Di nnee neaaf aaei au i adi aeduny i i af o noi- di i o eei ee ooi i a e ai anba nbae aduny n danoeai i u Çai aaf i .

I i eaoaaa e i oi ef oi æa i i eaaaee, +oi Di nnee a i di oaa- oae af ef a neaaf aaei au nbae aduny i a noi di i a Aadi af ee. I i oi, +oi, i i eo i i af ep, af aeai i i deaeaeadu donnee a i ai oao, i aei i ai i i ef aei i auae epaae O. l af i a, a nei daa i i oi aeei i a dei e+i ue i adaç adaa. Di nnep e Aadi af ep naeeaaad i a i ni aay «i adoeçe+i i nou» e «ynbae+i i nou», a, i af di dea, i a- dai eçaoey e i açeèe+eaa ea æeçí è. Anui a dan i di noai af i ue eaddeaadodi ue i adaç i ai oa – aenoei eei eoi aaf i i af e i a i ad- i af af i i af eçeèeaf ae daoeaeneae af yee, af adi oaaapuaaf a i auai nodi p – nae aey aadi di a «i di dea oeaeèeçaoèè» e don-

²⁴ Unamuno Miguel de. Prologue a la traduction française // Unamuno M. de. Le sentiment tragique de la vie. – Paris., 1979. P. 8.

neei i aoei faeu i u eaaaef i . A ef i a-i i i n-aad, aaf ay i a nodai eoa eo ef eae I i eaoaaa e I oi ef a oadaeoadenoeea i ai ao- ei e eoeuodou aani a i i oi aee i a o, ef oi oop aaaaee Oiti oti eee Ydi ; oi euei i dai eaaef nu ana yoi n «i di deai i i ef æi u i çí ae i i ».

Aadi af neay i aoy, ni aeani i i oi ef o e i i eaoaaa, eadaea i i çoeai op oi eu i a i di oyaei ee ana enoi dee Aadi i u. E i aaa en+adi aea naay adaei-dei neay eoeuoda, ei af i i aadi af neea i eai af a ni anee aa n eoa çai ee. E i aaa i adyoaea nbaaf aaei- aay oeaeèeçaoey, ei af i i aadi af neee i adi a deaçe i ou e i i- ai i o i eoi af ççðaf ep e i fa i i o dei o æeçí è. E a i aoe af e, Aadi af ey noi eo a aaf adaa i eoi af af daçaoey. Ni adai af i ue i eeeoadeçi e ni oeae-ei i adoeçeçi Aadi af ee – «i a i oeaèa, i a i aaf daçoi af ea, i a neo+aei i nou i i eoe+aneie ef i upi eod- ou. I i i daanbaeyad ni af e i af adi ae i ue i di aoeo aeoi +aeoeo aaf i uo aadi af nei e enoi dee e danu»²⁵.

Oti, +oi a ni adai af i i e af ef a a noaf a adaa i Aadi af ee i ea- çaeenu Ai aey e Odi oey, i daanoaeyei nu aadi dai +ai -oi ai i ef a anbaaf i u i e çaei i i adi u i . Af aee+af a – yoi oi dai- aay i aoy, i daa uoa anaaf oaf yuay ee+i i a aeaaf i i eo+ea, i a- aeao, aaduoè, i i i noi yi i i auapuaay nai e «eoi a+aneea ef- noi eou» ça aai i edoe+aneea i dei oei u anaaf +aei aa+anba. Odi oocu – noaaf ef aeaeaoaeeoe+aneay i aoy, +ua naaf ai- i af di af e+aneia (i daei ouanoai i i ae i faeu+aneia) naeunef a oi çyenoaf i deaafi e daçaeai ep i auanoa i a i oaaeu i u y+ae- ee, a ef oi ouo i adai noai af i op oi eu eadao ee+i i nou. I i ea- eei æa i adaç i i nbae adaa i Aadi af ee i eaçaeanu Di nney – nodai a, aey ef oi oi e ana aa acua oadaeoadi a i eçay i dai ea çí a+af ey ee+i i noe, e a i ni faa yef i i eee ef oi oi e ana aa ea- aeai «çadi i af a oi çyenoaf », nai i i i naa ni i ni noaopuaa ef e- eaeeoaeçi o e i adai eçaoee æeçí e? «Oti euei eoddi ni eadaf ey i i eoe+aneeo i di i dai ee ei i adoeaeeoe+aneie Aadi i u çano- aeee Di nnep a yoi i ef i oeeoa aao i eoi af ççðaf ee çaf yoi i a- noi a eaaa daaaf a aadi af nei af i adi aa»²⁶. I a nai i i aae a- eeei di nneay i aoy ana aa daçaeaanu a oi i æa i af daeaf ee, +oi e aadi af neay. E a aeeaeoa adai y neaao i aeadao i aeadao eo i auaaef af ey a af duaa i di dea i di af eaøae af aei -odai oocnei e oeaeèeçaoèè ça i i aop Aadi i o.

²⁵ Полетаев Е., Пунин Н. Ук. соч. С. 116.

²⁶ Там же. С. 120.

Í ðí eáað aányou-i yoi aaoabú eáð, e eáæ, aÚneáçaf í Úá í í-
 eí aÚí e ðaaf oí eéai e Í aðeí í ðí na, eýaóð a í ní í aó í í Ú í í aí
 áææaf eý, eçáañó í aí í í a eí aí aí «í aóeí í aè-aí eúðááeçí ».
 Áaðí aí nées eáaf eí a yoi aí áææaf eý Ýðí ñó Í eéèø aóáað í á-
 oabú í áæeéí e nēaayí í -áaðí aí nēí e oēaēēeçaoēē «í ð Oeóí aí
 í eáaf a aí Ðaéí a» e í aaeí you Áeðeáða çá oí, +oí oí o í eaçaeñý
 +aéí aaeí í í a í í ðæe+añeí aí (nēaayí í -áaðí aí nēí aí), a ðí í aí -
 nēí aí ðeí a, eai eooēeðí aae í áðaa Ðeí í í, í a oāeaaē nāí aāí añ-
 oānoaáí í í aí ní þçí eēa a ní aāonēí e Ðí nñeē, ní oðaf eē +oæaÚe
 í í ðæe+añeí í ađí aai eí noeoóð +añoí í e ní añoáaf í í noē e, oai
 nāí Úí, í ðāaaē eāaaēÚ í í aaeí í í aí í aóeí í aē-ní oēaēeçí a.
 Í ðí eçí eáað yoi aí a aňyēí e nāyçē n eí eaf í e í eáðaaáa e í oí e-
 í a, eí oí ðay çá í ðāaaēai e ní aāonēí e Ðí nñeē í noaf aony í eēí í o
 í a eçáañóí í e. Í Ú eí aai çāñú aaeí n í aí eí eç í ðí yāeaf eē í a-
 Ú aāí oí í í aňođí aí eý yí í ðe. A a yoi e nāyçē, í í a í ðāañoāeýað-
 ñý aāñúí a aaeí Úí oí o oāeð, +oí, a í oēe+eā í o Ý. Í eēeøa, í e
 Í oí eí, í e í í eáðaaá í a í í aóð aÚou í oí aňaf Ú e í í eēðe+añeí
 í Ú nēeoaēyí, e í e aí, í e í í nēá aí nāí í aāoaoí aí aí aā í í í eēðe-
 eá í a í eñaeē. Eí oāðanÚ í aí eð aaoí ðí a eáæaeē a nōáða eñeón-
 ñoaa e eēoáðaoóðÚ. Í oí eí aí oāē a eñoí ðeþ, í ðāeaa aňaaf eae
 oaf ðaðeē aaf aadaf í e æeaf í eñe í ađaf e í í eí aef Ú XX aaeá.
 Oaeēí í ađaçí í, aí çí eēað ní aeaçí í aeðe eaeoþ-í eáoaú nāyçú
 í aæáo oaf aňaóaf í Úí e í ðeí oēí aí e í í aaoí ðñeí aí eñeónñoaa
 oí e yí í ðe e eçeí æaf í Úí e aÚøá í í eēðe+añeí e eāaaēai e.
 Í í eāaþ, +oí aÚyāeaf eá ðaeēð nāyçae í í çaf eēeí aÚ eð+øá
 í í í you ðá oof aai aí aaeí Úá í ađaf eçí Ú í í ðí æaaf eý ní Úñeí a
 e oaf í í ñoáē eóeúoóðÚ, eí oí ðÚá í Ú í aÚ+í í í açÚaaai «eñoí ðe-
 +añeí e í aí aóí aei í ñoúþ».

Ðāāoēoēy e oí ðí á

Ýí í oá í í aadí eçí a aÚeá í aadæeí a eāae ðāāoēoēē – nāāāá-
 í eý aňaaf í í í aí í ađaçey æeçí aí í í aí í eða +aeí aaeá e eaeí í o-
 eēaf í aí í í o eñoí aí í í o í a+aeó, aaeí í í o eí í ñoðoēoēaf í í o
 í ðeí oēí o. Ðaçēe+í Úá í aí ðāaeaf eý ðeēí ní oēe e eñeónñoaa
 í aúāaeí yeí ñoðaf eaf eá aÚaaēeou í aēeá í ðí ñoáeøeá yeaf aí oÚ
 æeçí e, ñoí yÚeá í í oó ñoí ðí í o nóaúaeóí í í aúaeóí Úó í oí í oá-
 í eē. Í a çaðá XX aaeá aí çí eēeá eae í eí eí oí oðe oí ðí Ú ðaeí-
 af ðāāoēoēí í eçí a.

Í ađaÚe ðeí ðāāoēoēí í eçí a í aeaf eāá í í eí í aÚe í ðāañoāa-
 eaf oaf í í aí í eí aēae Ý. Áoññáðeý, eí oí ðay ñoāaeēa nāí ae çāāa-
 +ae aÚyāeaf eý +eñoí aí, «yéaf ní í aí » ní Úñeá í ðāai aða, í aça-

í oof aí í í aí +oānoaaf í Úí í í Úoí í, í ðāāçyòÚí e í í aí eýí e e
 í oaf eai e. Aðí ðí e, í ðí ðeaf í í eí æf Úe í ađaf í o, ðeí ðāāoēoēí-
 í eçí a í oñoāeāae oaf í í aí aeēçí (eēe o.í. yí í eðeí eðeðeðeçí)
 Ý. Í aða e Ð. Aaf aðeóna. Çāñú çāāa+á ðāāoēoēē aēāeāñú a
 nāāaf eē aňaaf çí aí eý e í aí í ñoāañoāaf í Úí +oānoaaf í Úí aaf-
 í Úí, «í aeóðaeuí Úí yeaf aí ðaf +eñoí aí í í Úa». Í aef í aó, oðā-
 oēē ðeí ðāāoēoēí í eçí a í aøae nāí a í aeaf eāá aāāeāaoí í a aí-
 í eí Úaf eý a eēoáðaoóðí Úo eí í oaf oeyo ðoññeí e oí ðí aeuí í e
 øeí eÚ (Í aadí ađaañeēé Í Í Í BÇ, Í í nēí añeēē eēí aaeñoē+añeēē
 eðoæí e), eí oí ðay, a nāí þ í +ađaaú, çaðí aeeañú eae oaf ðaðe+á-
 nēí a í aí ní í aaf eá oóoðeñoē+añeí aí eñeónnoaa. Çāñú aí aēaáo
 oāēa ñoāaeeny í a «aí ðeí ðí Úe ní Úñe» í ðāai aða, e í a «eí í -
 í eāēñ +oānoaaf í Úo aai í Úo», a eñoí aí Úá nāyçē e í oí í oaf eý
 í aæáo oaf í í aí aí e, í ađae+í ay í í í oí í oaf eþ e ní Úñeí aí í o e
 +oānoaaf í í o ní aadæaf eþ oí ðí a²⁷.

Oóoðeñoē+añeay eēoáðaoóða eçí aí eēa nāí oaðaeoáð eñ-
 í í eúçí aaf eý yçÚeá. Í ðāāøañoáðoþÚeē ae ñeí aí eēçí ní oðaf ye
 çá yçÚeí í «í í í eí aóeaf oþ» oof eøeþ: eae e a ðāāeēñoē+añeí e
 eēoáðaoóða, a ñeí aí eēçí a çí ae aí eæaf aÚe ní í ðyaaouñý n í a-
 eēí ðaóaðaf oí í; oí eúeí a eá+ánoaa í çí a+aai í e ðāaeuí í noē
 çāñú aÚnoof ae í a yí í eðe+añeē aaf í Úe í aí í eð, a í eð í í oí a-
 í aeuí Úe, oðaf ñoaf aaf oí Úe. Aeý oóoðeçí a æá yçÚe ñoae ní-
 aadøaf í í aadí í í í í e ðāaeuí í ñoúþ. A oóoðeñoē+añeí e í í yçēē
 ní Úñe oāeñoá aí eæaf aÚe çāāaaouñý í a ní í oí aňaf eaf yçÚeá n
 aí ayçÚeí aí e ðāaeuí í ñoúþ, a eñeēþ+eðaeuí í nāyçyí e e í oí í-
 oaf eýí e í aæáo ðaçēe+í Úí e yeaf aí ðaf e ñaf í aí yçÚeá. Nōí a-
 í Úá í ðí oaññÚ í ðí eñoí aēēē e a eçí ađaçeðaeuí í í eñeónñoaa.
 Eoaf oóoðeñoē+añeay æeaf í eñú í a í aňoí oðāeēoēí í í í aí eçí-
 ađaeaf eý í ðāai ađí a í í ñoāaeēa eçí ađaeaf eá í ðí ñoðaf ñoāaf í í-
 ađaf aí í Úo í oí í oaf eē í aæáo í ðāai aðaf e e eð +añoyí e. Aňá
 yòe eçí aí aí eý a oaf aňaóaf í í e í ðaeoēēē aÚeē oaf ðaðe+añeē
 í ní Úñeaf í Ú ðoññeí e oí ðí aeuí í e øeí eí e. «Oí ðí a í aeāāāāāāo
 í aðaðeaeí í, í aðaðeae aňaóaeí í í eðÚaaāoñý oí ðí í e» – ðaeēí e
 ñeí aai e í oaðaeoáðeçí aae a 1921 aí aó í í aaeøoþ ðoññeóþ í í-
 yçeþ Ð. Beí aňí í²⁸. Oí ðí a í eaçaeañú oí e ñaf í e eñeí í e í ní í-
 aí e æeçí aí í í aí í eða +aeí aaeá, eí oí ðoþ oí ðí aeēnoē+añeēē

²⁷ О сходствах и различиях между феноменологией, эмпириокритицизмом и формализмом см.: *Энгельгард Б. М.* Формальный метод в истории литературы. – М., 1927; *Ханзен-Леве О. А.* Русский формализм. – М., 2001.

²⁸ *Якобсон Р.* Новейшая русская поэзия // *Якобсон Р.* Работы по поэтике. – М., 1987. С. 274.

ðááðéöèí éçí í ðí ðeáíí í ñòáèè «ððáí ñóáí ááí ðáèúí í ò ñí Ùñ-
éò» Õáí í ñ í áí í éí àèè è «í áèòðáèúí í ò í ñ Ùðó» Õáí í ñ áí àèèçí à.

Á ñáí èð èñeóññóáí ááá-áñeèð ðááí ðáð 20-ð áí áí à í . Í . Í . Í . Ó -
í éí áàè ñáí áí áðàçí í á ñí òeí éí àè-áñeí á í áúýñí áí eá ñí áðáí áí -
í í é áí ó Õóðóðeñðe-áñeí é æeáí í èñe. Èñeóññóáí í ðááðáñò-
áðp Ùèò ýí í ò, ñ-eòàè í í, áúeí í-áðí ááí í í ðááí áóí í è í ðáá-
í áóí Ùí í eðí í, í í ñeí éúeó í eð áúe ñòàðe-áí, è í ðááí áóú á
í áí í áeááàèè éí àeáeáðáèúí Ùí eá-áñoáí í . Í áí áeí á éí áóñðe-
ðeúí Ùé áàè èñeóññóáí óððá-eáááð éí ðáðáñ è í ðááí áóð. Éí áóñò-
ðeáèèçí ñeðááð èeóí ááúe, óí è-óí æááð áá éí àeáeáðáèúí Ùá
eá-áñoá. Í ðááí áð í áðáñòááð áúòú óáí í í ñòóð è ñóáí í æoñý
«ðááðe-í í é ááðáæí é». Á áí áñoá ñ í ðááí áóí í ñeðááðoñý è -á-
éí áá-áñeáý éí àeáeáðáèúí í ñòú. Í á í áðááí éé í eáí áúááeáðpòñý
í ðí ñòðáí ñóáí í í -áðáí áí í Ùá í òí í ðáí éý í áæáó í ðááí áðáí è è
èpáúí è²⁹.

Ñ-eòááðoñý, +óí eóáí óðóðeñðe-áñeáý æeáí í èñú ðàçáèáááð
óí ðí áeúí óð ñóí ðí í ó èñeóññóáí. Í áí áeí, í í í í áí èp í óí éí á,
óí ðí áeúí í áí á í áé í á áí èúðá, +áí á èeáññe-áñeí é ñeóeúí óðá.
Óí eúeí èeáññe-áñeáý ñeóeúí óðá áúðá áñááí óáí eéí ááðí í í èp
-áeí áá-áñeí áí ðáeá, éí óí ðóð í í í áúðúáæé çç í eðá è í ðeí í á-
í eí áeá í áá áñáí í ñòáèúí Ùí . Á eóáí óðóðeñðe-áñeáý æeáí-
í èñú áúðá áñááí óáí eó «ááðí í í è-áñeí á ñí ááððáí ñóáí áñáeáí-
í í é, áçýóí é á í áí áúáí èe, áí áñáí í í í áí áðàçeè í òí í ðáí éé,
ðeðí éí óáeááí í í é á í ðí ñòðáí ñòááð è, á èçááñóí í ñí Ùñeá,
ááæá áí áðáí áí é»³⁰. Óí ðí á áñááá ýáeýáðoñý í í ðáááèýp Ùèí
í á-áeí eáè á èñeóññóáá, ðáè è á æeçí è. Èçí áí ýáðoñý èeðú ñeñ-
ðáí à óáí í í ñòáé. Á ñí áðáí áí í óð ýí í óó óððáðeèá ñáí p óáí í í ñòú
éí àeáeáðáèúí í ñòú í ðááí áðá è -áeí ááeá, óñòóí eá í áñòí ñáýçýí
è í òí í ðáí éýí .

Á 1918–19 áí ááð á í áóðí áðááá ðàçááðí óeáñú ðàçeáý í í eá-
í eéá í áæáó ðáááeðeðóáí í é í óí éí Ùí óðóðeñðe-áñeí é áaçá-
óí é «Èñeóññóáí éí í í óí Ù» è æéðí áeí í «í ðí eáðáðñeí á èñeóñ-
ñóáí », ðáááeóí ðí í éí óí ðí áí áúe Á. Á. Áí áááí í á. Ó ááó í á-
í ðáeáí ée eááí éí èñeóññóá - óðóðeçí à è í ðí eáðeóeúóá - áú-
éí í í í áí í áúááí. È óðóðeçí ó è í ðí eáðeóeúóó áúe í ðeñóú
áí ðeéí àeáeáðáèeçí è áí ðeí ñeóí éí àèçí . Í áá í áí ðáeáí éý
ñ-eòàèè í áí áóí àèí Ùí «éí ðááðeðí ááðú èñeóññóáí á í áúe è ððó-
áí áí é í ðí óáññ». Í áá í áí ðáeáí éý áeááèè á èñeóññóáá ñðááñóáí

²⁹ См.: Пунин Н. Н. Новейшие течения в русском искусстве. Ч. II. Предмет и культура. – Л. 1928.
³⁰ Там же. С. 8.

èçí áí áí éý ñáí í é æeçí è. Ðàçí ðèèñú óðóðeçí è í ðí eáðeóeúó
í áæáó ñí áí é, í ðáeáá áñááí á í í í èí áí èè ñí í òí í ðáí éý óí ðí Ù è
ñí ááððeáí éý.

Áñeè áeý óðóðeçí à, eáè óæá áí áí ðeéí ñú, óí ðí à í ðáá-
ñóááeýeá ñí áí é ðí èñóí áí í á, éí í ñòðóðeðeáí í á í á-áeí, éí óí ðí á
í í ðáááeýáð á èñeóññóáá áñá í ñòáèúí í á, óí áeý í ðí eáðeóeúóá ðá-
èèí í á-áeí í ýáeýeí ñú +óáñoááí í í ááí í í á ñí ááððeáí eá. «Ááðí-
ðú «Èñeóññóáá éí í í óí Ù», – í èñáè í í ñóí ýí í Ùé ñí ððóáí èè
«Í ðí eáðáðñeí áí èñeóññóáá» Ó. Èáeéí éí, – ñí ááððeáí í í í á í í-
í eí áðò, +óí óí ðí á à èñeóññóáá áñóú í ðí ñóí çáñóúáðeáý eááí éí-
áeý, éí óí ðáý ñí ááððeáí eá í í ðáááeýóú í á í í æáð, á ñeóæèð óí èú-
éí ñí í ñí áí í ááí í ðááí eçáðeè»³¹. Í ýóí í ó «í ðí eáðeóeúóí áóú»
í á í ðeí èí àèè áááí ááðáí í áí èñeóññóáá ñáí ááí áðáí áí è, ñ-eòáý
ááí áúðáæeáí eáí eááí éí àèè «çááí eááðp Ùáé áóðæóáçeè», è á
ñáí èð óóáí æáñòááí í Ùó áeóñáð ðýáí ðáèè è ðááèèçí ó è èeáññe-
òeçí ó. Í í í í í áí èp áááðúááí óáí ðáðeèá í ðí eáðeóeúóá Á. Á. Áí-
áááí í áá, éí óí ðúé è óí í ó áðáí áí è óæá í í +ðe ááááðáðú èáð áí ç-
áeááeýe óáí í í áí àeèñeð-áñeí á í áí ðáeáí eá á ðóññeí é òeéí ñí-
òeè (ýí í eðeí í í í èçí), ýñóáðe-áñeí á óáí ð-áñoáí í ðááñóááeýáð
ñí áí é ñáeáeòeð è éí í áeí áðeð «í áeóðáeúí Ùó ýeáí áí óí á» +óá-
ñoááí í í áí í í Ùóá è ñáí èí è óí ðí áeúí Ùí è +áðóáí è í í éí í ñòúð
çáeèñeó í ð ðáðáeðáðá ýeòé ýeáí áí óí á. Éí Ùí è ñeí ááí è, eááí éí-
áe í ðí eáðeóeúóá, á í ðeè-eá í ð óðóðeñóí á, í ðeááðæeááeèñú
í ðí áðáí í Ù, éí óí ðóð í Ù í áí çí à-eèè áúðá eáè óáí í í áí àeè-
ñòe-áñeèè ðááðeóèí é ççí .

Í áí áeí í í eáí eéá í áæáó óðóðeñðáí è è «í ðí eáðeóeúóí á-
ðáí è» (óí ðí àeèñáí è è óáí í í áí àeèñáí è) í á í áðáí è-eááèáñú
ñóáðí é èñeóññóáá, á í áðáóí àeèá í á ñóáðú í í eèðeèè è ááæá
ýeí í í í eèè. Í í í í áí èp í óí éí á, óí ðí à – ýóí è áñóú óí áúðeá,
éí óí ðí á í í ðáááeýáð ñí çí áí eá. Í í á í áí à í ðááñóááeýáð ñí áí é àe-
ðeáí í á í á-áeí á í eðá. Ýóí çí ááð èpáí é óáí ðáð, èçí áðáðáðáèú,
óóáí æeí eè. Ðàçóí ááðoñý, ðáí ð-áñoáí í í áí áí í í eèðe-áñeí áí è
ýeí í í í e-áñeí áí ñòðí ý óí æá í á-eí ááðoñý ñ ñí çeááí éý í í áí é
óí ðí Ù. «Èáè í ðí óáññeí í áeú-eçí áðáðáðáèè – í èñáè í óí éí í á
ñóáí eóáð «Èñeóññóáá éí í í óí Ù» – í Ù èpáeí óí èúéí óí ðí ó....
Á ýóí í í òí í ðáí èé í áñ, óðóðeñóí á, í ðááñeáçáè è í ðeçáè è
óí ááðeúáñeí é ðááí ðá È. Í áðeñ: í á í áúýñí ýeáð, á èçí áí ýeáð
í eð – è áóááðá á áóáóúáí »³². Ñáí ááí ðí áá eóeúí éí áðeáè ðáñ-
ñóæááí éé í óí ðí á ñòáèí çáýáeáí eá í óí éí á, +óí óðóðeçí – ýóí

³¹ Калинин Ф. О футуризме // Пролетарское искусство. 1919. № 7–8. С. 41.
³² Пунин Н. Н. О форме и содержании // Искусство коммуны. 1919. № 18. С. 1.

eneonnoat 3-ai Eí daði aoeí í aea. «Eí daði aoeí í ae – ai ai ðeony á noaouá «Eneonnoat e daai epoeý» – yoi daeay æa oóoodeñde-+añeay oi ði a, eae e epaay adoaay dai ð-+añe-ñi ceaaadaeui ay oi ði a. Eí daði aoeí í ae eae ðac e auai aeo í an ec dao “í nae í ði-ñodaí noaa”, í a ei oi ði o epae í ði oei ai noði eee nai e ai noaad-ñoa»³³.

Eae aá í oi í neeeñu e yoei eaaýi dai daodee í ði eadeoeüoa? Ní aeani í A. A. Aí aaai í ao, ai aadaí eá oi ði aeñde-+añeoo eaae oóoodeñde-+añeí ai eneonnoaa a noádo eí i í oi eñde-+añeí e eaaí -eí aae e í daeoeee í ðeai aeo e í í ai ai a í ðeí oei a eeanni ai e í ðaai eçaoee í ðeí oei í ai noaadnoaai í í ai daaeeoi aai ey. A yoi í neó-aa eaaý eí i í oi eçí a í í nooe aaea í í ai ai yaony eaaaé ai noaadnoaai í í ai eai eoaeeçí a. Í í a í a eçaañoi ú eaeaa-eaaí í ðyi úa í ðeēēēē Aí aaai í aa í a eí eao «í ði ðea oeaēēēçaoēē». Í ai aeí a eí í oá 10-ō – í a-+aeá 20-ō ai ai a Aí aaai í a oni addeaae a eaaýo, ai aeí ae-í úo eaaýi Í í eádaaaa e í oi eí a, í ní í ao í ði-ai aeáoaéñy a da ai au Eai eí úi í í eēdeēē «ai ai í í ai eí i í o-í eçí a». Í í eēdeēē «ai ai í í ai eí i í oi eçí a», ní aeani í Aí aaai í-ao, aaénoaeoaéui í ai noi aeo e aadi ai nei e ai ai í í -ai noaadnoaai -í í e eaaí eí aee, e aaoi ðeoaði í ðaí daaaēeoaéui í e neñoi a oi-ðaaeai ey, eí oi ðay oadaeoaði í aeý eðaeí a í eēeoaðeçí aai í í ai í auañoa. E ní oeaēeçí o aná yoi í a ei aao í oi í oai ey. «Ní oea-ēeçí añou, í ðaæaa anaaí, í í au e ðei ní oðoi e-+anoaa – oi aadè-úañeay í ðaai eçaoey í ði eçai anoaa; ai ai í úe eí i í oi eçí añou... aaoi ðeoaði í daaōēeðoi ay í ðaai eçaoey í anni ai ai í a ðaçeðeç-í a e eñdaaeai ey. Ní aēeaaou í a neaaáo»³⁴.

Eðae, e a oóoðeçí a e a í ði eadeoeüoa ai í ði ní í oai aeñ-aaí í í i aoi aa í ai í ðaanoaai í í ní ðeēañeñy n ai í ði ní í í í ðaai í eaaai úi ai noaadnoaai í í -yéí í í e-+añeí ñoði a. Á 1919 ai ao daeí a naēeaeai eá eneonnoaa e í í eēdeēē í í aaada eðeoeēē í aeí eç í ní í aaóaeae oi ði aeñde-+añeí e dai ðeē eēdaðaoóú – A. A. Oeeí añeēē. Í í aaí í í ai ep, í oi aeaañoaéai eá ní oeaéui í e ðaai epoeē n daai epoeae a eneonnoaa yaeyáony «oyaeai e í oeaéí e». «A aaénoaeoaéui í noe, – í enae Oeeí añeēē, – eneón-ñoi añaaa aúei ai eui í í o aeçí e, e í a oaaóá aaí í eei aaa í a í oðaeañy oaaó oeaáa í aa eðai í noip ai ði aa»³⁵. Í oaa-ay

³³ Пунин Н. Н. Об искусстве и революции // Искусство коммуны. 1919. № 17. С. 3.
³⁴ Богданов А. А. Вопросы социализма. – М., 1990. С. 342.
³⁵ Шкловский В. Об искусстве и революции // Искусство коммуны. 1919. № 17. С. 2.

Oeeí añeí í o, í oi eí í enae: «Í ú í a n-+eaaí , +oi a í a-+eá aú- eá ní dai ðai a çai ey, a eneonnoat a aeaa aóoa Aí aeaaí í í neei nú í aa çai eae. Eneonnoat añou oi ði a aeçí e – e nai ay í í aoúañ-aaí í ay, eai í aeai eaa nei daode-+añeay»³⁶. Í daeēeaynú í o eñoi ðe-+añeí ai eí í oañoa e eaaí eí ae-+añeēé í oai í e, oi daei nú aú çai aoeo, +oi, í a í í e açaeýa, ðannoaai ey Í oi eí a aeēæa e eñde-í a, +ai ðannoaai ey Oeeí añeí ai. Eneonnoat nai úi í ai í ðaa-ñoaaí í úi í a ðaçí í naýçai í n í í eēdeēé, í í í a a neeo yeí aú í aeçaaai í e ai aaedoi aai í í noe ooi aeí eea, eae í í eaaaēē, í a-í ðei að, A. E. Eai eí eee A.-í . Naðoð, a a neeo oi ai, +oi e eñ-éonnoat, e í í eēdeēé í ðaanoaeýpo ní ai e eí í noðoeai úa í ði-óaaóú, daaēeçopúeá í aeí eç ai ní í anoapúeo a aai í op yi í-óo í ðeí oei eí í noðoeoi aai ey. Á eneonnoaa, eí oi ði a ní çaaò í ní aóþ, ai í a ðaæaaí op ðaaéui í noú, yoi ði ðeí oei eae aú «í a-í aæaañy», nai aeony e daði e-+añeí í o í ðeai o eēē í aoi aó. E a yoi í ní únéa, eneonnoat – yoi í aoi ai eí aeý í í eēdeēē.

³⁶ Пунин Н. Н. Об искусстве и революции // Там же. С. 3.

3. Oaefi a aeaeaeode-aneie eifaeee

A iaøe aie i aeaeaeode-aneie eifaeaa anii i eifapo daaei. Noaðoaa i i eifaei ea oeei ni oia i adaaiaaony nae-an e aeaeaeode-aneie eifaeaa oieuei a oaeyo edeodee i adeneçi a, a i eaaøaa, i i oi aea, e aifana i ae i e-aa i a neioaei. I aifaei au a 15 – 20 eao i aca yoa «i aoea» çai ei aea oi u i i faeo i da-anoaa i i uo oeei ni oia. I i i oiaaai ai aeaeaeode-aneie eifaeee i enaeeñu i i i faoøe, çau euaeeñu aennaoaaøe, i oiafaeeneñu eif oadai oee, i daai eçiauaaeeñu aeni oou. I faei aac i daoaaee-a-ey neaçadu, +oi aeaeaeode-aneay eifaeaa au eaa nai ui noðai- i ui e oaeaeoaeui ui i oi aoeoi i adeneñoñeie eaaifaeae. «Ei aif i çaanu – i oi a-aaò l. A. I i i ae- – i aif adoaeeaanu i enoeei-edoaei i aeenoee-aneay no ui i nou aeaeaeode-aneie ai i adaeoeeçi a eae i i eode-aneie daeeae»³⁷. A yoi ni unea aeaeaeode-aneay eifaeaa i daanoaaeyao ni aie eif oadani aeøee i au- aeo aey enoi ðeei -oeei ni onei ai e eoeuoodi eifae-aneie ai aiee- ça. E aaei i a oii, +oi oae oae i aif aoi aei i adi neou au a faei eai aif u a i adeneñoñeio eaaifaeap eee çaeaaei eou i aøa i a- aaafaa i oi oia. Aeaeaeode-aneay eifaeaa eif oadani a, aif i adauo, i i oi o +oi i ae i o daçeeñu i aei oi oua eif oaeaeo- aeui ua oaf aaf oee i oi oaaøaa ni eaeøey, noada aeeyi ey eif oi- ouo i a i adai e-eaaaoñy i adeneçi i i ; aif -aof ouo, i i oi o +oi aa enoi ðey i oi eaaao aif i eif eoaui ue naao i a aa-i op i oi aeai o açaei i i oi i aif e e oeei ni oee e eaaifaeae, eif oaeaaaf oee e aeano.

Eae eçaanof i, oadi eif «aeaeaeode-aneay eifaeaa» au e aaa- aaf a oeei ni oep A. A. O. Aaaaeei. Aaaaee i adaaei oi i o daaeeye oeei ni onee aadi eif u a çia-af ee, i oee-i i i i o eo i au-i i aif oi i o daaeaf ey. E «eifaeie» i i i açuaae i a i aoeo i auaf aao e aif eaçaoaeuñoaa, a nai ç ni anoaf i op «i aoeo» i nai i daçaeoee aani epoi i e eaae a «oaañoaa +enoi e i unee». Aeaeaeode-aneay eifaeee Aaaey – yoi o-af ea i Eifai na, i aoea i Afaa, eif oi oue «no u anoaa a nai ae enoef i i noe eeo u a i uo eaf ee e eae i uo eaf ea»³⁸. I aifaei oaeaa ae naaðoçaaa-e Aaaeeu i ðei enae e o daaeoei i i e, adeno i daeaañeie eifaeaa e i adooeeny i a i aa n

³⁷ Попович М. В. Копнин: страницы философской биографии // Вопросы философии. 1997. № 3. С. 145.

³⁸ Гегель Г. Ф. В. Энциклопедия философских наук. Т. 1. – М., 1974. С. 23.

aanii i uaaif i e edeoeei e. Odaeeoei i i ay eifaeaa, ni aeani i Aaaa- ep, çai ei aaoñy «aif aof ei i adaeaei i », «i adaaui e oi oi a- i e», i a ni i nif a i i oi eei oou a «noou aaue» e aifaei a i i nei- daa «ni eoe ni noaf u». Daçoi aaoñy, i eaeie i i aifae eifaeee Aa- aaeeu i a ni çaae, a eeo u i nai aifae nai ç i adaeoeeo i o ana eif- ae-aneeo çaei i i a e, i daeaa anaai, i o çaei i a i aif oi oeaif da-eaf- noe.

Oeei ni onee açaeya E. I adena e O. Yifaeuua nei aeeneñu i i a neeu i ui aeeyi eai aaaaeyu i noaa. Neaçuaaei nu yoi i a oi euei a «çaeaoaaaf ee» n aaaaeeaneie oadi eif eifaeae, i eif oi- oi e i aifae u i aifaeeny Yifaeuñ. I o Aaaey i adeneçi a neou- oi i aeaa oi aneaaiae oadaeeçi e oaeai eifaeç, oi anou aao a i aeop «ana i eoi i-enoi ðe-aneop i aif aoi aei i nou», i i daaeey- uop oi a nif auoee e aao uop +aei aa-anoaf e ni noi yif ep ni aad- oaf noaa. I aifaei i e i aden, i e Yifaeuñ i eef aaa i a aifae eedf- aaee i e e eaeie i nif aie eifaeaa e oadi eif «aeaeaeode-aneay eif- aeaa» i a oi i o daaeeye. I aifaei oea, ana nai e oaaøaaaf ey i i e nooi ai nifaeani auaaee n i daaeaei e eifae-aneie ai auaf aa, a o nai eo i i i i aif oi a noadaeeñu i aeoe eifae-aneea i oi oeaif da-ey. I i yoi i o ðani oi noaf aif i i a nae-an oaaæaaaf ea, a oaf «i aifae- aenou i adeneñoi a e eifaeaa noaf ei a oi euei n eo i aifae auouç e ni anoaf i i noe»³⁹, yaeyaoñy, i a i i e açaeya, çia-eoaeui ui i da- oaaee-af eai .

I oi i oaf ea i adeneñoi a e eifaeaa noaei i aifae youny i a doaaæa XIX–XX aa. A yoi i i adei a auaf au oi +i uo i aoe i i aifae daee i i- oi eifae-aneop aao i adeneñoñeie ai i adaeaeoeeçi a, a nif oaeuui i- yei i i i e-aneia daçaeoee aadi i aeneeo noðai i ðeoei a yaf i a i oi oeaif da-ea n enoi ðe-aneie e i daaneaçai eyi e i adena. I i- yoi i o i i fae oaf dae-aneie i uneyuea nif oaeeneou oi aif adai a- i e (i aifaei ad, oaf daoeee II Eifaei aoei i aea eee donnee «ea- aaeeui ua» i adeneñoi) i ðeoe e auaf ao, +oi i aei oi oua no u a- noaf i ua i i eifaeaf ey i adeneñoñeie oaf ðee i o eaf +i u e i o i eo i aifaei aei i i oeaouñy. I i a yoi ae adai y aifae ee e eifae oei i oi i oaf ey e i aneaeep i adena. Aifaeoei noaf i adeneñoi a, ai anoi oiaf, +oi au i oeaouñy i o oao eee eifae oi i i eifaeaf ee oaf ðee i adena, noae e i adaei oadi daeoei aao yoe i i eifaeaf ey n oaeu. Naeeao e o i aifaei oi aadæei ui e. I i naeeao oaf ðep i aifae- oi aadæei i e i i fae i oi euei naeeaa aa i aifae aadya i e, o. a. ed- daoei i aeui i e. E. I i i ad i enae i i yoi i o i i aifae: «I adeneño- neay oaf ðey... a i aei oi ouo nai eo oaf i eo oi oi oeeoi aeao...

³⁹ Григорьев Б. В. Логик против коллективной метафизики. – М., 1995. С. 5.

ááááèà ì ðí ááðÿàí Ñá ì ðááñèàçáí èÿ è ááèñòáèòáèúí ì áÙèà Õáèú-
 ñèòèòèðí ááí à. Í áí áèí àí áñòí òí áí, +òí áÙ ì ðèçí áòú ÿòí ì ðí-
 ááðæáí èá, ì ìñèááí ááðáèè Ì áðèñá ì áðáèí òáðí ðáðèðí ááèè è
 òáí ðèð è ñáèááðáèúñòáí ñ òáí, +òí áÙ ì ðèááñòè èò á ñí òááðñò-
 áèá. Õáèè ì òóáí ì ì è ñí áñèè òáí ðèð ì ò ì ðí ááðæáí èÿ, ì áí áèí
 ÿòí áÙèí áí ñòèáí òóí òáí ì ì è èñí ì èúçí ááí èÿ ñðááñòá, ñááèáá-
 øèò áá ì áí ì ðí ááðæáí ì é... è áèááí ááðÿ ÿòí è òèí áèá ì ì è ðáç-
 ðóøèèè áá øèðí èí ðáçðáèèè èðí ááí ì Ñá ì ðáðáí çèè ì á ì áò-
 ì Ñé ñòáðòñ»⁴⁰. Í áí èí èç ñðááñòá ì ì áí áí ì áí «ñí áñáí èÿ» ì áð-
 èñèñòñèí è òáí ðèè ñòáèá áá áèáèáèòèçáòèÿ, ò. á. áí áñáí èá á áá
 ñí ñòáá áí èúøááí èí èè-áñòáá ÿèáí áí òí á ááááèúÿí ñòáá, +áí ÿòí
 áÙèí èçí á-áèúí ì. È ááæí áèøáÿ ðí èú á ÿòí ì ì ðí òáññá ì ðèí áá-
 èáæáèá Á. È. Èáí èí ò.

Èí áí ì ì Èáí èí áÙñèàçáè ì Ññèú, +òí ì áðèñèñòñèáÿ òáí ðèÿ
 ì ì èðááðòñÿ ì á ì á ì áÙ+í òð òí ðí áèúí òð èí áèèò, á ì á ì áèí òí ðòð
 ì ñí áóð, áÙñòòð Èí áèèò, áí ñòí áÿÙòð ñáí èí è èí ðí ÿí è è áèá-
 èáèòè-áñèí è èí áèèá Ááááèÿ. «Áñèè Marx ì á ì ñòááèè «Èí áèèè»
 (ñ áí èúøí è áóèáÙ), òí ì ì ì ñòááèè èí áèèò «Èáí èòáèá», - ì èñáè
 Èáí èí á èí ì ñí áèòá «Í èáí áèáèáèòèèè (èí áèèè) Ááááèÿ». - Á
 «Èáí èòáèá» ì ðèí áí áí á è ì áí ì è ì áóèá èí áèèá, áèáèáèòèèá è
 òáí ðèÿ ì ì çí áí èÿ (ì á ì ááí 3-ò ñèí á: ÿòí ì áí ì è òí æá) ì áðáðèá-
 èèçí á, áçÿáøááí áñá òáí ì á ó Ááááèÿ è ááèí òáøááí ñèá òáí ì á
 áí áðáá»⁴¹. Èáí èí ñ-èòáè, +òí ðáçðááí òèá òáèí è «Èí áèèè ñ
 áí èúøí è áóèáÙ» ÿáèÿáðòñÿ ì áñóÙí ì è çááá+áè áí ðúáÙ çá ì ñáí-
 áí æááí èá ðááí +ááí èèáññá.

Áí ðí +áí, ñáí Èáí èí òáè è ì á ðáçÿÿí èè, +òí áí èæí á ì ðáá-
 ñòááèÿòú ñí áí è ÿòá «áÙñòáÿ èí áèèá». Èèøú ì áí áæáÙ, à èí áí-
 ì ì á ðááí òá «ÁÙá ðáç ì ì ðí òñí ðçáð, ì òáèóÙáí ì ì ì áí òá è ì á
 ì øéáèáð ò.ð. Õðí òèí áí è Áóðáðèí á» ì ì ì ì ì ðáèñÿ ñòí ðí òèè-
 ðí ááòú ì ñí ì áí Ñá ì ðèí òèí Ñ áèáèáèòè-áñèí è èí áèèè, èí òí ðúá,
 áí-ì áðáÙò, ì èáçáèèñú ì á ì ðèí òèí áí è èí áèèè, à ñèí ðáá ì ðèí-
 òèí áí è ì áòí áí èí áèè ì ì çí áí èÿ, á áí-áòí ðúò, ì ðááñòááèÿèè ñí-
 áí è ì áÙáí áò-ì Ñá ì ðèáèáèúí ì ñòè⁴². Í áí áèí ñ òáð ì ì ð èááÿ ì ñí-
 áí è Èí áèèè ì ðí +ì ì çáèáááèá òí áí è ì áðèñèñòí á.

⁴⁰ *Поппер К.* Логика и рост научного знания. – М., 1983. С. 246.
⁴¹ *Ленин В. И.* Полн. собр. соч. В 55 т. Т. 29. – М., 1963. С. 301.
⁴² Принципы диалектической логики, согласно Ленину, заключаются в том, чтобы, во-первых, изучать предмет со всех сторон, во всех связях и опосредованиях; во-вторых, изучать его в развитии, изменении; в-третьих, включать в определение предмета «всю человеческую практику»; в-четвертых, исходить

Áí áðáÙá ñèñòáí áòè-áñèòð ì ðí ì áááí áó áèáèáèòè-áñèí è èí-
 áèèè ì ðááí ðèí ÿèá áí áòí ðí è ì ì èí áèí á 20-ò áí áí á áðòí ì á ì áð-
 èñèñòí á, áí çáèááèÿáí áÿ Á. Ì . Áááí ðèí Ñí . Á ñí ì ðá ñ òáè ì áçÙ-
 áááí Ñí è «ì áðáí èñòáí è» (È. È. Áèñáèúðí á, Á. Í . Ñáðááÿÿí ì á,
 Á. È. Õèí èðÿçúáá è áð.), ì Ñòááøèí èñÿ ááòú áñòáñòááí ì ì áò-
 ì òð èí òáðí ðáðáòèð ì áðèñèçí á, áááí ðèí òú (ß. ÿ. Ñòÿí,
 Í . Á. Èáðáá, Á. Ááí ì áèú è áð.) ì òñòáèááèè òáçèñ ì ááááèúÿí-
 ñèí è ì ðèðí áá ì áðèñèñòñèí -èáí èí ñèí è òèè ñí òèè. Ñí ì ð øáè,
 ì ðáæáá áñááí, ì èí áèèá è ì áòí áí èí áèè ñí áðáí áí ì è ì áóèè.
 «ðáçáèòèá ñí áðáí áí ì è ì áóèè - òááðæááè Áááí ðèí, - áÙááè-
 áááò ì áí áòí áèí ì ñòú ì ì áí è èí áèèè»⁴³. Õáèí è ì áí è èí áèè è, ì ì
 ááí ì ì áí èð, áí èæí á ñòáòú áèáèáèòè-áñèáÿ èí áèèá, èí òí ðáÿ
 «ÿáèÿáðòñÿ áèÿ ñí áðáí áí ì áí áí áñòáñòáí çí áí èÿ ñáí ì è ì ðááèúí ì è
 òí ðí ì è ì Ñòèáí èÿ»⁴⁴. Í ì ñáí è ì áóèè, á ñèèò ñòèòèèí ì ñòè ñáí-
 ááí ðáçáèòèÿ, ì á ì ì áóò áÙðááí òáòú ÿòí è ì ì áí è èí áèèè, áá ì ì-
 æáð áÙðááí òáòú èèøú òèèí ñí òèÿ, ñí çí áðáèúí ì áñòááøáÿ ì á
 ì ì çèòèè ðááí +ááí èèáññá, ì ì ÿòí ò «ì áðáðááí òèá ñòèòèí ì
 ñèí æèáøèòñÿ á èñòí ðè-áñèí ì ì ðí òáññá ì áóè ñòí èò ì áðáá ì áí è
 èáè ì áí á èç ì ñí ì áí Ñò èí ì èðáðí Ñò çááá+»⁴⁵. Èí áí ì ì ÿòí è çááá-
 +è, ì ì ì ì áí èð «áèáèáèòèèí á», è ì á ì ì ì èí áðò «ì áðáí èñòú»,
 èí òí ðúá, ì ì ñèí ááí Í . Á. Èáðááá, «ì èèòáðáí ðÿðò ñí áí è ðááè-
 òèí ì ì ñòú è áðáæáááí ì ñòú, ñ èáèí è èáááèèñòè-áñèáÿ è òáðí ááÿ
 ì áóèá áñòá+ááò ì áí ááèñòí ì á èè “ÿðí ì” ì áðèñèçí á»⁴⁶.

Ááèí «áèáèáèòèèí á» ì á ì ì èò-èèí ðáçáèòèÿ. Á òá áí áÙ ì áð-
 èñèçí á ì áøáè ñòðáí á øáá ì á ì óæááèñÿ ì è á èáèí è èí òáèèáè-
 òóáèúí ì è çáÙèðá. ÇáÙèðá ì áðèñèçí á ñòáèá ì ñòú áñòáèÿÿòñÿ
 ì áí ì ñðááñòááí ì Ñí òèçè-áñèè ì áñèèèáí, ì ðè-áí ì á òí èúèí
 ì áá òèèí ñí òáí è, ì ì è ì áá ó-áí Ñí è, áñèè èò áÙáí áÙ òí òú á
 +áí -òí ðáñòí áèèèñú ñ ì òèòèáèúí ì è èááí èí áèáè. Á òáèèò òñèí-
 áèÿò «èí áè-áñèèá» ðáññòæááí èÿ «áèáèáèòèèí á» ì ì èáçáèèñú
 áèáñòÿ ì á òí èúèí ì áí óáí Ñí è, ì ì è áðááí Ñí è, òáí áÿÙèí è ì ò
 áèòóáèúí Ñò çááá+ èèáññí áí è áí ðúáÙ è ì áðòèí ì áí ñòááðñòááí -

из того, что «абстрактной истины нет, истина всегда конкретна». См.: *Ленин В. И.* Полн. собр. соч. Т. 42. – М., 1963. С. 296.
⁴³ *Деборин А. М.* Доклад на 2-й Всесоюзной конференции марксистско-ленинских учреждений // Труды 2-й Всесоюзной конференции марксистско-ленинских учреждений. – М., 1929. С. 34.
⁴⁴ Там же. С. 21.
⁴⁵ *Деборин А. М.* Выступление в Коммунистической Академии // Разногласия на философском фронте. – М., 1931 С. 26.
⁴⁶ *Карев Ник.* За материалистическую диалектику. – М., 1930. С. 261.

í í áí ñòðí òòàéúñòàà. «Áí ðúáà çà áàéñòàèòàéúí òð, à í á í í èì òð ðàçðááí ðéò èáí èí ñéí áí òèèí ñí òñéí áí í àñéáàéý, – í èñàè áí çáá-ááí í Úé á 30-ò áí áàò á ðáí á í òèòèàéúí í áí èááí èí áà Ì . Á. Í è-òèí , – í çí à-áàò áí ðúáó í á çà... òí ðí àèèñòè-áñéí òáí ðèð àèà-èáèòèèè, à çà èí í èðáóí òð àèàèáèòèèó»⁴⁷. Í í á «èí í èðáóí í é àèàèáèòèè é» Ì èòèí èí àè á àèáò ó-áí èá í í àðòèéí í ñòè òèèí-ñí òèè, èèáññí áí é áí ðúáá è èí í í óí èñòè-áñéí ñòðí òòàéúñòàà. Ðàçðááí òèè àèàèáèòèèè èáè èí áèèè í ðáèðàòèèèñù. È òí òý í í-í ýòèá «àèàèáèòèè-áñéáý èí áèèá» òí í ðááéýèí ñù á í áèí òí ðúò òèèí ñí òñéò ñòàòóýò 30-40-ò áí áí á, à í ááí àèèááÚááèí ñù èèòó ðí, +òí áí áí ðèèí ñù í í ýòí í ó í í áí áò á èáí èí ñéí é ñòàòúá «ÁÚá ðàç í í ðí òñí ðçàò».

Í áàéò òáí á èí í òá 20-ò áí áí á «àèàèáèòèèè» í í èó-èèè í á-í æèááí í òð è í áí óáéí òð èì í í áááðæó ñí ñòí ðí í Ú Á. Ó. Èí ñá-áà. Í ðáááá í í áááðæèá ýòá í í ñèèá èðí í é-áñéèé, áñèè í á èçáá-áàòàéúñèèè òáðàèòáð. «ß ñí ááðòáí í í ñáðúáçí í óáááðæááð, – í èñàè Èí ñáá, – +òí àèàèáèòèèè – ýòí í ðááí ñèááí Úá Ì áàáðèáèè-ñòÚ...»⁴⁸. Á ñáí áé èí èáá «Áèàèáèòèèá Ì èòá» (1929 á.) Èí ñáá ðàçí í í áðàçí Úí í áðàçí í áí èàçÚááè, +òí àèàèáèòèè-áñéí á Ì Ú-èáí èá áñòú Ì Ú-èáí èá í ðáèí àè-áñéí á è Ì èòí èí àè-áñéí á. «Áñèè áÚ òí ðèòá Ì Úñèèòú +èñòí àèàèáèòèè-áñèè, òí áÚ áí èæí Ú í ðèè-òè è Ì èòí èí áèè áí í áÚá è è ááñí èðòí í é Ì èòí èí áèè á +áñòí í-ñòè»⁴⁹. Ðàòèí í áèèçí , ñí àèáñí í Èí ñááó, – í ðí áóèò èèááðàéúí í-áòðæòáçí í é èòèòóòòÚ, è, ñèááí áàðàéúí í, í áò í é-ááí óáèàè-òàéúí í áí á òí Ì, +òí ñí áàòñéí á áí ñòááðñòáí, í òáðí ñèá èèááðàéú-í í-áòðæòáçí òð èóèòóòò, èóèòèáèèðóáò ó ñááý Ì èòí èí àè-á-ñéí á Ì Ú-èáí èá. Ñ ýòí é òí +èè çðáí èý Èí ñáá í ááèí ýè áí èúòá-áèèí á í áèí òí ðí é í áí í ñèááí áàðàéúí í ñòè: èì ñèááí ááèí áÚ èñ-èí ðáí ýòú í á ñòí èúèí ðáèèáèð, ñéí èúèí í áóéò è èñéóññòáí. «Áóáú ý èí í èññáðí Ì í áðí áí í áí í ðí ñááÚáí èý, – óáááðæááè òè-èí ñí ò, – ý í áí ááèáí í í áí çáóáèè áÚ áí í ðí ñ í í èèèáèááòèè áñáò ýòèò óááòðí á, óóáí æáñòááí í Úò è Ì óçÚáèéúí Úò àèáááí èé, èí-ñòèòóóí á, øèí é, èóðñí á è ò. í. ...Áááí í í í ðá í áðáñòáòú í áí èóèòèáèèðí ááòú ó ñááý áòðæòáçí òð è í í í áñéòð èóèòóòò èñ-éóññòáá. Áí èí é áñáò áðòèñòí á, óóáí æí èèí á í èñáòàèáè – óáí áòá-òàèáè í áðí áá!.. Í áó-í Úé í í çèòèáèçí è ýí í èðèçí , èáè è áñá ýòí áéóí í á í ðááí çí áñáí èá í áóèè á èá-áñòáá ááñí èðòí í ñáí áí áí í áí è

⁴⁷ Митин М. Б. За действительную разработку ленинского философского наследства // За поворот на философском фронте. – М., 1931. С. 42.
⁴⁸ Лосев А. Ф. Из ранних произведений. – М., 1990. С. 515.
⁴⁹ Там же. С. 599.

í á í ò +ááí í áçáàèñýÚááí çáí ýòèý, áñòú í á +òí èí í á... èáè í í á-èèí í áý, á òí +í í ñí òèèí èí àè-áñéí Ì ñí Úñèá, Ì áèèí áóðæòáçí áý èááí èí áèý»⁵⁰. Í áóèá è èñéóññòáí í ðí èçðáñòáðò èç èí àèàèáòá-èèñòè-áñéí áí ñí çí áí èý ááòí í í í í é èè-í í ñòè, òí ááá èáè í èòí-èí áèý í ðí èçðáñòááò èç ñí çí áí èý í áÚèí í í áí, ðí áí áí áí, á èí òí-òí Ì í é í áóèá, í è èñéóññòáó í á Ì í æáò áÚòú Ì áñòá.

Í èðí áí ççðáí èá Èí ñááá ñòí ðí èðí ááèí ñù í í á áèèýí èáí ðòñ-ñéí áí «ðáèèáèí çí í áí ðáí áññáí ñá» í á-áèá ÓÓ ááèá. Á ðòññéí é ðáèèáèí çí í é òèèí ñí òèè í á-áèá ááèá ááèíòàèòàéúí í í áèí í í áèòè +áòòÚ, ñáèèæáðÚèá áá ñ àèàèáèòèè-áñéí é èí áèè é. Ýòí, í ðáæáá áñááí, áí èí áí èá è áí ðèí í í èýí ðàçòí á è óááðáí í í ñòú, +òí ýòè áí ðèí í í èè í á í í áòò áÚòú ðàçðáðáí Ú ñðááñòááí è òí ð-í áéúí í é èí áèèè. Í áí áèí ðáèèáèí çí Úá òèèí ñí òÚ ðáññí áðòèáá-èè áí ðèí í í èè á èá-áñòáá ñáèááòàéúñòá í áðáí è-áí í í ñòè ðàçòí á, èí òí ðÚé áí èæáí óñòóí èòú Ì áñòí ááðá, à í á á èá-áñòáá òí ðí Ì Ú-èáí èý í ñáí èò í ðááí áòáò, +òí èí áèí í áñòí ó Ááááéý. Áí áí-ðý í á í áðáí è-áí í í ñòè ðàçòí á, Ì í í áèá ðòññèèá òèèí ñí òÚ (Ñ. Í. Áóéááèí á, Í. Á. Óèí ðáí ñèèè è áð.) í ðèòí áèèè è áí í èí-áèè Ì èòí èí àè-áñéí áí Ì Ú-èáí èý. Í í Ì èòí èí áèý ðáññí áðòèáá-èáñú èí è á èá-áñòáá áðòèáòá ðáèèáèí çí í é ááòÚ, á èá-áñòáá í áèí ááí «í èí á á ðááí ñòáí ááí òí Úé Ì èð». Á í òèè-èá í ò éò Èí-ñáá í á ñòðáí èòáò «Áèàèáèòèèè Ì èòá» áí èàçÚáááò, +òí Ì èòí-èí áèý í í æáò áÚòú è í áðáèèáèí çí í é. Á ýòí Ì ñéò-áá Ì èòí èí áèý ñòáí í áèòñý Ì Ú-èáí èáí í ñáí èò ááÚáò, á èí òí ðÚò ááÚ «ñááý ñáí ó í ðí ðèáí í í èááááò ñááá æá ñáí í é», ò. á. ñòáí í áèòñý àèàèáè-òèè é á ááááèááñéí Ì ñí Úñèá ñéí áá.

Ðàçòí ááòñý, áááí ðèí òÚ í í ñí áøèèè Ì òí áæáááòúñý Ì ò í í çè-òèè Èí ñááá. «Èí ñáá – àèàèáèòèè, – ðàçýñí ýè í á ñí áðáí èè òè-èí ñí òñéí é í áÚáñòááí í í ñòè Áááí ðèí , – í í ááí àèàèáèòèèá í é-á-áí í áÚááí í á èí ááò ñ í áðáðèáèèñòè-áñéí é àèàèáèòèè é»⁵¹. Çà ñáí é èðí í é-áñèèè òí í é í áóí áñòí Úá áí áèí áèè Èí ñáá í í í èáòèè-ñý òðáí ý áí ááí è èñí ðááèòàéúí Úò ðááí ò è ááááòáòèèáòí áé í á-áí çí í áèí í ñòúð í óáèèè ááòúñý. Í í á 50-80-ò áí ááò, èí ááá ááí ðááí òÚ áí í áú ñòáèè í óáèèè ááòú, í í í á èçí áí èè ñáí áé í ðèáý-çáí í í ñòè è àèàèáèòèè-áñéí é èí áèèá è í í-í ðááí áí ó í ðñòáèáè ðàçèñ í áèèçí ñòè àèàèáèòèèè è Ì èòí èí áèè. Óí èúèí ðáí áðú ðá-ú øèá í á ñòí èúèí í Ì èòí èí àè-í í ñòè ñí áðáí áí í í é àèàèáèòèèè, ñéí èúèí í àèàèáèòèè-í í ñòè áðááí èò Ì èòí á.

⁵⁰ Там же. С. 490.
⁵¹ Деборин А. М. Выступление в Коммунистической Академии. С. 30.

Ái çðī æāáí éà àèàèàèòè-àñèí é éí àèèè í à-àèí nú áī ðòí ðí é í í èí àèí á 50-ò áí áí á, ò. á. áí ððáí áí à ò. í. «òðóùááñèí é í ððá-í àèè». Á ýòì ò í àðèí à èááí èí àè-àñèí á áààèáí èý í á í áòéó í í-òè í ðáèðàðèèí nú. Í áèí ðí ðáý èèááðáèèçàòèý í áàèþáàèàñú è á òè-èí ní òèè. Í ní ááí í í áóðí í òàèà ðàçàèààòúñý ááí àòè-àñèè ñáý-çáí í áý ñ í í çèòèèàèçí í í í àòáí àòè-àñèáý èí àèèà, ðàè èàè í í á í èàçàèàñú í àèáí èáá ðáàèáí í í é í ò èááí èí àèè òáðí é òèèí ní ò-ñèí é ááýòáèúí í òòòþ. Áí ðí -áí , è á òáðá í í òí èí àèè è áí í ñáí èí-àèè í í í í í í èèý í àðèñèçí à òàèà í ñèáááááòú. Áèàèàèòèè-í àðáðèàèèñòè-àñèáý òáðí èí í èí àèý è òèòáòú èç «èèáññèí á» í áðáàèí èñí í èúçí áàèñú àèý áí ñí ðí èçááááí èý èáàè, í á èí áþ-ùèò í è-ááí í áùááí ñí àðèñèçí í í . Áñý ýà ñèòáòèý í í áðùáàèà í í çèòèè í òèèèàèúí í é èááí èí àèè, èí ðí ðáý óáà í á í í àèà çà-ùèùáòú ñááý èèòú í ðýí ùí «òèçè-àñèèí » í àñèèèèáí . Í á í í áá-ñòèò áí ý áí í áú áñòàè áí í ðí ñ í á éí ðáèèàèòáèúí í é çàùèòá í àð-èñèçí à, è áí í áú ýòó çàùèòó òàèè èñèáòú á çááááí -í í é ááááèáá-ñèí é ñááððí áòéá.

Á 60-70-á áí áù ðàçàèòèá àèàèàèòè-àñèí é éí àèèè í ðèí áðá-èí í áàèááí í ùá í ðáèáá í àñòòááù. Á òòáí á «àèàèàèòèèí á» í á áùèí áàèí òàà. Ñðáàè í èò áùèè «òí áðáí í ùá», òðàèòí ááàèèá àèàèàèòè-àñèòþ èí àèèó èàè ðáí ðèþ í í çí áí èý í àðèñèçí à, á í á èàè èí àèèó á òòðí áí í ñí ùñèá ñèí áá (Á. Í . Èááðí á, Í . Í . ðí çáí -òáèú). Áùèè è «èðáéí èá», í ðèçí áááàèèá òòáñòáí ááí èá í ñí-áùò «àèàèàèòè-àñèèò» í í ýòèè, òòæááí èè è òí í çàèèþ-áí èé, í áí í áàèàñòí ùò çàèí í áí òí ðí àèúí í é èí àèèá (Ñ. Á. Óáðáòáèè, Á. È. xáðèáñí á, Á. È. Í àèüòáá)⁵². Í í áàæá ñàí ùá òí áðáí í ùá ñ-èòáèè, -òí àèàèàèòè-àñèáý èí àèèá ýáèýáòñý í èðí áí ççðáí -á-ñèí é í ñí í áí é òí ðí àèúí í é èí àèèè è -òí í í ñèááí ýý áí èæí á ñí-í áðáçí áùááòúñý ñ áùáí ááí è í áðáí é.

Í í òòáí áí í í á òðááá «àèàèàèòèèí á» áùááèèèñý ýáí ùé èè-ááð. Óàèè èèááðí í òàè Ý. Á. Èèúáí èí á. Èèúáí èí á í ðèáàè àèàèàèòè-àñèí é èí àèèá òòí í -áí í ùé è ýèèòáðí ùé òáðàèòáð è ñí èí òèè áí èðóá ñááý í àèáí èáá ðúýí ùò áá òòí ðí í í èèí á. Èèúáí-èí áòù ðàçááðí òèè í áñòí ýùáá í áñòí èáí èá í á í àðáí àòè-àñèòþ èí àèèó, èí ðí ðáý, í í èò í í áí èþ, í ðí ðáñèèáááò á ñí áðòñèòþ òè-èí ní òèþ «áñýèèá èí í úþí èòèè, àèçúþí èòèè è í ðí -èè í áí í í-

⁵² О различных подходах к диалектической логике в советской философии см.: Богомолов А., Копнин П., Лосев А., Ситковский Е., Спиркин А. Логика диалектическая // Философская энциклопедия. Т. 2. – М., 1964. С. 216.

çèòèàèñòñèèè ó-áí ùé òèáí » (Í . Ó. Áí ðí áúáá)⁵³. Ðàçòí ááòñý, í í áí áí ùá í áí áàèè áùçáàèè í òááòí òþ ðáàèòèþ. Ñðáàè òèèí ní-òí á è èí àèèí á í áðáçí áàèàñú í í í í çèòèèý èèúáí èí áòáí , á èí ðí-ðòþ áòí àèèè ðáèèá èçááñòí ùá ó-áí ùá èàè Á. Á. Ñí èðí í á, È. Ñ. Í áðñèèé, Á. Í . Èí í í éí , Á. Á. Øòí óò è áð. Í ðí òèáí èèè àèàèàèòè-àñèí é èí àèèè í á í í àèè í ðýí í í ðèòèòáòú áá òòáñòáí-ááí èý, ðàè èàè ýòí í çí á-àèí áù í áñí àèàñèá ñ èáí èí ñèèí è òí ð-í òèèðí àèáí è, -òí á òá áðáí áí á ðáñòáí èáàèí nú èàè áí òááðñò-ááí í í á í ðáñòóí èáí èá. Í í ýòí ò í í è í ùòáèèñú í ðí èí òáðí ðáðè-ðí áòú àèàèàèòè-àñèòþ èí àèèó èàè í àèòþ òèèí ní òñèòþ í áòí-áí èí àèþ, í á èí áþùòþ í òí í øáí èý í é è òðáàèòèí í í é, í é è í àðáí àòè-àñèí é èí àèèá è í áýçáí í òþ ñ-èòáòúñý ñ òðááí ááí èýí è í í ñèááí èò.

Ñí í ðí í áàæò «àèàèàèòèèí á» è «èí àèèáí è» øáè í í -òè ááá ááñýòèèáòèý è çàèí í -èèñý í í èí ùí í í ðáæáí èáí «àèàèàèòè-èí á». Èèúáí èí áòù í á í í èò-èèè í áðòèèí -í ðáàèòáèèñòááí í í é í í áááðèèè, í á èí òí ðòþ í í -àèàèí í í ó ðáññ-èòùááèè. «Áèòáí èí áí òèí áò-í ùá í í ñáí èí í áùèí óñòáí í àèáí , - í èòáò Í . Á. Í í-í í àè-, - ýòè òèèí ní òñèèá òí í í áñòðí áí èý í ðí òèáí ðá-èèè í í-òðááí í òòýí ðáòí è-àñèí áí í ðí áðáññá è í í çèòèè èò çàùèòí èèí á áùèè í í èí èáàèáí ù áí çðáñòáí èáí áèèýí èý í áòèè á ÑÑÑÐ ñ ááí í áðí í í ùí áí áí í í -ðí í ùøèáí í ùí èí í í èáèñí »⁵⁴. È ñáðáàèí á 80-ò áí áí á àèàèàèòè-àñèáý èí àèèá í ðáèòè-àñèè ñí øèá ñí òá-í ù, è áñýèèá òí í í èí áí èý í í áé òàèè áí ñí ðèí èí áòúñý èàè í ðí ýáèáí èý èðáéí ááí í áñèòáí òèçí á.

È ðí èúèí ñáè-áñ, í í í ðí øáñòáèè áðáí áí è, í ðèòí àèò í í í è-í áí èá í áí áòí àèí í ñòè ñáðúáçí í áí òèèí ní òñèí áí è èóèúòððí èí-àè-áñèí áí áí àèèçá ýòí áí óáí í í áí à... Á 50-ò áí ááò Ó. Áðáí áò è Ç. Áæáçèí ùñèèè áùááèí òèè èí í òáí òèý, ñí àèáñí í èí òí ðí é -á-èí ááè, àèáòùèé á òí ðáèèòáðí í í í áùáñòáá, ñí ááðøááò òá èèè èí ùá í í òòóí èè í á òòí èúèí èç òðáòá èç òðáòá è í ðèí óæááí èý, ñèí èúèí á ðàçòèúòáòá áñòáñòááí í í é í òèòí èí àè-áñèí é áááí òáòèè è áí áòí èí òñèí áèýí . Áèááí ááðý ýòí é áááí òáòèè ó -áèí áàèá á òí ðáèèòáðí í í í áùáñòáá ñèèááùááòñý í ñí áùé «òí ðáèèòáðí ùé» òèí í ùøèáí èý, í í ðááàèýþùèè ááí áçáèýáù è í ðèáí òáòèè⁵⁵. Í áááðí í á, èí òáèèèááí òèý èñí ùòùááò í í òðááí í òòú á òáèí è

⁵³ Цит. по: Бродский И. Н., Козлова М. С. О природе диалектических противоречий (некоторые итоги дискуссий) // Вопросы гносеологии, логики и методологии научного исследования. – Л., 1972. С. 64.

⁵⁴ Попович М. В. Ук. соч. С. 146.

⁵⁵ См.: Arendt H., Brzezinski Z. The Totalitarian Mind. – N.-Y., 1955.

āāāī ōāōēē ī ā ī āī ūōā, +āī ānā īnōāēūī ūā. Í ī ó ī āā yōī ō ī ōī-
 ōānñ āāāī ōāōēē ī ōēī āđāōāāō ī nī ā ūā ēī ōāēēāēōōāēūī ūā ōī ōī ū.
 Ā yōī ī ōī ī ōāī ēē ēnōī ōēy āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē āāāō āī āā-
 ōūē ī āāđēāē āēy ōāçī ūōēāī ēē. Āāēī ā ōī ī, +ōī ōāçōāāī ōēē
 āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē ī ēēī āāā ī ā nāī ēōēī ē ōī āāēēñū ē ī ā
 ī ī āāāđāēāāēēñū āēāñōyī ē. Yōī ā ūēī ī ī ēñōēī ā «nāī ī āāyōāēū-
 ī ī ā» āāēāāī ēā ēī ōāēēēāāī ōēē ī āāñōđā-ō āī nī ī āñōāōp ūā ē
 ēāāī ēī āēē. Ēāē çāī ā-āē N. N. Āāāđēī ōāā ī ī ī āī āō Ēī nāāā,
 «ōī ōāēēōāđēçī ī ā ōī ēūēī nōđā ūā ē, çāī ōāēāāē ēēē ī ī āēōī āē;
 ōī ōāēēōāđēçī ā ūē ī ī āēēī ī ūī ēī ōāēēāēōōāēūī ūī nī āēāç-
 ī ī ī»⁵⁶. Ēī ōāēēēāāī ōēy ī ā ī ī āēāō ī ōī nōī ī ōēī yōū ōī ōī ōē ū ē
 āī āī ū ī ōēōēāēūī ī ē ēāāī ēī āēē. Í ī ā āēāēāō ī āēōē āēy ī ēō ēī-
 ōāēēāēōōāēūī ī ā ī ī ōāāāāī ēā ēēē, āī āī ōy ōī +ī āā, ī āēōē ēī ōāē-
 ēāēōōāēūī ī ā ī ī ōāāāāī ēā nāī āī ō nī āñōāāī ī ī ī ō nī āēāñēp n ī ē-
 ī ē. Ē āēāēāēōē-āñēāy ēī āēēā ī ēāçāēāñū ōāī nāī ūī ēī ōāēēāē-
 ōōāēūī ūī nōāāñōāī ī, āēāāī āāđy ēī ōī ōī ī ō nī āāñēēā ōēēī nī ō ū
 ī ī āēē āī nī ōēī ēī āōū nāī p ī ī ēī ōī ī nōū ī ōēōēāēūī ī ē ēāāī ēī āēē
 ēāē ōāçōēūōāō nāī āāī nāī āī āī ī āī ōēēī nī ōñēī āī ōāī đ-āñōāā.

Í ī ēī āī ī ī āēāāī āāđy nāī āī ō «nāī ī āāyōāēūī ī ī ō» ōāđāēōā-
 đō, āēāēāēōē-āñēāy ēī āēēā ī ēāçāēāñū nāī āī āđāçī ī ē nāī ī đāō-
 ēāēñēāē ī āđēñēñōñēī ē ēāāī ēī āēē. Ā ī āē +āōēī ī ōī yāēēēñū ōā
 ī ī nūēēē ē ī ōēī ōēī ū, ēī ōī đūē nī nōāāēy pō nēđūō ūā (āī đāō-
 ēāēñēāī ūā) ī nī ī āō ēpāī ē ōī ōāēēōāđī ī ē ēāāī ēī āēē. Yōē ī ī-
 nūēēē ī ī đāāāēy pōñy ōōī ēōēyī ē, ēī ōī đūā ī đēçāāī ā ā ūēā ā ū-
 ī ī ēī yōū āēāēāēōē-āñēāy ēī āēēā ā nōđōēōđā ī āđēñēñōñēī ē
 ōēēī nī ōēē. Ōāēēō ōōī ēōēē, ī ī ēđāēī āē ī āđā, ōđē: ōāī đāōē-
 +āñēāy, ēāāī ēī āē-āñēāy ē ī nēđī ēī āē-āñēāy.

1. Ōāī đāōē-āñēāy ōōī ēōēy āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē, ēāē
 ōāēā ī ōī ā-āēī nū, nī nōī yēā ā ōī ī, +ōī ā ū āāēāōū ī āđēñēñōñēōp
 ōēēī nī ōēp ī ā ōī ēūēī ī āī ōī āāđyāī ī ē, ī ī ē āī ī ā ūā çāēđ ūōī ē
 āēy ēāēī āī ā ū ōī ī ē ā ūēī đāōēī ī āēūī ī āī ī āñōāāāī ēy. Āī nōē-
 āāēī nū yōī ī đōēōāī ēāī āñāō ī nī ī āī ūō çāēī ī ī ā ī ā ū +ī ī ē ēī āē-
 ēē, ā ōī ī +ēñēā çāēī ī ā ī āī ōī ōēāī đā-ēāī nōē.

Í ī ī ōī āēāī ā ī ōī ōēāī đā-ēē ā 60-70-ā āī ā ū ā ī ā ōāē nōđāī ā
 đāçāāđī ōēēñū ī āēāī ēāā ī nōđ ūā āēñēōññē⁵⁷. Í ōī ōēāī ēēē āēā-

⁵⁶ *Аверинцев С. С.* Мироззренческий стиль: подступы к явлению Лосева // Вопросы философии. 1993. № 9. С. 22.

⁵⁷ О дискуссиях 60–70-х годов по проблеме противоречий см., напр.: *Бродский И. Н., Козлова М. С.* Ук. соч. С. 58–72; Диалектическое противоречие. – М., 1979.

ēāēōē-āñēī ē ēī āēēē ōōāāđāēāāēē, +ōī ī ā ūāēōēāī ūā ī ōī ōēāī đā-
 +ēy āī çī ēēāpō ā đāçōēūōāō nōī ēēī ī āāī ēē ī ōī ōēāī ī ī ēī āēī ūō
 nēē ē ōāī āāī ōēē, ē +ōī ī ī ē ī ī āōō ā ūōū ī ī ēñāī ū ēī āē-āñēē ī ā-
 ī ōī ōēāī đā-ēā ūī nī ī nī āī ī. Ēī āē-āñēēā āēā ī āđāāī ēñ ū ē ī ōī ōē-
 āī đā-ēy, nī āēāñī ī yōī ē ōī +ēē çōāī ēy, nāēāāōāēūñōāōpō ī ī ā-
 āāāēāāōī ī nōē ōāī đēē, ī āā ī āñī ī nī āī ī nōē āāōū ōī +ī ī ā ī ī ēñāī ēā
 āāēñōāēōāēūī ī nōē ē, nēāāī āāōāēūī ī, āī ēāē ū đāññī āđēāāōūñy
 ēāē ī ōī āēāī ū, ōđāāōp ūēā nāī āāī đāçōāōāī ēy. Çā ūēōī ēēē
 āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē, ī āī ōī ōēā, ōōāāđāēāāēē, +ōī ī ā ūāēōēā-
 ī ūā ī ōī ōēāī đā-ēy āī çī ēēāpō ī ā ā đāçōēūōāō nāī ēēī ī āāī ēy
 đāçēē+ī ūō ōāī āāī ōēē, ā ā đāçōēūōāō nāī ī ī ōī ōēāī đā-ēāī nōē
 ī ā ūāēōī ā, ē +ōī ā ūñēāç ūāāī ēā ī ī ōī ōī ā «ā āñōū ē ī ā āñōū Đ»,
 ēī ōī ōī ā ā ēēāññē-āñēī ē ēī āēēā đāñōāī ēāāñōñy ēāē ōī āēāñōāāī-
 ī ī ēī āēī ī ā, yāēyāñōñy āāēāāōī ūī ī ī ēñāī ēāī ī ā ūāēōēāī ī āī ī ī-
 ēī āēāī ēy āāē. «Í ōđāēāāī ūā ā ī ūōēāī ēē ī ā ūāēōēāī ūā ī ōī ōē-
 āī đā-ēy – ī ēñāē Y. Ā. Ēēūāī ēī ā, – āēēōōpō ē nī ī ōāāñōāōp ūōp
 nāāā ōī ōī ō çāī ēñē, ē yōā ōī ōī ā, ēāē yōī ī ā ī āī đ-ēōāēūī ī āēy
 ēpāāē, āāñī ēpōēçēđōp ūēō ī đāāēēā +ēñōī ōī ōī āēūī ī āī ēñ-
 +ēñēāī ēy ā ūñēāç ūāāī ēē, āī āōī ā (ō. ā. ī ī nāī āī ō āāđāāēūī ī ī ō
 ī āēē-ēp) āāñī ēpōī ī ī ā ī ōēē-āāñōñy ē ī ā ī ī āēāō ī ōēē-āōūñy ī ō
 çāī đā ūāāī ī ē yōēī ē ī đāāēēāī ē ēī ī ūpī ēōēē»⁵⁸. Ōāēēī ī ā đā-
 çī ī, ēī āē-āñēī ā ī ōī ōēāī đā-ēā đāññī āđēāāēī nū «āēāēāēōēēā-
 ī ē» ī ā ēāē ī ōī āēāī ā, ā ēāē đāōāī ēā, ī ā ēāē āī ī ōī n, ā ēāē ī ō-
 āāō. Ā đāçōēūōāō ī āđēñēñōñēāy ōēēī nī ōēy ī ēāç ūāāēāñū nī ī-
 nī āī ī ē ī ā ūyñī ēōū āñā +ōī ōāī āī ī, ē ēpāī ā ī āñōāāāī ēā āā ā ūāī-
 āī ā nōāī ī āēēī nū āāññī ūñēāī ī ūī .

2. Ēāāī ēī āē-āñēāy ōōī ēōēy āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē çā-
 ēēp-āēāñū ā nī çāāī ēē ī āōāī ēçī ī ā đāāōēyōēāī ī āī āī çāāēñōāēy
 ī ā ī ūōēāī ēā. Āī nōēāāēī nū yōī āāāāāī ēāī ā ēī āēēō nī āāđāē-
 ōāēūī ūō (ī ēđī āī ççōāī +āñēēō) āñī āēōī ā. Ōōāāđāēāāēī nū, ī āī đē-
 ī āđ, +ōī yēāī āī ōāī ē āēāēāēōē-āñēī ē ēī āēēē yāēy pōñy ī đēī-
 ōēī ī āāđēāēūī ī āī āāēī nōāā ī ēđā, ī đēī ōēī đāçāēōēy, ēçī ā-
 ī āī ēy ē ō. ī. Ēī āēēā – ī ī đī āōēāī āy ī āōēā, ī ī yōī ī ō ī ī ā ī ī āēāō
 ā ūōū ōī ēūēī ōī ōī āēūī ī ē. Í đāāēūī ī nōū đāññōāāāī ēē ī ā çāāē-
 ñēō ī ō nī āāđāēāī ēy nī nōāēy p ūēō āāī ā ūñēāç ūāāī ēē. Āāāāāī ēā
 ā ēī āēēō nī āāđāēāōāēūī ūō āñī āēōī ā ī çī ā-āāō ī đāōāī çēp ī ā
 ī ī đī āōēāī ī āī đāāī ēñ ūāāī ēā ī ūōēāī ēp ī ī đāāāēāī ī āī ī ēđī-
 āī ççōāī ēy. Ēī ūī ē ñēī āāī ē, āēāēāēōē-āñēāy ēī āēēā ī đāāī ē-

⁵⁸ *Ильенков Э. В.* Философия и культура. – М., 1991. С. 390.

nCaaea í á oí eueí eae +aeí aae aí eaeáí ì uneeou, í í è +oí í í aí eaeáí ì uneeou.

Enoi ðe-aneí á cí a-ár ea ní çaaí í í é Aðenoi oaeái eí aeèe í í - ðaaäeyáoný, í ðaaäa añaaí, í ðeí oeí eaeuí Uí í í eí eaeí eái, ní - aeañí í eí oí ðí ó í ðaaeeuí í ñou í aøaaí ì Uøeái ey è aaeí ñoaí í aøaaí cí aí ey aaðai ðeðoáoný í á oðaaeöeyí è, aaði ðeðoái è è aaði aaf eyí è, à eneeþ+eoaeuí í oí ðí aí è ðannóaeáí ey. Oaeí é aeá í ou è oí ðí aeèçí ó í ðí øea è ýoeea, í oeaçaáøeñú í ð aeñö-eí é è í aí í çí a-í í é ðaaeai aí oaeèe í í ñoí eí á á í í eúçó oí ð- í aeuí í aí eí í á ðaøeaa. Oaeí é aeá í ou í ðí øeí è aí noaaðnoaaí - í í á ðaaöeèðí aaf ea, í oeaçaáøeñú í o eðí aí í ðí añaáí í Uo ñayçae è ðaeèaeí çí Uo í aU-aaa a í í eúçó çaeí í í á. Í ðeðoái ea oí ðí a- eèçí à aí añaö oðao í açaaí í Uo ñoáðao (eí aeèa, ýoeea è í í eèðe- ea) í çí a-aáo í á +oí eí í á, eae aí çaðaUaí ea è ððaaeöeí í aeèñö- ñeí -aaði ðeðaðí í í ó ðeí ó oeaèeèçaoèe, í á +oí è í ðaaí aí aae oí ðaeèaðeçí OÖ aaeá.

3. Í ñeóí eí ae-aneáy oóí eöey aeaeaeöe-aneí é eí aeèe ní - ñoi ýea á ní çaaí èe ñaí aí aðaçí Uo ì áðai eçí í á «aaañoaa í ð ñaí aí - áU». Aí ñeaaeí nú ýoí í í eí eaeí eái í aaeí noaa aeaeaeöeèe (ó-á- í ey í çaeí í á o í ðeðí áU è í áUanoaa), ðaí ðeè í í çí aí ey è eí ae- èe. Oaaaeáí ea á noUanoái aaf èe oaeí aí aaeí noaa í çí a-aáo í ð- ðeðoái ea aaði í í ee ðaçoí à è ní í ní aí í ñe +aeí aaeá í ðeí eí aou ñaí í ñoi ýoaeuí Ua è í oaaðnoaaí í Ua ðaøái ey. Eí í í oí enöe-á- ñeáy eaaí eí aeý, eae è eþaaý aðoaaý aaði ðeðaðí ay eaaí eí aeý, ñoðai eeanú ðaçaaí +aðu «eèeþçeþ ñaí í í ðaaaeáí í í ñe» ní çí a- í ey è ðañoaí ðeou +aeí aaeá á í aetí aí eí aeaeáoaueí í í, aí á- èe-í í ñoí í í í á-aeá. Í í ñoaaeá ì Uøeái ea +aeí aaeá á çaañe- ì í ñou í ð aaf áUöey, í aðeñeçí í eçái aeè noáuaeoa í í çí aí ey è aaýoaeuí í ñe aí oóí aí ý «aaáí oa» í aeèö aí í í eí í Uo enoi ðe-á- ñeèö ñeè.

Eoae, í ðeðoái ea çaeí í á í aí ðí oaeí ða+eai ñe, í oeaç í ð oí ðí aeèçí a á eí aeèa è í oí aeaañoaeái ea ì Uøeái ey n áUöeai ñou í ní í aí Ua í í ñUèe eþaí é oí oaeèoaðí í é eaaí eí aeè. Aaóí - ðeðaðí í -eí eaeöeaeñonéí á ní çí aí ea añaaaa, aí -í áðaUo, oaaða- í í, +oí í ðeñoUay aí ó eaðoéí a í eða ì í aeáo í aúýní eou aña +oí oái aí í, í á açeðay í á aí çí eeaþUea á í ðí oañna oaeí aí í aúýní á- í ey í ðí oaeí ða+ey; aí -aðí ðUo, í oí í ñeðny è eaaí eí aeè eèè oðá- aeöeè eae è í í ðí aðeái Uí í ðeí oeí aí ì Uøeái ey; á-ððaoüeð, í í eí í ñouþ í oí aeaañoaeýáo ñaáy ñ eaeí é-eeái ní oeaueí í é, í á- öeí í aeuí í é eèè ðaeèaeí çí í é aðoí í í é. Í aí aetí ñae+añ aaeí í í í á-áðeí ou. Í á í í é açaeýä, í ðí á-áí í Ua í í ñUèeè í ðeñóðno-

aopò aí ì í í aeö ðaeèaeí çí í -í enöe-áneèö, ýeçenóaí oeaèeñö- ñeèö è í í ñoi í aaði enöñeèö ðañnoaeáí eyö, ñoi eü í í í öeyðí Uo á í aøe aí è. Oí eueí çaañú í í è ñeðUoU í í á ñeí aí aeí aðöeí ö- ñeí é oaðí eí í eí aeè, oóí aí í Uo ì áðaoí ð è øaí aí ñeèö çaeèe- í aí eé. Í í ýoí í ó aí aeèç aaf açeña, ñoðoéooðU è oóí eöeé aeà- eaeöe-áneí é eí aeèe - aña áUá aeöoaeuí ay çaaa-a ní aðai aí í í é í oá-añoaaí í í é öeéí ní öeè.

ÇAËËP ×ÁÍ ÈÀ

Èaáí eí àey – í oí í neoáeyúí í í ááaáí áá «eçí áðáóáí èá» ÷áéí áá-÷ánoáá. Í í á í àí í í áí í í eí æá í eóí eí áee, oóí í èe èèè í í ðáèè. Çáðí æááí èá èááí eí áee í ðí eñóí àèò á eí í óá XVIII – í á-àèá XIX áá. Eí áí í í á yóí áðáí ý í í yáeyáoný èaè nàí oáðí eí «èaáí-eí àey», ðaè è í açááí ey í ní í áí úò èaáí eí æe÷áñèèò í ðeáí ðáòèè: èeááðáeèçí, eí í ñáðáòeçí, ní ðeaeèçí. È oí oy á ní áðáí áí í í é í áó÷í é èèòáðáóðá oáðí eí «èaáí eí àey» ÷áñóí oí í ðááeyáoný àey ðáðáèòáðèñòèè çí à-èòáeyúí í áí èáá ðáí í èò áóóí áí úò yá-èáí èè, ðaèí á oí í ðááèáí èá í ðááñòáeyáoný í áeí ðááèòí úí .

Èaáí eí áee yáèèèñú ðaçòeyòáðí ní áòèòè÷áñèí é oóí èòèè òèèí ní òèè í í áí áí áðáí áí è. Èñóí ðèp ááðí í áèñèí é òèèí ní òèè í í áí í í ðááñòáeyòú èaè ÷áðááí ááí èá áí áèèòè÷áñèèò è ñeí ðá-òè÷áñèèò í áðeí áí á. Á áí áèèòè÷áñèèá í áðeí áú òèèí ní òey í á í ðáðáí áóáò í á í èðí áí ççðáí ÷áñèòp oóí èòèp, í á í úòááoný ñeí-ðáçèðí ááòú ðaçðí çí áí í í á çí áí èá á ááeí òp èaðòeí ó í èðá, í á ñòðáí èoný í í ñòèèðí ááòú óá èèè eí úá oáí í í ñòè, á èèøú ðá-òeí í áeyúí í í ðí yní yáò ñóúáñòáòp úáá í èðí áí ççðáí èá è áí áèè-çèðóáð èí áp úèáñý í ðááñòáeyáí ey í í ðeðí áá è í áúáñòáá. ðaèí é ðáðáèòáð èí àèá, í áí ðeí áð, ñðááí áááeí áay òèèí ní òey (ñóí èá-ñòèèá), eí oí ðay, í ñòáèá ðí èú í èðí áí ççðáí ey áí áí ñeí áèp, çá-í èí àèáñú èèøú ðáòeí í áeyúí úí í í áèðáí èáí èáí è áí áèèçí í áí-áí ñeí áñèèò èñòeí . ðaèí é æá ðáðáèòáð í ðeí áðáèá òèèí ní òey á XX ááèá, eí ááá í í á í ðeáçáèáñú í ð ní çááí ey oí èááðñáeyúí úò í è-ðí áí ççðáí ÷áñèèò ñeí oáçí á è çáí yèáñú eí áèeí-ñáí áí ðè÷áñèèí èèè oáí í í áí í eí áe÷áñèèí áí áèèçí í yáèáí èè èóèúòóú, í áòèè, yçúèá è ò. á. Í í á XVI–XIX áá. ðáðáèòáð òèèí ní òèè áúè eí í é.

Á yóò ýí í óó í í ÷òè áñá òèèí ní òú ñòðáí èèèñú í í ñòðí èou áðáí áeí çí úá ñeí ðáòè÷áñèèá í èðí áí ççðáí ÷áñèèá ñeñòáí ú, eí-òí ðúá í ðáðáí áí ááèè çáí yóú í áñóí áí áí ñeí àey. Èaè í oí á÷áè Æ. Í áðeóáí, òèèí ní òey í í áí áí Áðáí áí è, «èèøay áeáñòè ðáí-èí áe÷áñèòp í oáðí ñóú è í áèáèay áp í áðáòeçèèò è òèèí ní òèp í í ðáèè... çàèí ñoáí ááèá áèááí úá í áyçáí í í ñòè è áúñòòp í ðááð-ñòááí í í ñóú eç áðñáí àèá oáí eí áèè, ñí á÷áèá ñ oí ðááñòáòp úèí í í ðeí eçí í í, á çáðáí ñ í ðá÷í úí í áññèí eçí í í ááèèéí áí ðaç-í ÷áðí ááí ey»¹. Í ðè÷áí, ááèí áéøay í ñí ááí í í ñóú í í áí ááðí í áé-

ñeí é òèèí ní òèè ñí ñóí yèá á òí í, ÷óí í í á í úòáèáñú ñáyçáòú á ááèí í é èaðòeí á í èðá ñóæááí ey í ñóúáí è ñóæááí ey í áí èá-í í í, í ðeáçááøèñú í ð ÷áòeí é áèñòeí èòèè í áæáò çí áí èáí (í áð-èí é) è oáí í í ñóyí è (ááðí é), áèñòeí èòèè, eç eí òí ðí é èñóí áèeí áí èúøeí ñòáí ñðááí áááeí áúò òèèí ní òí á è è eí òí ðí é ááðí èáñú òèèí ní òey XX ááèá.

Áey í í áí ááðí í áeñeí é ñeí ðáòè÷áñèí é òèèí ní òèè èí áèèñú ñáí è ñí òeáeyúí úá í ðááí í ñúèèè. Ýí í óá XVI–XIX áá. – yóí ýí í óá í áðáí áá í ð ðááèòeí í í é (áí eí áonðeáeyúí í é) òeáèèèçáòèè è òeáèèèçáòèè èeááðáeyúí í áí (eí áonðeáeyúí í áí) òeí á. Á yóí ò í á-ðeí á ðaçðóøáponý í áñeááñòááí í úá í ðeáèèáèè, ðáñòá ñí òe-áeyúí áy í í áeéúí í ñóú, í ðí èñóí àèò ááðí í í èçáòey ðaçèè÷í úò ñóáð æeçí è. Á ðááèòeí í í í í áúáñòáá ÷áéí ááè áúè ñ ðí æáá-í ey í ðeéí ááí è ñáí áe ñí òeáeyúí í é ðí èè, è yòá ðí èú í í ðáááeyèá í í ðí ú è í ðeí òeí ú ááí æeçí è. Çááñú, í í ñeí ááí Ý. Óðí í á, «÷áéí ááè áúá áúè ñáyçáí ñ í èðí í í áðáè÷í úí è óçáí è, í í áèááè ñáy èèøú ÷áðáç í ðeçí ó ñáí áe í áúáñòááí í í é ðí èè (eí oí ðay áúèá á oí æá áðáí ý è ááí áñòáñòááí í í é ðí èúp), á í á á èá÷áñòáá eí áèáèòáeyúí í é èè÷í í ñòè»². Í ðè÷áí, áñý yòá í í ðí áðeáí í-ðí èááay ñeñòáí á ñáí èòeí í èðí ááèáñú è í í áááðæááèáñú ðáèè-áeí çí í é ðááèòeáé. ðaçðóøáí èá æá ðááèòeí í í í áí í áúáñòáá ááèí è ðáñòeðáí èp ñáí áí áú è óááèè÷áí èp ááðí í í èè èè÷í í-ñòè. ÷áéí ááè í èaçáèny í áðáá í áí áóí áeí í ñóup ñáí í ñóí yóáeyúí í ðáòáòú, ÷óí àey í áí yáeyáoný oáí í úí è çí á÷èí úí, ñáí áí áí í è í áçááèñèí í áúáèðáòú, ÷óí è èaè í í áí èáéáí ááèáòú. Í è ðáð-èí áú, í è ðááèòèè, í è ðí áí áúá í ðeáèèááèè áí èúøá í è è ÷áí ó í á í áyçúááèè, í è÷ááí í á í ðááí í ðáááeyèè è í á ááðáí ðeðí ááèè. Eí úí è ñeí ááí è, ÷áéí ááè í èaçáèny á ñeòáòèè, eí oí ðòp Ý. Óðí í ðáðáèòáðeçóáò èaè ñeòáòèp «í í ðáðè ñeñòáí ú í ðe-áí ðáòèè è í ðeáyçáí í í ñóáè». Á ðaèí é ñeòáòèè áí çí èèááò í í-òðááí í ñóú í áeòè í áeòp çáí áí ó ðáèèáeí çí í é ðááèòèè, çáí áí ó, eí oí ðay í í í áèá áú ÷áéí ááèò áí í áú í áðáñòè óððá÷áí í òp í í ðá-áèáí í í ñóú. ðaèòp ðí èú çáí áí ú ðáèèáeí çí í é ðááèòèè è í í-í úòáèáñú áçyóú í á ñáy òèèí ní òey oí áí áðáí áí è. ðaèèí í áðá-çí í, ñòðáí èáí èá òèèí ní òèè í í áí áí Áðáí áí è ñòáòú oáí ðáòè÷á-ñèèí í èðí áí ççðáí èáí, ò. á. ñeñòáí í é í í oí eí áe÷áñèè í áí ñí í-ááí í úò oáí í í ñóáè è í ðáèòè÷áñèèò í ðeáí ðeðí á, áñóú í è ÷óí eí í á, èaè í áí í eç í ðí yáèáí èè oóí ááí áí ðáeyúí í é í ðí áeáí ú í á-ðáðí áí í áí í áðeí áá, í ðí áèáí ú «áááñòáá í ð ñáí áí áú».

¹ Мартен Ж. Краткий очерк о существовании и существующем // Проблема человека в западной философии. – М., 1988. С.252–253.

² Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1990. С. 45.

Óààeí nù èè òeéí nī òeè ðàøeòù nōí yáøóρ í áðáá í áé í eðí-
 áí ççðáí +áñeóρ çààa-ó? Í à ðóááæá XVIII – XIX áá. Á. Þí ,
 È. Èaí ò, à çàòàí è Ñ. Èuáðeááí ð ñ ðaçeè-í Úò òí +æ çðáí eý í í-
 éaçæè í ááí çí í æí í ñòù í áí nī í ááí eý í í ðàèè èàèèì e-èeáí nī í á-
 ðàæáí eýì è í áòàøeç-+áñeí áí eèè yí í eðe-+áñeí áí òaðàeòaðà.
 Í ðe-áí Èaí ò òñí í ððáè á yóí é í ááí çí í æí í ñòe ñàì ó ñóÚí í ñòù
 í í ðàèè èàè áàðí í í í í é ñóáðÚ í ðí yáeáí eý +æí áá-+áñeí é ñáí-
 áí áÚ. Á í nī í áá áñáò áí éaçàðàeúñóá áàðí í í èè í í ðàèè èáææ
 í ðeðÚòÚe Þí í í eí æe-+áñeè è í ðeí òeí í ááÚáí æí í ñòe í ðà-
 ñeðeí ðeáí Úò (í ðááí eñÚááρÚeð) áÚñeaçÚááí eé eç áÚñeaçÚ-
 ááí eé ááñeðeí ðeáí í áí òaðàeòaðà (í í eñáí eé, í áúyñí áí eé), ñó-
 æááí eé ñí ñáyçeí é «áí èæáí í » eç ñóæááí eé ñí ñáyçeí é «áñó»³.
 Ýóí ò í ðeí òeí è á í àøe áí è eí í ááá í í áááðáááñý ñí í í áí eρ. Á
 èa-+áñóáá eí í ððí ðeí áðá í ðeáí áyò áÚñeaçÚááí eá, ðeí à «Í í –
 í í ðñeí é eáí eðáí , ñeááí áàðàeúí í , í í áí eæáí ááeáòù òí-òí è òí-
 òí », eí òí ðí á yéí áÚ í í éaçÚáááð, +òí «í í ñÚeèá “áñó» í í æáò
 áðáí áí áí è ááááòù çæeρ+áí eý “áí èæáí í »⁴. Í áí æé á ááí í í í
 í ðeí áðá, í í í yòeá «í í ðñeí é eáí eðáí » – yóí í áèí áí í ááí eá
 èááæà, ñóáí ááðá, à í á yí í eðe-+áñeí áí òàeòá. Á yòeéá í í áí á-
 í Úí í áðaçí í í í æí í áÚeí ðáññóæááòù áí òáò í í ð, í í eá ðàeèæeý
 áááæà eí í eðáðí Úe eááæ «í áí í áðáæááí í í áí ñí áðòí Úí áðá-
 òí » +æí ááeá, à ñí òeáeúí áy æeçí ú í ðááeááæà í ááí ð ñóáí-
 ááðòí Úò ñí òeáeúí Úò ðí eáè ñ +áðeí í áí çí á-áí í Úí è òóí eòey-
 í è. Èí ááá æá í áá yòe ñí ñóáeýρÚeá òðáæeòeí í í é eóeúòðÚ
 í éaçæèñú òáðýí í Úí è, òí ááá í ááÚáí æèí í ñòù í ðáñeðeí ðeáí Úò
 ñóæááí eé eç ááñeðeí òeè è áÚeá í ñí çí áí à à eá-+áñóáá eí æe-+
 áñeí áí çæí í á. Í ðí ñááðeòáeúñeè è í ðí áeò ðàòeí í áeúí í áí í áí ñ-
 í í ááí eý ñeñðáí Ú òáí í í ñóáé, í í ðí è eááæé á áÚe í í áí ðááí í á
 ñóí eúeí eí æeéí é, ñeí eúeí æeçí úρ.

ÑóÚáñóáóρò è +eñóí í í ðàèeñòe-+áñeèá áí çðáæáí eý í ðí ðeá
 í ðeí òeí à í ááÚáí æèí í ñòe í ðáñeðeí òeè eç ááñeðeí òeè. Èρ-
 áyí eáæáðñý, +òí yóí ò í ðeí òeí ñóáeò +æí ááeá í á çÚáeòρ
 í í +áò èe-í í áí í ðí eçáí eá, ááááò è í ðááñóááí í í ó ðàeyòeæçí ó
 è í í eèòe-+áñeí ó áí eρí òaðeçí ó. Á ááeñóáeòáeúí í ñòe eááý
 áóæeçí à òàeòí á e í í ðí áí áí ðeò eèøú í òí , +òí í í ðí Ú í á yá-
 eýρñý ááñí eρóí Úí è è í ðeðÚòÚ áeý eðeòeèè. Í í á í á í ðeòá-
 áð ðaçóí í í ñòe í áøeò ááeñóáeè. Á ðaçóí í í ñòù í á áñóú áñááí çáí-
 eáí í í ñòù. Èí Úí è ñeí ááí è, ðàòeí í áeúí Úò í ñí í ááí eé í ááðááòù

³ Юм Д. Соч. В 2 т. Т. 1. – М., 1965. С. 618.

⁴ См.: *Максимтайр А.* После добродетели. Исследование теории морали. – М., 2000. С. 81.

áóæeèçí òàeòí á è í í ðí í áò. Í í í áí ðeyòeá yóí é eááè eí ðáí eòñý
 á æeóáeí áò +æí áá-+áñeè è í ñeòeèè, á í í áñí çí áòáeúí Úò í áòá-
 í eçí áò «áááñóáá í ò ñáí áí áÚ». ðáí ááí òey è í í í eçí ó í í ðí è
 òàeòí á í ðí eñóáeááò eç í áøááí æáeáí eý eçáááeòñý í ò í áí áðí-
 æèí í ñòe ñí ááðøáòù yòe-+áñeèè, í í eèòe-+áñeèè è ðàeèæeí çí Úe
 áÚáí ð í á ñáí é ñòáò è ðeñe, eç ñòðáí eáí eý í áðáí áñòe í òááòñó-
 ááí í í ñòù çá í áøe ðáøáí eý í á Áí áá, í ðeðí áò eèè eñóí ðeρ.

Ááðí yóí í , eí áí í í í yóí í ó á XVIII–XIX áá. eðeòeèá áí ç-
 í í æí í ñóáé í í òí eí æe-+áñeí áí í áí ñí í ááí eý òáí í í ñóí í-í í ðí áòeá-
 í Úò ñóæááí eé í á í ðeááeá òeèí ñí ðeρ è í ðeáçò í ò í eðí áí ç-
 çðáí +áñeí é òóí eòeè. ðáæeòey ñeí òáðe-+áñeí é òeèí ñí òeè í á
 yóó eðeòeèó áÚðaçeèáñú à í ðeòeóáí eè áàðí í í èè ñóáúáeòeáí í-
 áí í eðá èe-í í ñòe è á òáááðæááí èè í í ðaçí í í ó í í í eí ááí í áí
 í ðeí òeí à òí æááñóáá áÚòey è í Úøeáí eý. xáeí ááè á yóí áðáí y
 ñóæe òðáeòí ááòñý á eá-+áñóáá áááí òá í áeèò ááçeè-í Úò, áí í-
 í eí í Úò ñeè: ááñí eρóí í é eááè (ááááeúyí ñóáí), í áðí áí í áí áóðá
 (òí í áí òeçí), eñóí ðe-+áñeí é í áí áðí æèí í ñòe (í áðeñeçí), í eðí-
 áí é áí èè (òeèí ñí òey æeçí è). Òàeí é í í áðí á ñí çáááæe áeáè-
 í í ñòù í ðáí áí eáí eý áóæeçí à òáí ðáòe-+áñeí áí è í ðàeòe-+áñeí áí
 ðaçóí à, òæe eáè í í çáí eýè ðáññí áðeááòù í ðàeòe-+áñeèè ðaçóí ,
 ò. á. í í ðí Ú, òáèè è òáí í í ñòe +æí áá-+áñeí é ááýðáeúí í ñòe, eáè
 í áí í eç í ðí yáeáí eé æeóáeí í Úò çæí í í á áÚòey á òáeí í . Áí ò
 yòá-òí áí ðeñóáúáeòeáeñeáy òáí ááí òey ááðí í áeñeí é òeèí ñí-
 òeè XIX ááeá è ñí çááeí òó í í +áó, eç eí òí ðí é í ðí eçðí ñeè í í +òe
 áñá eçááñóí Úá í áí eááí eí áeè. Í á áóááò í ðáóááeè-áí eáí ñeá-
 çàðù, +òí eááí eí áeè ðí áeèeñú eç ñòðáí eáí eý í ðáí áí eáòù áàðí-
 í í eρ í í ðàèè è í ááñí á-+eòù eρááè ñeñðáí í é í í òí eí æe-+áñeè
 í áí ñí í ááí í Úò eí eéáeòeáí Úò eáááeí á.

Í áí æé yòá áí ðeñóáúáeòeáeñeáy í áí ðááeáí í í ñòù eááí eí-
 áeè ñí áðáí áí áí í ðeòí áeòù á í ðí ðeáí ðá-+eá ñ ñàí í é ñóÚí í ñòùρ
 í í ðàeúí Úò í òí í øáí eé è, í ðáæáá áñááí, ñ í ñí í áí Úí í ðááñó-
 ááí í Úí í ðeí òeí í í , ñí áeáñí í eí òí ðí ó +æí ááè í í æáò ðáñ-
 ñí áðeááòñý òí eúeí eáè òáeú ááýðáeúí í ñòe, í í í á eáè áá ñóáá-
 ñóáí. Í ðeòeóáý áàðí í í eρ eè-í í ñòe, eááí eí áeè áñááá í á í áð-
 áÚe í eáí áÚááeááρò ñááðeèe-í Úá òáèè è òáí í í ñòe, ò. á. òáèè
 è òáí í í ñòe í á ñáyçáí í Úá ñ òáí áeáòáí ðáí eáí eáeèò-eéáí í í-
 òðááí í ñóáé eí áeáeáá, eðí í á í í òðááí í ñòe eçáááeòñý í ò ñáí áe
 eí áeáeáòáeúí í ñòe. È yóí í ðeáí áeò è í í áúáí ó í í ðáááeáí í í áí
 èí í í ðàeèçí á. Ñ eááí eí áe-+áñeí é òí +èè çðáí eý, í í ðàeú í á-+e-
 í ááò ðáññí áðeááòñý eáè í eáeèeñòe-+áñeí á í ðeòeóáí eá áÚñøeò
 òáí í í ñóáé áí eí y òeèeòáðí í áí yáí eçí á. Òàe, í áí ðeí áð, á í á-
 +æéá Ò Ò ááeá Ñ. È. Òðáí é, ðaçρí eððý yòe-+áñeèá eñeáí eý ðóñ-

ñeí aí «ðáèèèèíçí í aí ðáí àññáí ñà», óðáððæáàè, ÷oí «ì í ðáèü, í í èðàðçàÿñý í à áàðo á í áúáèðèáí úá oáí í í ñòè, í à í ðèçí áí èá áí oððáí í áé ñáÿoí ñòè èáèí é-èèáí oáèè, ÿæÿàðñý á í oí í ðáí èè ÿoí é áàðü ñèoæááí úí ñðáñðoáí ñ, èáè áú oáoí è-áñéí é í í ð-í í é»⁵; á ñàí í oáí í áÿ í í ðáèü, í í ðáèü, ñoááÿçàÿ áí àèááo óáèà áèááí áèèæáí ááí, áñòü «èèøü áúðáæáí èá è í oðáæáí èá... í èáè-èèçí à»⁶. Éí úí è ñèí ááí è, í í ðáèü, ñí àèáñí í Óðáí éo, áí èæí à áúí í éí ÿòü èèøü ñèoæááí úá, «oáoí è-áñèèá» Óoí éoèè í ðè èááí éí áèè. Óaðáèoáðí í, ÷oí ÿòè ðáññóæááí èÿ Óðáí èá ñí áàð-æaðóñý á çí àí áí èoí ñí ñáí ðí èèá «Ááoè» (1909 á.), ááoí ðü éí oí-ðí áí – Í . Á. Ááðÿáá, Ñ. Í . Áoèááèí á, Ñ. É. Óðáí é è áð. – áú-ááèí oèè á áàðáñ ðóññèí é éí oáèèèááí oèè ðÿá í ááèí áí èé, á oí í ÷èñèá è í ááèí áí èá á «÷ðáçí áðí í é í í ðáèüí í ñòè». Í í áí áí áÿ éí-áèèá áúèá oáðáèoáðí à áèÿ ñí í í áèo oèèí ñí oí á ÓÓ ááèá è í áèç-ááæí í í ðèáí áèèá oí é áí í éí áèè ááññí çí àðáèüí úo, áí ðáoèáè-ñèáí úo í ñí í á æèçí è èèè ñòèðèéí í é èñòí ðè-áñéí é í áí áoí àè-í í ñòè, oí é éoéüoó ñèèü è áí æááé, oí é í ðí í í áááè í áoèí í á-èèçí à è éí èèáèoèáí í áí éí í oí ðí èçí à.

Oáèèí í áðáçí ñ, èááí éí áèè, ðí æááÿñü èç ñòðáí èáí èÿ í í oí-éí áè-áñèè í áí ñí í ááoü í í ðáèüí úá í í ñoóèáoü è ááoü èðáÿí í í-çèoèáí úá èáááèü éí èèáèoèáí í é ááÿoáèüí í ñòè, í áèçááæí í í ðèoí áÿo á í ðí oèáí ðá-èá ñí í ðáèüç.

Í oðèoðáèüí úá áúñèáçúááí èÿ í í ðáèè è oðáðáèoáèüí úá áúñèáçúááí èÿ èááí éí áèè í á í í áoó áúoü ñí àí áñoí í áúí í éí è-í úí è.

Í ÁÈÁÁÈÁÍ ÈÁ

Áááááí èá. Í í oó ñoí ðí í o èñòèí ú è èæè..... 3

×áñòü I. Í ðí ðí ×ÁÑÒÁÁ È ÈÑÒÍ ÈÈÍ ÁÁÍ Èß..... 10

1. Í áí í èáí í è Áí í èáèèí ñèñ 10
2. Í èàoí í è-áñèáÿ áðáí à 21
3. Æèèòáÿ í í áñí í ñòü 29
4. Í ðí ðí ÷áñòáí Èáèoáí oèÿ 42

×áñòü II. ÑÈÈÁ ÓÍ ðÍ Ú 49

1. Í øèáèá ðóññèí áí èèááðáèèçí à 49
2. Í í èèoí éí áèÿ Óoóoðèçí à 59
3. Oáéí à àèèáèòè-áñéí é éí áèèè 71

Çàèèç÷áí èá 83

⁵ Франк С. Л. Этика нигилизма // Вехи. Из глубины. – М., 1991. С.173–174.

⁶ Там же. С. 172.

Ó-ááí í á èçàáí èá

Àèàèñáí äð Èí ñèòí àè÷ Áðí àñèèé

ÈÍ ÆÈÈÀ ÈÄÄÍ ÈÍ ÆÈÉ

Èç èñòí ðèè ðóññèí é í í èèòè÷áñèí é
ì ùñèè XIX–XX áàèí á

Ó-ááí í á í í ñí áèá é èóðñó
«Èñòí ðèý í í èèòè÷áñèí é ì ùñèè á ðí ññèè»

Í á÷àðáðñý á áàòí ðñèí é ðááàèèèè

«Ñèíáà è íðçáòèè». Í ðèèíæáíèá é àèùí àíáðó ðóññèí é
òèèííòèè è èóèùóóðù «Áá÷á».
Áùíóñè 15.

Ñàèááòàèùòáí í ðáàèñòáòèè ñðááñòá í àññíáí é èí òí ðí áòèè
№ 1946 от 8.04.1996.

ISSN-0135-5535

Сдано в набор _____. Подписано в печать _____.
Формат 60x84/16. Объем 5,5 п. л. Гарнитура SchoolBookAC.
Тираж 100 экз. Заказ № _____ .

Отпечатано в типографии ЦСИ
Санкт-Петербург, ул. Циолковского, 11.
